

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๓

(ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒)

พิมพ์ในงานปลงศพ

หลวงชนา ชีกรัตน์อนุมิต

(สิงโต ติมปพันธ์)

เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๗๓

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย

ถนนพหลโยธิน พระนคร

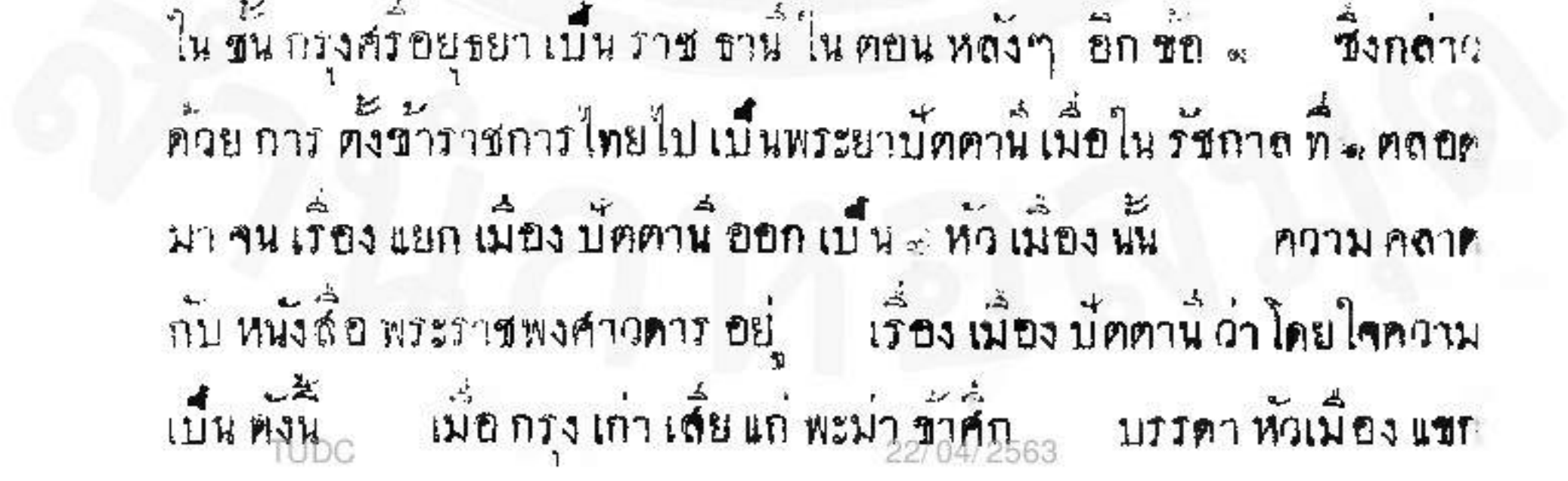
คำนำ

ขุนประพัทธพาดินช (เซ่งฮวด ดิมปพันธ์) จะทำการ ปดง ศพ
ต้นของคุณ หดวงชนาธิกรณอินมัต (สิงโต ดิมปพันธ์) ผู้เป็นบิดา ใคร
พิมพ์ หนังสือ แจก เนื่อง ในการ กุศล ทักษิณานุประทาน สัก เรือง ๓ จึงมอบ
ฉันทะ ให้ จมื่นเทพรัตนาท มา ขอ ที่ ราชบัณฑิตยสภา จมื่นเทพรัตนาท
ขอ อนุญาต พิมพ์ หนังสือ ประชุม พงศ์าวดาร ภาค ๓ ซึ่ง กรรมการ หอ
พระสมุด วชิรญาณ เคย รวบรวม ให้ พิมพ์ ครัง ๓ หายไป แล้ว และ หมด
มา จำนวน ปรากฏ ว่า ใน เวลา นี้ มี ผู้แสวงหา เป็น อัน มาก กรรมการ
ราชบัณฑิตยสภา เห็น ชอบ ด้วย จึง จัด หนังสือ ให้ จมื่นเทพรัตนาท
พิมพ์ ตาม ประสงค์

หนังสือ ประชุมพงศาวดาร ภาค ๓ นี้ มี พงศ์าวดาร ๓ เรือง คือ
พงศาวดาร เมืองปัตตานี เรือง ๑ พงศ์าวดาร เมือง สงขลา เรือง ๑ ทั้ง ๒
เรืองนี้ พระยาวิชยวงศา (ชม ณ สงขลา) ผู้ว่าราชการ เมือง สงขลา
ได้ เรียบเรียงไว้ แต่ เมื่อ ยัง เป็น พระยาศุขทรานุรักษ์ กับ เรือง พงศ์าวดาร
เชียงใหม่ พระยามหาอำมาตย์ (หรั่ง) แต่ เมื่อ ยัง เป็น พระยา
ศรีสังหเทพ ได้ เรียบ เรียง ทูลเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้า เจ้าอยู่หัว เรือง ๑

หนังสือ พงศ์าวดาร ทั้ง ๓ เรือง นี้ ข้าพเจ้าได้ อ่าน ตรวจ ตัดออก
แต่ ไม่ได้ สอด แก้ ของ เดิม จะอธิบาย แต่ ความ รู้ เห็น ของ ข้าพเจ้า ได้ ใน
คำนำ นี้ โดย ใจ ความ

หนังสือ พงศาวดาร เมือง บัตตานี ซึ่ง ถ้า จะ เรียกให้ ตรง ตาม กาล
 เวลา ควร เข้าใจว่า พงศาวดารมณฑล บัตตานี ที่ พระยาวิชเยนทร์ เรียง
 เรียบ เรียง ตาม ความ รู้ เห็น ที่ มี อยู่ใน เมือง ดัง ขัด แต่ บางที จะ ได้
 ต่อ กับ หนังสือ พระราชพงศาวดาร สมัย ที่ หมอ บรัดเต พมพ ด้วย ใน
 ตอนเบื้อง ต้น เข้าใจ ผิด หรือ ยัง ไม่ ทราบ ความจริง อยู่ บาง ที่ จริง เมือง
 บัตตานี เป็น เมือง ชน ของ สยาม ประเทศ มา คง แด่ ครั้ง สมเด็จพระ รวง ครอบ
 นคร สิบสอง ราชนคร ชาว เมือง บัตตานี เดิม ถู พระพุทธ สำนึก
 ภาย หลัง จึง เข้า รัช ถู สำนึก อัด ตาม ข้อ ที่ ว่า เจ้าเมือง บัตตานี เป็น
 ผู้ หญิง นม ไม่ใช่ เพราะ ถูก ยัง เป็น เด็ก ขยาย พระยาวิชเยนทร์ ครก ตา ง ได้ ใน
 หนังสือ นี ้ ชาว เจ้า ได้ เห็น จุดหมาย เหตุ เก่า หลาย เรือง แม่ ที่ พวก
 พ่อค้า ฝรั่งเศส ซึ่ง ไป มาค้าขาย ครั้ง แผ่นดิน สมเด็จพระ เจ้า ทรง ชนม อดิ
 ษณ์ แผ่นดิน สมเด็จพระ นารายณ์ มหาราช ได้ จัด ได้ กต่าง ของ กัน ว่า
 ประเพณี การ ปกครอง เมือง บัตตานี เดิม ผู้ หญิง ใน วงศ์ ตระกูล เจ้าเมือง
 ซึ่ง มี อายุ มาก จน พัน เขต ต ที่ จะ มี บุตร ได้ เป็น นาง พระยา จักร ราชการ
 เมือง สิบ ๆ กัน มา ประเพณี อย่าง นี ้ ใช้ ใน บาง เมือง ใน เกาะ สุมาตรา
 ก่อน แต่ ถ พวก เมือง ตาน จึง เข้า อย่าง มา ใช้ พัง เดิม ประเพณี นี
 ใน ชน กรุงศรีอยุธยา เป็น ราชนคร ใน ตอน หลัง ๆ อีก ชัด ๆ ซึ่ง กต่าง
 ด้วยการ ตั้ง จักร ราชการ ไทย ไป เป็น พระยา บัตตานี เมื่อ ใน รัชกาล ที่ ๑ อดิ
 ษณ์ มา จน เรือง แยก เมือง บัตตานี ออก เป็น ๓ หัว เมือง นม ความ คลาด
 กับ หนังสือ พระราชพงศาวดาร อยู่ เรือง เมือง บัตตานี ว่า โดย ใจ ความ
 เป็น คน เมือง กรุงเก่า เดิม แก่ พระมา ซาศ์ก บรรดา หัวเมือง แยก

มะตายุที่ เคย ขน กรุงศรีขุขุขุขุ ฟากัน ตง เป็น อิศระ ครุงกรุงขนบุรี ยง
 ไม่ได้ปราบปราม ตง ได้ตั้งแต่ก่อน มาจน ในรัชกาลที่ ๓ กรุง
 รัตนโกสินทร์ เมื่อปี มะเส็ง ตปตศก พ. ศ. ๒๓๒๗ พระมา ยก กองทัพ
 โหญ่ เข้า มาตี สยาม ประเทศ ทุก ทิศ ทุก ทาง เมื่อไทย รบ ชนะ พระมา
 ที่ เข้ามา ทาง เมือง กาญจนบุรี และ ที่ ตง มา ทาง เหนือ ต่ แดก กัดบ่ ไป
 แด้ว พระบาท ส้มเต๋จ พระพุทธ ยอดฟ้า จุฬาโลก มีรับ ตั้ง ให้กรม
 พระราชวง บวรมหาสุรสิงหนาท เสด็จ ยกทัพหลวง ตง ไปปราบปราม
 พระมา ทาง หัวเมือง ปักษ์ใต้ เมื่อ ต่ กองทัพ พระมา แดกไปหมด แด้ว
 กรม พระราชวง บวรฯ เสด็จ ตงไปประทับ อยู่ที่ เมืองสงขลา มีรับ ตั้ง
 ออก ไป ตง บรรดา หัว เมือง แดก มะตายุ ซึ่ง เคย ขน กรุงศรี ขุขุขุ ให้
 มา อ่อน น้อม ตง ตั้งแต่ก่อน พระยา ไทรบุรี พระยา ตรังกามู ยอม อ่อน
 น้อม โดย ต่ แต่ พระยา บัตตาน กวตงไม่ มา อ่อนน้อม กรม พระราช
 วง บวรฯ จึง มีรับ ตั้งให้กองทัพ ยก ตงไป ต่ ใต้ เมือง บัตตาน เมื่อ ต่
 ได้ แด้ว ไม่กล้าถ่วง ใน หนังสือ พระราช พงศ์าวดาร ว่าได้ ทรง ตั้ง ให้
 ผู้ใด ว่า ราชการ เมือง บัตตาน กวตง แต่ เหตุการณ์ ท เกิด ภายหลัง
 ทำให้เขาใจ ว่า ได้ ทรงตั้งให้ แดก ซึ่งเป็นเชื่องวงศ์ พระยา บัตตาน เต็มเป็น
 ผู้ว่า ราชการ เมือง บัตตาน พระยา บัตตาน คนนี้ ไม่ ชอบ ตรงต่อกรุงเทพะ
 เมื่อปี ระกา เอกศก พ. ศ. ๒๓๓๒ มี หนังสือ ไปชวนของเซียงต้อเจ้าอนนมก
 ให้เป็นใจ เข้า กัน มา ต่ หัวเมืองใน พระราชอาณาจักร องเซียงต้อ บอก
 ความ เข้า มา กราบ บังคมทุก พระบาท ส้มเต๋จ พระ พุทธ ยอดฟ้า จุฬาโลก
 ตอง ยก กองทัพ ตงไป ต่ เมือง บัตตาน อีก ครั้ง ๓ ที่ ตง ไทย เป็น ผู้ว่า ราช

การ เมือง บัตตาน ตามที่ กล่าว ใน หนังสือ ของ พระยาวิชเยศวร เห็นจะตง
 เมืองบัตตาน ได้ ครัง ที่ ๒ นี้ ต่อมาใน รัชกาล ที่ ๒ พระมาคตจระยก
 กองทัพ เขามา ต่ กรุง ตยวมอิก พระมา เกิดย กตอม พระยาไทรบุรี ๆ เขา
 ใจไป เพื่อแผ่ แก่ พระมา ขาศัก เตยยุยง พวก มะตายุ เมือง บัตตาน ให้
 เป็น กบฏ จน ตวย ดำเหตุ เนื่อง กนดัง กล่าว มา น จึงได้ โปรดให้
 แยก เมือง บัตตาน เตม ออก เป็น แด เมือง เด็ก ๆ ๗ หวงเมือง แต่ วงศ์
 วน ซื่อเตยง ผูว ราชการ เมือง ทง ๗ ตาม ที่ พระยาวิชเยศวร จด ไว้ ใน
 พงศ์าวดารน ข้าพเจ้า เข้าใจ ว่า ถูกต้อง ด้วย เมือง ดัง ขตาได้
 กากับ ว่ากล่าวมณฑล บัตตาน ตลอดมา จน จดตง มณฑล บัตตาน เป็น
 มณฑล เทศาภิบาล ๓ ต่าง หากใน รัช กาล ที่ ๕ เมื่อ ปี มะเมีย อัฐ ศก
 พ. ศ. ๒๔๔๘.

เรื่อง พงศ์าวดาร เมือง ดังขตา นั้น ที่จริง พระยาวิชเยศวร (ชม)
 ตง ใจ จะกล่าว ถึง พงศ์าวดาร ตระกุดณ ดังขตา ยิ่ง กว่า จะ แต่ง เป็น
 พงศ์าวดาร เมือง พระยาวิชเยศวร (ชม) เคยให้ ข้าพเจ้า ดูหนังสือ เรื่อง
 นี้ แต่ ได้ เคย พุด กน ถึง เรื่อง หนังสือ น มา ตง แต่ แรก แต่ง เนื้อ ความ
 ตามเรื่อง ราว ที่ เป็น พงศ์าวดาร เมือง ดังขตาเอง ไม่ ตรง ตาม ที่ พระยา
 วิชเยศวร กล่าว อยู่ หลาย แห่ง ซึ่ นี้ จะ แด เห็น ได้ ใน หนังสือ พระราช
 พงศ์าวดาร กรุงรัตน โกสินทร รัชกาล ที่ ๓ แต่ หนังสือ จดหมาย เหตุ
 หดวง อุดม สัมบัต ว่าโดยย่อ หวงเมือง บักซ์ ได้ ฝ่าย ตวัน ตก ทนบ ว่า
 เป็น เมือง สำคัญ แต่ ครัง กรุง ศรี อยชยามา จน รัชกาล ที่ ๓ กรุงรัตน
 โกสินทร น ๓ เมือง ตวย กน ขาง เหนือ คือ เมือง ชมพร เขตต์ จรด ทง
 ทะเต นอก ทะเต ใน ตัด ตง ไป ถึง เมือง ดลอง ตง อยู่ ที่ เกาะ ภู เกิด ทก

วันนี้ (ซึ่งที่จริงควรจะเรียกว่า เกาะ ถดาง) รักษาชายพระราช
อาณาจักร ข้างทะเลตะวันตก ค่อยลงไปถึงเมือง นคร ศรีธรรมราช
ใหญ่กว่าทุกเมือง มีเมือง ไชยาอยู่ข้างเหนือ เมือง พทลง อยู่ข้าง
ใต้ทั้ง ๒ เมืองนี้แม่ในทำเนียบว่าชนกรุงเทพฯ ตามการที่เป็นจริง
อยู่ในอำนาจเจ้าพระยานครมีมากน้อย เมืองสังขตาบางที่จะเคยเป็น
เมืองมาแต่โบราณกาล แต่ไม่มีอะไรเป็นสำคัญนอกจากชื่อกับ
ที่ฝังศพพระยาแขกแห่ง ๑ ซึ่งเรียกว่า "มรทุม" แต่ท่าเดทองที่
ในการค้าขายด้วยคงอยู่ปากน้ำเมืองพทลง ดินค้าเข้าออกทางทะเล
ลำบ่ไปมากับเมืองพทลง ต้องอาศัยเมืองสังขตาเป็นที่ถ่ายถ่าย พวก
จีนจึงมาตั้งค้าขายที่เมืองสังขตา จีนฮกเกี้ยนคน ๑ ในพวกที่
มาตั้งค้าขายอยู่เมืองสังขตานี้ ที่เป็นคนตระกูลวงศ์ของพวก
ณสังขตา โดยสามภักดีเข้าร่วมราชการเป็นนายกองด้วยก่อน แต่มี
บ้ำเห็นใจความชอบ จึงได้เป็นผู้ว่าราชการเมืองสังขตา ซึ่งกับ
คงชนใหม่

ที่เมืองสังขตาเป็นเมืองชนเมืองนครศรีธรรมราชนี้ ที่จริง

เพราะเหตุ ๒ ประการ คือ

ประการที่ ๑ เป็นแต่ที่ประชุมการค้าขาย แรกตั้งขึ้นเป็นเมือง
อย่างเล็ก ๆ

ประการที่ ๒ ไม่เป็นที่มั่นคง ปราภฏในหนังสือพระราช
พงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ว่าแม่แขกสดดักเคยมาตั้งเมือง
สังขตาได้ ที่มาตั้งเป็นเมืองใหญ่ชนกรุงเทพฯ เป็นชนหลงมา

ในปลายรัชกาลที่ ๓ หรือต้นรัชกาลที่ ๕ ภายหลังมาเมื่อเมืองสังขต
เจริญขึ้น กระจอบเวตา มีราชการเกี่ยวข้อง ต้องปราบปรามเมือง
ไทยบุรีแต่เมืองปัตตานี ข้าพเจ้าเข้าใจว่าข้างในกรุงเทพฯ จะ
ไม่ยอมให้เจ้าพระยา นคร มีอำนาจมากเกินไป หรือจะเป็นด้วย
เห็นการลำบากเกินกว่าที่เจ้าพระยา นคร จะบังคับบัญชาได้เรียบร้อย
ทั่วไป จึงตั้งเมืองสังขตให้เป็นเมืองใหญ่อีกเมือง ๓ สำหรับ
ตรวจตราดูแลเมืองมลายูข้างฝ่ายตะวันออก เมืองนครศรีธรรมราช
ให้ตรวจตราดูแลต่างข้างฝ่ายตะวันตก อันคิดเนื่องกับเขตแดนอังกฤษ
ลักษณะการอันเป็นพงศาวดารเมืองใจความเป็นดังกล่าวมานี้

เรื่องพงศาวดารเชียงใหม่ซึ่งพระยามหาอำมาตย์ (หรุ่น) แต่ง
ขึ้น เป็นเรื่องพงศาวดารในคอนกรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง แต่จะเป็น
ประโยชน์แก่ผู้อ่านให้รู้เรื่องราววงศ์ตระกูลของเจ้านายในมณฑล
พายัพ ซึ่งรับราชการอยู่ในเมืองนครเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง
เมืองนครลำพูนทุกวันนี้ว่าเกี่ยวข้องแต่สืบวงศ์ตระกูลมาอย่างไร

หนังสือพงศาวดารทั้ง ๓ เรื่องเป็นหนังสือควรอ่าน ด้วยอาจ
จะมีความรู้พิเศษบางอย่างอันมิได้ปรากฏในหนังสืออื่น ควรสังวรเจริญ
พระยาจเชียรศิริ (ชม) พระยามหาอำมาตย์ (หรุ่น) ที่ได้อุตสาหะ
เรียบเรียงขึ้นไว้

อนึ่งในการพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ เจ้าภาพได้เรียงประวัติย่อของ
ผู้มรณะส่งมาให้พิมพ์ลงไว้ด้วย จึงได้พิมพ์ไว้ต่อท้ายคำนำ

๘

ข้าพเจ้า ขออนุโมทนา กุศลบุญราศี ทักษิณา นุปทาน ซึ่งเจ้าภาพ
งานศพ หลวง ชนาธิกรณ์ อนุมิต ได้ บำเพ็ญ เป็น บัณฑิตานมัย ด้วยความ
กตัญญู กตเวทิต์ แต่ที่ใด พมพ์ หนังสือ เรื่อง นี้ ให้แพร่ หาดาย อีก ครั้ง ๓.

ทำ ๒๖ กรกฎาคม

นายก ราชบัณฑิตยสภา

วันที่ ๓๑ มีนาคม พระพุทธ ศักราช ๒๔๗๐

เจ้าพนักงานหอสมุด

หลวง ชนาธิกรณ์อนุมัติ (สิงโต ลิมปพนธ์)

ชาติชะ วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๓

มรณกรรม วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๐

ประวัติ

หลวงชนาธิกรณอนุมิต (สิงห์ โศ ดิมปพันธ์) เกิดที่ เมืองพิษย
วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ (ปี มะเมีย) อุปถัมภ์ที่ สำนัก พระครู
วิเชียร ปัญญามหาคุณ (โต) ที่วัดมหาธาตุ จังหวัด พิษย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓
(๑วัน) เป็น บุตร นายช่วยชัย นางข้า

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ ครอง เกิด เหยว อดาจรต จังหวัด แพร่ ได้จัดการ
ช่วย เหนือ ราชการปราบ เหยวใต้ รับพระราชทานสัญญาบัตร เป็นชนนา
ธิกรณอนุมิต เป็น กรมการที่ ปกษา ราชการ จังหวัด สวรรคโลก เมื่อ
วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๕ ต่อจากนั้นมากได้ช่วย เหนือ ราชการที่
จังหวัด สวรรคโลก เสนอ ฎีกาขอ ติดยศ โดง ได้เลื่อน เป็น หลวงชนาธิกรณ
อนุมิต วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ แล ได้ รับ พระราชทานยศเป็น
รอง อำมาตย์ โท เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๑

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ ได้ รับพระราชทาน เหรียญทวิชาติเชกเงิน ๓ เหรียญ
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้ รับพระราชทาน เหรียญตรีชาติเชกเงิน ๓ เหรียญ
พ.ศ. ๒๔๕๕ ได้ รับ พระราชทาน เหรียญ บรมราชาภิเชกเงิน ๓ เหรียญ

(ราชการ พิเศษ) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ ได้ ช่วย ผู้ว่าราชการ จังหวัด
พิษย ทำ พดบพดา รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่จังหวัด
พิษย ครอง ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ ได้ ช่วย เหนือ ราชการ จัดหา เเสบียงอาหาร
ส่งกองทัพ พระยาศรีวิชัยนาคย คราว ปราบ ผู้ร้าย เหยว เมืองแพร่ ครอง ๑ เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๕๐ แล พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้ ช่วย จัดการ รับเสด็จ พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ ๖ ครอง ยงดำรงพระราชอิสริยศ เป็นสมเด็จพะยุพราช
เสด็จ ประพาส จังหวัด สวรรคโลก ๒ ครั้ง

หลวง ชนาธิกรณ ๙ เริ่ม บ่วย เป็น โรคอัมพาชแต่วันที่ ๒๑ เมษายน
พ.ศ. ๒๔๗๐ ถึง แก่กรรม วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๑

สารบัญ

พงศาวดาร เมือง บัณฑิต	หน้า ๓
พงศาวดาร เมือง สงขลา	” ๓๐
พงศาวดาร เมือง นคร เชียงใหม่	” ๗๔

สำนักหอสมุด

พงศาวดารเมืองปัตตานี

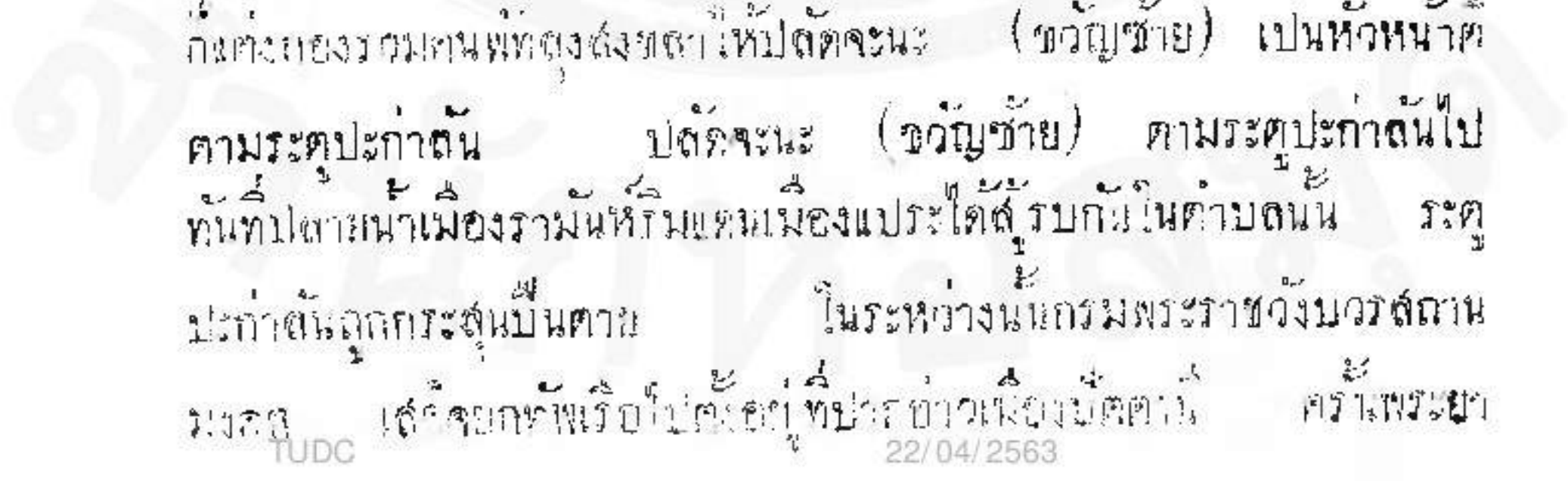

เดิมเมืองแขกเมืองตรงยังเป็นเมืองปัตตานีเมืองเดียว เจ้าเมือง
แลภรรยาชื่อมโตะปรางกู ได้ความว่ามโตะปรางกูชายคน ๓ แต่ยังมีเด็ก
ครนอยู่มาเจ้าเมืองปัตตานีตายลง ภรรยาของพระยาปัตตานีกวากการ
เป็นเจ้าเมืองแทนชน เวदानนบ้านเมืองหรือที่เรียกกันว่าเมืองปัตตานี
นั้น ตั้งอยู่ในตำบลบ้านมะนาคิดตอกกับบ้านโคก ใต้บ้านกระเด
ฝ่ายตะวันออกแต่บ้านพระยาปัตตานีเดียน ห่างกันทางประมาณ ๔๐
เส้นเศษ ริมทางที่จะไปเมืองยี่ริง ในระหว่างภรรยาเจ้าเมืองปัตตานี
กวากการเป็นเจ้าเมืองอยู่นั้น สัมมุติเรียกกันว่านางพระยาปัตตานี ศรี
ควันกรมการพดเมืองในอาณาเขตเมืองปัตตานี ก็อยู่ในบังคับบัญชา นาง
พระยาปัตตานี เรียบร้อยเหมือนอย่างพระยาปัตตานีสืบมาว่าการอยู่แต่
ก่อน นางพระยาปัตตานีได้จัดแจงหัดอบนทองเหลืองใหญ่ไว้ ๓
กะบอก ตำบลที่หัดอบนนรมบ้านกระเด ก็ช่วยยี่รูเป็นรูปไม้สี่
ซนหงหนึ่ง ๓ ห้องมณฑลยงรอบ แม่ปะชานกว้างประมาณ ๖ ศอก
ยาวต้นตัวเจดียง ๔ วาเศษ เครื่องบนแลพื้นในเวदानนชาวดมก ยังเหลือ
แต่ฝาผนัง แต่ฝาผนังเจดียงนั้นก่อเป็น โค้งทัง ๔ ด้าน พื้นแม่ปะชาน
สูงประมาณ ๒ ศอกเศษ พื้นเจดียงสูงประมาณ ๒ ศอก
ใต้เท้าก่อด้วยอิฐนี้ มลายูในแหลมปัตตานีเรียกชื่อว่าลับเขิน ห่าง
จากลับเขินไปฝ่ายทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ ๒ เส้นเศษ เป็นรอย

เตาที่หลอมนี้ คนที่ถือเป็นรอยเคาะเตาอยู่คนไม่แต่หญาไม้โตจน กว้าง
 ประมาณ ๘ ศอกเศษ & เหลดนม พดเมือะไม้คตานใดทวามกันทวไปมา
 จนเดยจน ว่าเป็นทหลยบ้น แตนายช่างผู้ทหลยบ้น ๓ กระบอกนั้น
 สืบได้ความว่าเดิมเป็นเงินมาจากเมืองจีน เป็นชาคหกเกยนแต่หลดิม
 ซอเคยม เขามาตงบ้านเรือนอยู่ที่บ้านกระเดาะ จนเคยมคนนมาได้
 ภรรยาตาย เงินเคยมกเคยเขาด้ำนนามตายเคยด้วย พวกมลายู
 ด้มมตเรียกกันว่าหลดิม ไต่เคยมตลอดคตอมาจนทกวันน แต่ในค้ำบต
 บ้านกระเดาะตงหลดิม ไต่เคยมอยู่ มากอนนน พดเมือะทอยคตอมาจนเดยจน
 ยงนับถลหลดิม ไต่เคยมว่าเป็นคตคระกุดของพวกหมู่บ้านน แต่ยงกต่าว
 กนอยู่เนื่องๆว่าเดิมเป็นเงิน หลดิม ไต่เคยมนายช่างหลดิมบ้นมาอยู่ใน
 เมืองบตตานหลดายบ้น นองด้ำนหลดิม ไต่เคยมชอเกาเนยวคตอมาจวก
 เมืองจีน มาประหลดิม ไต่เคยมทเมืองบตตาน อยู่เฝ้าออนวอนหลดิม
 ไต่เคยมให้ตงเลี้ยจวกเพศมตายกลับไปเมืองจีน หลดิม ไต่เคยมก
 ไม่ยอมไป เกาเนยวซึ่งเปนนองด้ำนเคยเฝ้าออนวอนหลดิม ไต่เคยมมานน
 ประมาณหลดายบ้น หลดิม ไต่เคยมกไม่ยอมไปชงอยู่ เกาเนยวซึ่ง
 เปนนอง น้คความเลี้ยใจหลดิม ไต่เคยมผู้ พชยจิงผู้คตอตายเลี้ย ครน
 เกาเนยวนองด้ำนผู้คตอตายเลี้ย หลดิม ไต่เคยมผู้ พกจคแฉงศพเกาเนยว
 นองด้ำนม่งเวท ในค้ำบตบ้านกระเดาะ ทำเวนช่องด้ยปรากฏอยู่ตลอดมาจน
 เดยจน พวกจหนักเคยนับถลว่าเปนมูหึงบรลู่ทช้อย่าง ๓ เป็นคน
 รักชาติคระกุดอย่าง ๓ ไต่ มกาวเร็นไหวเด้มอทุกบ้นมีเคยชาติคศพ
 เกาเนยว

แลเวตาทติม ไต่เคยมจะหัดอั้งบ่ทอ้งเหตอ้งใหญ่ ๓ กระทบกนนี้ ไต่
 เทบนี้ ๕ กระทบกเดี่ยวแตว ๕ บ่กระทบกท ๓ เทไม่ลง หัดม ไต่เคยม
 นายช่างกโตตงการเดินไหวบอ้งสรอ้งแตบนพานชนหลายอย่าง ๕ บ่
 กระทบกท ๓ นนยกยงเทไม่ลง ในตอนที่หัดม ไต่เคยมมีความแค้นใจ
 กต่าวก่าปฏิญาณว่า ขอให้เทบนี้ครนงตงตแตว หัดม ไต่เคยมยอมเอา
 ชีวิตหัดม ไต่เคยมเดินถวาย ๕ ครนกต่าวก่าปฏิญาณเช่นแตว ๕ พเหย
 เทบนี้ลงไต่เคยมบรบูรณต์ ๕ ฝ่ายหัดม ไต่เคยมนายช่างกจิดแจงแตงบ่
 ๓ กระทบกเกิดยงเกดตาเดี่ยวแตว ๕ เวตาทจระตอ้งยงบ่ ๓ กระทบกน
 ๕ จิดแจงตงเครอ้งบอ้งสรอ้งเดินไหวแตวประจวบเขาทง ๓ กระทบก กจิด
 ๕ บ่กระทบกท ๓ ท ๕ เป็นถ่าดับไป ๕ ครนถงจระตอ้งกระทบกบ่ ๓
 หัดม ไต่เคยมนายช่างกเข้าไปย่นตรงปากกระทบกบ่ ๕ แตวกต่าวก่า
 ๕ ทหัดม ไต่เคยมได้ปฏิญาณไว้ ๕ ถ่าบ่กระทบกนเทตงตแตวจะเอาชีวิต
 ๕ เป็นเครอ้งเดินไหวบ่ ๕ ครนงหัดม ไต่เคยมได้ปลง ใจยอมตงทปฏิญาณ
 ๕ ใจแตกอ้นแตวยกบอ้งให้ศนจุดบ่ ๕ พยบ่ต่นออกแรงศนหอบพาหัดม
 ๕ ไต่เคยมสัญญาไปใ้เวตาทน ๕ แตบ่ทนางพระยาบตต่านให้หัดม ไต่
 ๕ เคยมเป็นนายช่างหัดอชน ๓ กระทบกน ๕ กระทบกท ๓ ให้ชยวนาง
 (บ่านัง ?) บตต่าน ๕ กระทบกท ๕ ชยศร์นคว ๕ กระทบกท ๓ ชยมพา
 ๕ หล่าหัดอ ๕ ย้อยตอ้มานางพระยาบตต่านตวย ๕ ตู้ต่านโพวงศ์ญาต
 ๕ เป็นเจ้าเมืองบตต่านชน. ๕
 ๕ เวตาทตู้ต่านเป็นเจ้าเมืองบตต่านชนน ๕ หาได้ย้อยวการทต่าบต
 ๕ บ่านประนากนางพระยาบตต่านวการอยู่เดิมไม่ ๕ ตู้ต่านเตอ้นไปตงบ้าน

เรือนอยู่ ในตำบลบ้านยี่ริง ฝ่ายทิศตะวันออกแต่บ้านนางพระยามัคคาน
 ระยะทางเดินเท้าตรงแต่บ้านมะนาทนางบัคคานว่าการอยู่ ไปถึงบ้านยี่ริง
 ๗ ชั่วโมงครึ่ง แต่บ้านที่สถิตท่านไปตั้งว่าการอยู่นั้น ตรงกับท่าบ้าน
 ยี่ริงริมคลอง เวตานั้นเปิดยื่นช่อเป็นระตูปอดเมืองเรียกกันว่าระตูปะกำตัน
 แปลเป็นภาษายามเรียกว่าระตูปะกำตัน แต่ระตูปะกำตันคนหนึ่ง คำเต่าฎา
 กันว่าเป็นคนมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมาก เมืองที่โหดเหี้ยมก็รามกัตถ์อยู่
 ขณะนั้น ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
 เมษจุลศักราช ๒๓๕๗ กรมพระราชวังบวรสถานมงคลได้ตั้งยกกองทัพ
 ออกไปปราบปรามศึกพม่าถึงหัวเมืองฝ่ายตะวันตก ครั้นกองทัพออกไป
 ถึงเมืองสงขลา มีชาวเขมาว่าเมืองบัคคานก่อกำรกำรเบบชนมาก
 ไ้รบเกิดกำร ให้จัดพระยากระตาโหม พระยาเส้นหากุขร (ทองอิน)
 พระยาพิทักษ์ (ทองขาว) หลวงสุวรรณบริ (บุญชัย) ผู้ว่าราชการ
 เมืองสงขลา ปัตติจาณะ (จัวญชัย) เป็นแม่ทัพหน้ายกออกไปตีเมือง
 บัคคาน ได้สู้รบกับกระตูปะกำตันที่ตำบลบ้านยี่ริง ระตูปะกำตัน
 สู้รบทนกองทัพไม่ได้ ก็อพยพแตกหนีชนไปทางเมืองรามันห์ พระยา
 กระตาโหมแม่ทัพเห็นว่า ปัตติจาณะ (จัวญชัย) เป็นผู้รู้จักทาง
 กิ่งคองของรวมกันที่ตองสงขลาให้ปัตติจาณะ (จัวญชัย) เป็นหัวหน้าตี
 ตามระตูปะกำตัน ปัตติจาณะ (จัวญชัย) ตามระตูปะกำตันไป
 ทัพไปตามหาเมืองรามันห์ริมเขมมืองแปรได้สู้รบกับในตำบลนั้น ระตูปะ
 กำตันสู้รบกระสุนปืนตาย ในระหว่างนั้นกรมพระราชวังบวรสถาน
 มงคล ได้ตั้งยกทัพออกไปตีระตูปะกำตันที่ตำบลบ้านยี่ริง ครั้นพระยา

กระต่าใหม่กองทัพหน้าตระกูลประกำศนแตก แต่ได้ ศักระตระกูลประกำศนมาแล้ว
 พระยากระต่าใหม่ พระยาเด่นหัวภูธร (ทองอิน) พระยาพัทลุง
 (ทองขาว) หลวงสุวรรณคีรี (บุญชัย) ผู้ว่าราชการเมืองสงขลา
 ปลัดจระนะ (ขวัญชัย) พร้อมกันลงไปเฝ้าในเขตพระที่นั่งหน้าเมืองปัตตาน
 ทุตแจะราชการ รมสั่งให้มาบนใหญ่ ๒ กระบอกทเก็บได้ลงมาเรือจะเขา
 เข้ามากรุงเทพฯ ปลัดจระนะ (ขวัญชัย) ได้จัดแจงเรือบรรทุกปืน
 นำลงไปถวาย บนกระบอกที่ ๓ ซ่อนนางปัตตานนนชอกไปตั้งเรือหลวง
 กอน โดยกบนชนบนเรือหลวงเจ้าจระนะ เรือบรรทุกปืนกระบอก
 ที่ ๒ ซึ่งซัดศักรนครตกอยู่ข้างหลัง เกิดพายเรือบรรทุกปืนกระบอกที่ ๒
 ซัดศักรนครตกลง บนกจมน้ำสูญหายไปด้วย กรมพระราชวังบวรสถาน
 มงคล โปรดเกล้าฯ ให้ปลัดจระนะ (ขวัญชัย) เป็นผู้ว่าราชการ
 เมืองปัตตาน ยกคนไทยเดชะด้วยตั้งบุกเมืองสงขลา เมืองพัทลุง
 เมืองจระนะ ซึ่งเป็นญาติพี่น้องหรือพรรคพวกปลัดจระนะ (ขวัญชัย) ให้
 อยู่เป็นกำลังรักษาราชการเมืองปัตตาน ๕๐๐ คนไว้เศษ ครั้นทรงจัดการ
 เมืองปัตตานเสร็จแล้วแต่ตั้งกลับกรุงเทพฯ หลวงสุวรรณคีรี (บุญชัย)
 ผู้ว่าราชการเมืองสงขลา ก็ตามเสด็จเข้ามากรุงเทพฯ ด้วย โปรดเกล้าฯ ให้
 ให้หลวงสุวรรณคีรี (บุญชัย) เป็นพระยาสงขลา โปรดเกล้าฯ พระ
 ราชทานบรรดาศักดิ์ให้พระยาสงขลา (บุญชัย) เชิญออกไปพระราชทาน
 ให้ปลัดจระนะ (ขวัญชัย) เป็นพระยาปัตตานี แต่โปรดเกล้าฯ ให้
 เมืองสงขลาเป็นเมืองตรีชนกับกรุงเทพฯ โปรดเกล้าฯ ให้เมืองจระนะ
 เมืองเทพฯ เมืองปัตตานี อยู่ในความกำกับดูแลของเมืองสงขลา

ปลัดจระนะ (ชวัญชัย) ครั้นได้รบพระราชทานตราตั้งเป็นพระยา
 มัตตคามแต้ว ได้ตั้งบ้านเรือนว่าราชการอยู่ในตำบลบ้านมะนา ใน
 ปากอ่าวตานาเมืองมัตตคามฝ่ายทิศตะวันออก ในตำบลนั้นตั้งมีขณเฑาะว์เมือง
 เมืองมัตตคามเรียกกันว่า อ่าวนาเกลือ ในระหว่างพระยาบัตตคาม
 (ชวัญชัย) ว่าราชการเมืองมัตตคามอยู่นั้น บ้านเมืองก็เป็นการปรกติ
 เรียบร้อย ครั้นพระยาสังขต (บุญชัย) ถึงแก่อนิจกรรมลง โปรดเกล้าฯ
 ตั้งให้หลวงนายฤทธิ (เถียนจ้อย) หลานซึ่งรับราชการอยู่ในกรุงเทพฯ
 เป็นพระยาสังขต ในระหว่างพระยาสังขต (เถียนจ้อย) ว่าราชการ
 เมืองสังขตอยู่นั้น พระยาบัตตคาม (ชวัญชัย) ถึงแก่กรรมลง
 โปรดเกล้าฯ ตั้งให้นายพ่าย น้องร่วมบิดามารดาแม่พระยาบัตตคาม
 (ชวัญชัย) เป็นพระยาบัตตคาม ตั้งให้นายยมช่วยบุตรพระยาบัตตคาม
 (ชวัญชัย) เป็นหลวงสวัสดิภักดี ผู้ช่วยราชการเมืองมัตตคาม ครั้นพระยา
 บัตตคาม (พ่าย) ได้ว่าราชการเมืองมัตตคามจน หลานได้ว่าราชการอยู่ที่บ้าน
 พระยาบัตตคาม (ชวัญชัย) ไม่ เดือนไปตั้งว่าราชการอยู่ที่บ้านยามู ฝ่าย
 ทิศตะวันออกกับบ้านพระยาบัตตคาม (ชวัญชัย) ห่างออกไปทางเดินเท้า
 ประมาณ ๓ ชั่วโมงเศษ ในระหว่างพระยาบัตตคาม (พ่าย) ไปว่าราชการ
 อยู่ที่บ้านยามูนั้น พวกสำเเขด ๓ พวกรัตนวง ๓ เป็นคนชาติมลายู
 คิดคิดกันเป็นโจรเข้าตีปล้นบ้านพระยาบัตตคาม (พ่าย) บ้าง บ้าน
 หลวงสวัสดิภักดี (ยมชัย) ผู้ช่วยราชการบ้าง พระยาบัตตคาม (พ่าย)
 หลวงสวัสดิภักดี (ยมชัย) ได้สู้รบพวกสำเเขด รัตนวง พวก
 สำเเขดพวกรัตนวงสู้พระยาบัตตคาม (พ่าย) หลวงสวัสดิภักดี (ยมชัย)

มีได้ แยกให้ชนไปซ่อนอยู่ตามบ้านกระลาภย ๗ เป็นหัวหน้า
 หรือคนนำเข้าไปเมืองสังขละบุรีไทยต่อพระยาสังขตา (เถียนจ๋อง)
 พระยาสังขตา (เถียนจ๋อง) ก็ยกไทยให้พวกเจ้าเหียดพวกรัตนวงเป็น
 ภาคหนึ่งไว้ แต่จัดแยกให้พวกเจ้าเหียดพวกรัตนวงเป็นกองตั้งขึ้น
 ตั้งหน่วยอยู่ที่เมืองสังขตา คนประมาณ ๕๐๐ คราวเศษ แต่ให้
 อยู่ตามบ้านกระลาภยเป็นแขวง ๑ ความยาวหรือหัวหนานนตงให้เป็น
 แม่กองคุมเดซีในกองพวกนี้ ด้วยเห็นว่าถ้าจะบังคับให้พวกเจ้าเหียด
 พวกรัตนวงไปอยู่ในบังคับพระยาปัตตานี (พ่าย) อีกกลัวจะไม่สิ้นความ
 พยาบาท จึงคิดว่าหาทပ်ก่อนไม่รู้อะไร จึงได้จัดพวกนี้ให้แยกชนด้วย
 กับเมืองสังขตากอง ๑ พวกเจ้าเหียดพวกรัตนวงซึ่งแยกเป็นกอง
 ตั้งหน่วยตั้งขึ้นชนกับเมืองสังขตาแล้ว ก็เรียกรายไปตั้งบ้านเรือนอยู่ใน
 แขวงบ้านหนองจิกบางยริงบาง เหตุด้วยในแขวงตำบลทกระลาภย
 ไม่เหมาะที่จะทำนา หัวหนาทเป็นแม่กองคุมอยู่นั้น ครั้นถึงกำหนดจะตั้ง
 หน่วยตั้งขึ้นกับเมืองสังขตาแล้ว ก็เที่ยวเรียกไปตามบ้านญาติ เรียกชน
 เรียกหน่วยตั้งกับเมืองสังขตาตลอดมาจนถึงทุกวันนี้ ในระหว่างพระยา
 ปัตตานี (พ่าย) ดำรงราชการเมืองอยู่ ในอาณาเขตเมืองปัตตานีเกิดโจร
 ผู้ร้ายเที่ยวคปลัดบ้านเรือนชุกชุม พระยาปัตตานี (พ่าย) ปราบปราม
 ไม่สงบได้ ก็ออกหนังสือแจ้งราชการเข้ามาเมืองสังขตา พระยา
 สังขตา (เถียนจ๋อง) ก็นำหนังสือบอกเข้ามากรุงเทพฯ
 โปรดเกล้าฯ ให้พระยาอภัยสงคราม กับพระยาสังขตา (เถียนจ๋อง)
 ออกไปแยกเมืองปัตตานีเป็น ๗ เมือง พระยาอภัยสงคราม พระยา

ตั้งขลา (เถยเมือง) ครนออกไปลงเมืองบศตานแดง กแยกออก
 เป็นเมืองบศตาน ๓ เป็นเมืองยริง ๓ เป็นเมืองด้ายบุรี ๓
 เป็นเมืองหนองจิก ๓ เป็นเมืองรามันห์ ๓ เป็นเมืองระแงะ ๓
 เป็นเมืองยะธา ๓

เขตแดนเมืองบศตานรอบบศตวนน ฝ่ายเหนือจดทะเล ฝ่ายใต้
 คือพรมแดนเมืองรามันห์เมืองยะธา มีहतกเรียงรายไปจนถึงहतก ๕
 ฝ่ายตะวันตกคือพรมแดนเมืองหนองจิก เขาปากคลองบางหม้อเป็นแดน
 ขนไปคลองบ้านคชนรัก จุดนี้ตะเคียนใหญ่บ้านคชนขุด ปลาย
 คลองขุดเป็นคลองเล็ก ขนไปถึงบ้านกระหังคชนไปคลองใหญ่ที่เรียกว่า
 คลองจัว คลองจัวตพื้นคชนจัวไปทิศใต้เรียกว่าอะเนาะบุโหละ ใน
 ระหว่างคลองจัวกับอะเนาะบุโหละคนละฟากคลอง ฟากตะวันออกเป็น
 เมืองบศตาน ฟากตะวันตกเป็นเขตเมืองหนองจิก ทิศตะวันออกคือ
 พรมแดนเมืองยริง ตั้งแต่อำเภอโคตรมกเตลงไปทิศใต้ บั๊กहतก
 เรียงขนไปจนถึงคณพิกุตใหญ่ริมบ้านโต๊ะโล่มริมบ้านกระตี บั๊กहतกเรียง
 ตั้งไปถึงคณยาวขาคมหว่างบ้านดีโต๊ะบ้านอะโห บ้านอะโหเป็นเขต
 เมืองบศตาน บ้านดีโต๊ะเป็นเขตเมืองยริง ดันเขตเมืองบศตาน

เขตแดนเมืองยริงรอบคัว ฝ่ายเหนือจดทะเล ฝ่ายตะวันออก
 คือพรมแดนเมืองด้ายบุรี บั๊กहतกแต่ปลายคลองคายบ่อหมาหังพร
 กระจุดเขาน้อยเขาโต๊ะชูดคลองน้ำโพรงจรเข้เขาทองเป็นแดน ฝ่ายใต้
 บั๊กहतกหน้าคัวคชนเมืองรามันห์ ตั้งแต่हतก ๕ ทหาตัวตรงไป
 ตะวันออกคชนคชนแม่ครกไปจนถึงคัวห้วยสะโหระ ตั้งแต่คัวห้วย

๕
 สระโหระทึกเหล็กเรียงไปจนถึงบ้านตรัง ฝ่ายตะวันตกคือพรหมแดนเมือง
 บัคตาน ตั้งแต่อำเภอโคกศรีมณฑลลงไป ทิศใต้บัคเหล็กเรียงขึ้นไป
 จนถึงต้นพิภุตใหญ่หว่างบ้านโตะโด้มบ้านกะดัก บัคเหล็กเรียงลงไปถึง
 ต้นยางซาคัมหว่างบ้านดีโตะบ้านอะโห ตั้งแต่บ้านอะโหเรียงลงไปถึง
 ต้นมะม่วงใหญ่ตะวันตกบ้านเกาะธากา บัคเหล็กเรียงลงไปถึงบ้าน
 กอหวายบ้านสระตาดบ้านประคู้ลงไปถึงบ้านนาใต้ตลอดไปหลัก ๕ เพียงบ้าน
 นาคำ ดันเขตรเมืองยริง

เขตแดนเมืองสายบุรีรอบตัว ฝ่ายเหนือจรดทะเล ฝ่ายตะวันออก
 บัคเหล็กตลอดของนายากง ตั้งแต่ทะเลเรียงไปบัคเหล็กบางมต้นไม้ใหญ่บ้าง
 เป็นเขตรจนจุดตลอดของตรวจ ฝ่ายตะวันออกเป็นเขตรเมืองกตมต้นไม้ ฝ่าย
 ตะวันตกเป็นเขตรเมืองสายบุรี ฝ่ายใต้มีเขาใหญ่ทยาวไปตะวันออกตะวันตก
 เป็นเขตรแดน พนเขาบัคเหล็กทบ้านยงอเรียงไปตะวันออกบัคเหล็กบาง
 ต้นไม้ใหญ่บ้างจนจุดตลอดของตรวจ ฝ่ายเหนือเป็นเขตรเมืองสายบุรี
 ฝ่ายใต้เป็นเขตรเมืองระแงะ ฝ่ายตะวันตกมีปตายตลอดตายเป็นเขตรต่อ
 พรหมแดนเมืองยริง บัคเหล็กแต่พรุกระจุดตลอดไปถึงบ่อหมาหังเรียง
 ขึ้นไปพรุใหญ่ มีต้นไม้ใหญ่บัคเหล็กไปถึงคลองน้ำโพรงจรเข้เขาน้อย
 คือพรหมแดนทกระดาบอ ฝ่ายตะวันออกเฉียงใต้ ไปถึงเขามุโตะเป็นเขตร
 ตลอดไปคลองขอหุดอกกระบัดคือพรหมแดนเมืองรามันห์ ดันเขตรเมือง
 สายบุรี

เขตแดนเมืองระแงะรอบตัว ฝ่ายเหนือมีภูเขาใหญ่ทขวางยาว
 ไปตะวันออกตะวันตกเป็นเขตรแดน บัคเหล็กบางมต้นไม้ใหญ่บ้างเรียง

ไปจนจุดคดของตรวจ ฝ่ายเห็นขอปนเขตเมืองค่ายบุรี ฝ่ายใต้เป็น
 เขตระแงะ ฝ่ายตะวันตกเขาหัดหยอเป็นแดนลงมาแนวหังคบกหักบางม
 ต้นไม้ใหญ่บ้าง มีค่ายห้วยหน้าคดลชชมาบ้านสี่เปะบ้านประฆอหด
 บักหักบางมต้นไม้ใหญ่บ้างมีเขาบ้าง เวียงไปจนถึงคดของคามะหัน
 ค่อพรหมแดนเมืองค่ายบุรี ฝ่ายตะวันออกคดของตรวจเป็นแดนคดลชช
 ไปบ้านโคะเดะ บักหักคดงแต่บ้านโคะเดะไปตั้งพรุ ต้นพรุเป็นดำ
 ห้วยเวียงกว่าเขาเหือหนอ เป็นคดของเขตแดนคดลชชไปตั้งคดหมกเหมือง
 ทอง ฝ่ายตะวันออกค่อพรหมแดนเมืองถันตัน ฝ่ายใต้ไม่มีหักคดง
 ไปตะวันตกเฉียงใต้ คดลชชไปปะโตมจุดคดของนามเมืองแปะ ตั้งแตคก
 หมกไปฝ่ายตะวันออกเฉียงใต้ เป็นบ้านใหญ่คดลชชไปไม่มีหักไม้
 ต่ำคัญ ต้นเขตเมืองระแงะ

เขตแดนเมืองรามันหรือบศอ ฝ่ายเห็นขบักหักทนาดาคย
 พรหมแดนเมืองยริง เวียงไปค่อพรหมแดนเมืองบศคาน คดลชชไปตั้ง
 เขาประาหมะค่อพรหมแดนเมืองยะธา เวียงไปจนถึงประฆอหดอสะเตาะ
 เห็นอกำปงจันแหร บักหักไปตั้งบ้านกาดนอะหรือจุดคดของใหญ่ท่า
 ตำบลไปตามดำคดของคณละฟาก ฟากเหนือเป็นเขตเมืองยะธา ฟาก
 ใต้เป็นเขตเมืองรามันห์ จนถึงบ้านบะนางสะตา ฝ่ายตะวันตกค่อ
 พรหมแดนเมืองไทรบุรี มีเขาสะประเหตาระทชวางอยู่บนเป็นเขตแดน
 มต้นไม้ใหญ่มีคดของนามเขาบ้าง ฝ่ายตะวันตกเฉียงใต้คดลชชไปตั้ง
 เขามะนะเงาะ มีเขาเืองกันไปในที่ขารม มีห้วยหน้าแตต้นไม้ใหญ่
 คดลชชไปค่อพรหมแดนเมืองแปะ ฝ่ายตะวันออกเฉียงใต้คดงแตคดของ

นำเมืองแปะ ตลอดไปสดองนำปะ ได้มจคคกหมกเหมืองทองแขวง
 เมืองระแงะ ฝ่ายตวันออกคงแต่เขาหัดหยอดตมาบักหัดกบางมตนไม่
 ใหญ่บ้าง จนถงตำห้วยแบ่ห่งอต่อพรมแดนเมืองระแงะ บักหัดก
 ตลอดถิงบ้านสุเปะ บ้านประฆะหัดอจคคตของกำบู บักหัดกไปจค
 เขามูโตเวียงตมาขอหัดอกระบัตต่อพรมแดนเมืองลำยบุรี ตลอดมา
 ถิงบ้านตรงบ้านทาทุ่งต่อพรมแดนเมืองยรง ดันเขตรเมืองรามันห์
 เขตรแดนเมืองยระดวรอบตัว ตวันออกเฉียงใต้คงแต่เขาประฆาหมะ
 บักหัดกเวียงตไปตวันออกถิงประฆะหัดอตะเตาะเห็นอบ้านจินนหะ ตลอด
 ไปถิงบ้านกระตั้นอะหะจรจนถิงคตของใหญ่ทำลำบจคบ้านประฆางสะระดา ฟาก
 เห็นเป็นเขตรเมืองยระดา ฟากใต้เป็นเขตรเมืองรามันห์ ฝ่าย
 ตวันออกเฉียงเหนือต่อพรมแดนเมืองบัตตาน ตงแต่ตะโห่งระเปาะยา
 นิงมีลำยห้วยไปจคคตของน้ำท่าลำบ ฟากคตของตวันตกเป็นเขตรเมือง
 ยระดา ฟากคตของตวันออกเป็นเขตรเมืองบัตตาน ฝ่ายเหนือต่อ
 พรมแดนเมืองหนองจิก เขาคำตำคีรีเป็นแดน ฝ่ายตวันตกคือ
 พรมแดนเมืองไทรบุรี มีคตของบา โงยเป็นเขตรแดนขนไปถิงบ้านยรง
 ตลอดไปบ้านมะเหตาะ ฝ่ายตวันตกตลอดไปจคเขาเหมืองคิระลำบู
 ดันเขตรเมืองยระดา

เขตรแดนเมืองหนองจิกรอบตัว ฝ่ายเหนือจคคต ฝ่าย
 ตวันออกหัดกแดนคตของนาตคตอกกับเมืองบัตตาน ฝ่ายใต้ต่อพรมแดน
 เมืองยระดา ฝ่ายตวันออกตั้งแต่หัดอโต โนบว โทยริมีคตของใหญ่ทำลำบ
 นิงไปบ้านทุ่งยาวตลอดไปลำยห้วยเวือกกว่าคตของลำมี ตงแต่คตของ

ล้ามมณฑลเมืองใหญ่แต่ต้นไม้ใหญ่เรียงไปจดเขาใหญ่ที่ยาวไป ควันออก
 ควันตกเรียกว่าเขาคาตากิรี ยาวตลอดไปหาดทรายแดงเมืองเทพา
 ฝ่ายใต้เขาคาตากิรีเป็นเขตรเมืองยะลา ฝ่ายเหนือเป็นเขตรเมือง
 หนองจิก ฝ่ายตะวันตกริมทะเลตั้งแต่ปากบางราภาจนไปตามคลอง
 ใหญ่สายห้วยไฉนอย ยกไปควันตกเขาเรียกว่าคลองบ้านภูมิ คตลอด
 ไปข้างปลายเรียกว่าคลองท่าศาลา ขันไปควันตกบ้านบ่อนบ้าน
 กระโผะ มีห้วยน้ำเรียกว่าคลองช้าง ฟากควันออกคลองช้างเขตร
 เมืองหนองจิก ฟากควันตกคลองช้างเป็นเขตรเมืองเทพา เรียง
 ขันไปเรียกว่าควันหินกอง ที่บ้านบ่อนควันของหินกองปักหลักเป็นแดน
 ตั้งแต่ควันหินกองคตลอดขันไป ถึงเขาน้อยบ้านห้วยบ่อนเป็นกต่างแดน
 มณฑลใหญ่เรียงรายเป็นเขตรไปจนถึงเขาคาตากิรี ต้นเขตรเมือง
 หนองจิก

ครั้นพระยาอภัยสงครามข้าหลวง พระยาดังขตา (เกียนจ้อง)
 แยกเมืองปัตตาน์ออกเป็น ๗ เมือง แด่ปักหลักแบ่งเขตรแดนเสร็จ
 แล้ว พระยาปัตตาน์ (พ่าย) หลวงสวัสดิภักดี (ยิ้มชาย) ผู้
 ช่วยซึ่งตั้งบ้านเรือนราชการอยู่ที่ตำบลบ้านยามุดค้อยู่ในเขตรเมืองยริง
 พระยาอภัยสงครามข้าหลวง พร้อมด้วยพระยาดังขตา (เกียนจ้อง)
 กะศิวให้พระยาปัตตาน์ (พ่าย) เป็นพระยาอริง หลวงสวัสดิภักดี
 (ยิ้มชาย) ก็ให้คงเป็นผู้ช่วยอยู่ แด่เมืองปัตตาน์ เมืองสาบบุรี
 เมืองระแงะ เมืองรามันห์ เมืองยะลา เมืองหนองจิก ซึ่ง
 ยังไม่มคณูรภษาราชการเมืองนั้น พระยาอภัยสงครามข้าหลวง

พร้อมด้วยพระยาสังฆตา (เถียนจ๋อง) บังคับให้พระยาบัตถานี
 (พ่าย) เดือดจัดหาในพวกตระกูลตวันตระกูลหนี ที่พระยาบัตถานี
 (พ่าย) ได้เคยใช้สอยเห็นว่าท้ใจเรียบร้อยมาแต่ก่อนนั้น จศราย
 ซื่อกระตือให้ครบทั้ง ๖ เมือง พระยาบัตถานี (พ่าย) ก็จศรายซื่อ
 ขนย่นต่อพระยาอภัยสงครามข้าหลวง พระยาสังฆตา (เถียนจ๋อง)
 ราชซื่อท้พระยาบัตถานี (พ่าย) ย่นหนี คือหนีตะ เดิมพระยาบัตถานี
 (พ่าย) ตั้งให้เป็นท้ขุนปลัดกรมการ ๑ หนีตะ เป็นน้องชายจาก
 หนีตะขุนปลัด ๑ ตวันหมาได้ เดิมพระยาบัตถานี (พ่าย) ตั้ง
 ให้เป็นนายอำเภออยู่ที่บ้านรามันห์ ๑ ตวันยตอ เป็นวงศ์ญาติ
 ตวันหมาได้ ๑ ตวันด้หลง ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลบ้านกะเด๊ะ ๑
 ตวันหนี ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลบ้านหนองจิก ๑ ครนพระยา
 อภัยสงครามข้าหลวง พระยาสังฆตา (เถียนจ๋อง) ได้ราชซื่อ
 ครบ ๖ เมืองแล้ว ก็จัดให้ตวันด้หลงเป็นผู้รักษาราชการเมืองบัตถานี
 ให้ตวันหนีเป็นผู้รักษาราชการเมืองหนองจิก ให้ตวันหมาได้เป็นผู้
 รักษาราชการเมืองรามันห์ ให้ตวันยตอเป็นผู้รักษาราชการเมืองยะตา
 ให้หนีตะเป็นผู้รักษาราชการเมืองลำบุรี ให้หนีตะเป็นผู้รักษาราชการ
 เมืองระแงะ ให้พระยาบัตถานี (พ่าย) เป็นผู้ว่าราชการการเมืองยริง
 แต่หลวงสวัสดิภักดี (ย่มซ้าย) ให้คงเป็นผู้ช่วยราชการอยู่ในพระยา
 บัตถานี (พ่าย) ผู้ว่าราชการเมืองยริง พระยาอภัยสงคราม
 ข้าหลวง พระยาสังฆตา (เถียนจ๋อง) ครนแยกเขตแดนแดงจัด
 ให้มศวมผู้รักษาราชการเมืองเสร์จันแล้ว พร้อมกันกับกรุงเทพฯ กราบ

บังคับบุตรหลานตามทแยงเมืองปัตตานีออกเป็น ๗ เมือง แดงคใหม่
 ผู้รักษาราชการไว้ทุกเมืองแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
 คราตามรายชื่อ ซึ่งพระยาอภัยสงครามข้าหลวง พระยาดังขตา
 (เถียนจ้อง) จัดไว้ ในตอนเหนือพระยาทั้ง ๗ เมืองที่โปรดเกล้าฯ
 พระราชทานตั้งนั้นสืบไม่ได้ความ ได้ทราบความแต่ว่าพระยาดังขตา
 (เถียนจ้อง) เป็นผู้เชิญตราตั้งออกไปพระราชทานทั้ง ๗ เมือง เบียดขับ
 ให้พระยาปัตตานี (พ่าย) เป็นพระยาอิริง ตวันดีหตงเป็นพระยา
 ปัตตานี ตวันหินเป็นพระยาหนองจิก ตวันหมาได้เป็นพระยา
 รามันห์ ตวันยตอเป็นพระยายะตา หนิเดะเป็นพระยาด้วยบุรี
 หนิเดะเป็นพระยาระแงะ เมืองทั้ง ๗ เมืองนี้ทรงพระกรุณาโปรด
 เกล้าฯ ให้ยู่ในความกำกับดูแลของเมืองดังขตาต่อมา พระยาดังขตา
 (เถียนจ้อง) ตั้งพระยาเจ้าเมืองแถมอบเมืองทั้ง ๗ เมืองเสร็จแล้วกกดบ
 เมืองดังขตา

พระยาอิริง (พ่าย) ตั้งบ้านเรือนหรือที่เรียกว่าเมืองนั้น
 ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านยามุ พระยาปัตตานี (ตวันดีหตง) ตั้งบ้าน
 เรือนหรือที่เรียกกันว่าเมืองปัตตานีนั้น ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านกะเดะโกด
 ตำบลบ้านมะนา ซึ่งพระยาปัตตานี (ชวัญชัย) ตั้งบ้านเรือนหรือ
 ที่เรียกว่าเมืองอัยกอน พระยาหนองจิก (ตวันหิน) ตั้งบ้าน
 เรือนหรือที่เรียกกันว่าเมืองหนองจิกนั้น ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านหนองจิก
 พระยายะตา (ตวันยตอ) ตั้งบ้านเรือนหรือที่เรียกกันว่าเมืองยะตานี
 ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านยะตา พระยารามันห์ (ตวันหมาได้) ตั้งบ้านเรือน

หรือกเวชกณวามองรามหนน คงอยู่ตามตบ้านรามนห้ พระยา
 ด้ายบุรี (หนึตะ) คงบ้านเรือนหรือทเวชกณวามองด้ายบุรีนห้ คงอยู่
 ที่ตามตบ้านยงอ ริมแดนต่อพรหมแดนเมืองระแงะทางประมาณ ๕๐๐
 เด่นเศษ พระยาระแงะ (หนึตะ) คงบ้านเรือนหรือทเวชกณวามอง
 ระแงะนห้ คงอยู่ตามตบ้านระแงะริมพรหมแดนต่อแดนเมืองกตัญคัน
 คันทางที่จะไปตกลมกเหมืองทอง ไนระหว่างนั้นบ้านเมืองเปนปรกติ
 เรียบร้อยอยู่หลายปี อยู่มาพระยาส่งขตา (เถียนจ้อง) ถึงอนิจ
 กรรมลง โปรดเกล้าฯ ใ้หน้องจากพระยาส่งขตา (เถียนจ้อง)
 ซึ่งร่วมบิดามารดา ชื่อเถียนตั้ง เปนพระยาราชการเมืองด่งขตาชน
 ไนตอนพระยาส่งขตา (เถียนตั้ง) ว่าราชการเมืองด่งขตาอยู่นั้น พระยา
 รามนห้ (ศวันหมาไ้) พระยายะธา (ศวันยตอ) พระยาหนองจิก
 (ศวันหนึ) กตงแก่กรรม พระยาส่งขตา (เถียนตั้ง) ใ้จัดใ้ศวัน
 ณะจัน้องร่วมบิดามารดาแต่พระยาปัตตานี (ศวันสุหง) รักษา
 ราชการเมืองหนองจิก ใ้ศวันบางกอกบุตรพระยายะธา (ศวันยตอ)
 รักษาราชการเมืองยะธา ใ้ศวันกูโหนบุตรพระยารามนห้ (ศวันหมาไ้)
 รักษาราชการเมืองรามนห้ ครั้นพระยาส่งขตา (เถียนตั้ง) ใ้จัดใ้
 มศวมูรักษาราชการเมืองแทนชนล่่วจแล้ว พระยาส่งขตา (เถียนตั้ง)
 ก็เข้ามายังกรุงเทพ ฯ นำขอความชนกราบบังคมทูลพระกรุณาตามท
 พระยาผู้ว่าราชการเมืองด่งแก่กรรม แต่ใ้จัดใ้หน้องพระยาปัตตานี
 (ศวันสุหง) ชื่อศวันกระจิวรักษาราชการเมืองหนองจิก ใ้บุตรพระยา
 ยะธา (ศวันยตอ) ชื่อศวันบางกอกรักษาราชการเมืองยะธา ใ้

บุตรพระยารามันห์ (ศวันห์มาโล) ชื่อศวันท์โกโหนรักษาราชการเมือง
 รามันห์ ก็โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตตามทพพระยา
 สังขตา (เถียนเต็ง) จัดไว้ พระยาสังขตา (เถียนเต็ง) กราบถวาย
 บังคมตา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราตั้งให้พระยา
 สังขตา (เถียนเต็ง) เชิญออกไปด้วย ครั้นพระยาสังขตา (เถียนเต็ง)
 ออกไปถึงเมืองสังขตา พระยาสังขตา (เถียนเต็ง) มีหนังสือเรียก
 ศวันท์โกโหน ศวันท์กะจี ศวันท์บางกอก เข้ามายังเมืองสังขตา
 พระยาสังขตา (เถียนเต็ง) ก็มอบตราตั้ง ซึ่งโปรดเกล้าฯ
 พระราชทานออกไป ตั้งให้ศวันท์กะจีเป็นพระยาหนองจิก ตั้งให้ศวัน
 บางกอกเป็นพระยายะดา ตั้งให้ศวันท์โกโหนเป็นพระยารามันห์ พระยา
 ยะดา (ศวันท์บางกอก) พระยารามันห์ (ศวันท์โกโหน) พระยา
 หนองจิก (ศวันท์กะจี) ก็ลาพระยาสังขตา (เถียนเต็ง) กลับไป
 บ้านเมือง ในระหว่างนั้นบ้านผู้ว่าราชการการเมืองหนองจิก เมืองยะดา
 เมืองรามันห์ ก็ยังคงราชการอยู่ที่บ้านเจ้าเมืองคนเก่า หาได้ รือ
 เดือนไปอื่นไม่ บ้านเมืองก็ยังเป็นปรกติเรียบร้อยกันอยู่ทั้ง ๗ เมือง
 ครั้นอยู่มาในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยา
 บัณฑิตานี่ (ศวันท์หุดง) พี่ พระยาหนองจิก (ศวันท์กะจี) น้อง พระยา
 ยะดา (ศวันท์บางกอก) พระยาระงะ (หนิเตะ) & เมืองนรวมคิด
 กันเป็นกบฏขึ้น แยกกันออกที่บ้านพระยายริง (พ่าย) บ้าง เดย
 เข้ามาตั้งเมืองจระนะเมืองเทพาบ้าง พระยาสังขตา (เถียนเต็ง) มี
 ใบบอกเข้ามากรุงเทพฯ โปรดเกล้าฯ ให้พระยาเพชรบุรีเป็นแม่ทัพ

ออกโปรดสมทบช่วยเมืองสังขละ ความของทพพระยาเพชรบุรีออกไปถึง
เมืองสังขละ ถวายพร้อมสมทบกับกองทัพพระยาสังขละ (เถียนเส็ง)
ยกออกตแตกต่งแต่เมืองจะนะเมืองเทพาตลอดจนถึงเมืองระแงะ ไป
จับได้พระยาปัตตานี (ควันต์หลง) พระยายะตา (ควันบางกอก)
พระยาหนองจิก (ควันกระเจี) ที่ตำบลบ้านโคกเต๊ะในเขตแดนเมือง
ระแงะพร้อมพร้อมคนเนียงกตักคน ประหารชีวิตด้วยในเขตเมืองนพ ยึด
พระยาระแงะ (หนันเตะ) ที่เป็นพวกวังมคตกับขุนหนันหรือตาม
ไม่ได้ตอ ในระหว่างนั้นพระยาเพชรบุรีแม่ทัพ พระยาสังขละ
(เถียนเส็ง) จัดให้หนันบอดูรักษาราชการเมืองระแงะ หนันบอดูคน
เดิมตงบ้านเรือนอยู่ตามตำบลบางปูแขวงเมืองยริง พระยายริง
(พ่าย) ให้เป็นกรรมการอยู่ทเมืองยริง เวลาครบหนักได้ ไปในกอง
ทัพด้วย มีคำสั่งรับไว้ว่าใจศกกล้าหาญ จัดให้หนันบอดู (ยิมซำย)
เดิมเป็นผู้ช่วยราชการอยู่ทเมืองยริงไปรักษาราชการเมืองยะตา จัด
ให้นายเม่นเมืองจะนะเป็นผู้รักษาราชการเมืองหนองจิก จัดให้ควัน
ยู่ได้เป็นผู้รักษาราชการเมืองปัตตานี แต่ควันยู่ได้คนนเป็น ๒ ช่ออยู่
เรียกกันว่า โคะกักเรยก

พระยาเพชรบุรีแม่ทัพ พระยาสังขละ (เถียนเส็ง) ครั้นตีแตก
กบฏแตก แต่เมืองทวางใหม่ผู้รักษาราชการเมืองนพ กจัดให้มชน
อยู่รักษาราชการแทนไว้แต่ครั้งแล้ว พร้อมกันกลับกรุงเทพฯ ครั้น
ยู่ได้หรือ โคะกักได้เป็นผู้รักษาราชการเมืองปัตตานี ก็เดือนไปตงบ้าน
เรือนอยู่ฝ่ายตวนตกแต่บ้านกะละ๊ะ ห่างจากบ้านพระยาปัตตานี (ควัน

๓๖) จ้างไปทบกฏไปประมาณ ๓๐๐ เด่นเศษ หลวงสวัสดิ์
 กัด (ยมชาย) ผู้ช่วยราชการเมืองยวง ซึ่งได้เป็นผู้รักษาราชการ
 เมืองยระตานน ก็ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ตามตำบลนครเข่งเมืองยระ
 ตานน ฝ่ายตวันตกลเฉียงเหนือตำบลพระยาชะตา (ตวันบางกอก) ซึ่งเป็น
 ทบกฏ ห่างออกไปทางประมาณ ๕๐๐ เด่นเศษ ทบกฏซึ่งได้เป็นผู้
 รักษาราชการเมืองยระ ตัน ก็ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ตามตำบลนครเข่ง
 เมืองยระ ตัน ฝ่ายตวันตกลเฉียงเหนือตำบลพระยาชะตา (หินเคระ) ซึ่ง
 เป็นทบกฏ ก็ออกไปทางประมาณวัน ๓ ในตวันพระชนมบรมเนียม
 เมืองยวง เมืองยระ ตัน เมืองหนองจิก กรมการแต่ตำบลเอื้อยเมือง
 สงขลาทางส้ม เมืองปัตตาน เมืองสายบุรี เมืองยระ ตัน เมืองรามันหนน
 พระยาสังฆตา (เถียนเต็ง) ก็แต่งให้กรมการออกไปตรวจดูอยู่เดิม
 มีได้ทราบ บ้านเมืองก็ไปทำการเรียบร้อยทั้ง ๗ เมือง อยู่มาพระยา
 ยวง (พ่าย) บัญเป็นโรคชราถึงแก่กรรมลง พระยาสังฆตา (เถียนเต็ง)
 จึงให้หลวงสวัสดิ์กัด (ยมชาย) ซึ่งเป็นผู้รักษาราชการเมืองยระ
 ตันไปรักษาราชการเมืองยวง ในระหว่างหลวงสวัสดิ์กัด (ยมชาย) รักษา
 ราชการอยู่ตวันเมืองยระ ตัน ได้ โคนสร้างเหมืองตวันใน เมืองยระ ตัน
 เหมือง ช่อเหมืองตวัน เหมืองตวัน เหมืองพม่าระ เหมืองบายน
 เหมืองใหม่ เหมืองเสมบัตัน กรมหลวงสวัสดิ์กัด (ยมชาย) ต้อง
 เดินทางเปิดขบวนไปอยู่รักษาราชการตวันเมืองยวง หลวงสวัสดิ์กัด (ยม
 ชาย) ก็ทำรายชื่อเหมืองมอบอนุญาตให้พระยาสังฆตา (เถียนเต็ง)
 พระยาสังฆตา (เถียนเต็ง) ก็ได้รับผลประโยชน์ได้เบ็ดตวันบ้าง ได้เป็น

เงินค่าเช่าบ้างทุก ๆ ปีมิได้ขาด มาจนพระยาสังขต (เถียนตั้ง)

ถึงแก่ขณิกกรรม ค่อยมาเหมืองรายนิกเดยรวมเปนมรดกของเมือง

สังขตไป ถ้าท่านคนใดได้เป็นผู้ว่าราชการเมืองสังขตชนนัต ก

ได้รับประโยชน์ ต่อ ๆ กันมาจนถึงพระยาไชยวัตร (ชม) ใน

ระหว่างหตวงส์วัดภักดี (ยิ้มซ้าย) รักษาการเมืองยริงนั พระยา

กตณคนชอบเต็มล้นไม่ได้อความถึงแก่กรรมลง พระยาจางวางสุดค่าน

เดวย ๓ ควันปากแดง ๓ ควันอุปประสา ๓ ควันบาโงย ๓ ซึ่ง

เปนวงศ์ญาติอยู่ในพระยาถนคนทตงแก่กรรม เกิดวิวาทรบพุ่งแย่ง

ซึ่งกันจะเป็นเจาเมือง ไปรตเกล้า ๆ ให้พระเส็นหามนคร ผู้ช่วย

ราชการเมืองนครศรีธรรมราช พระสุนทรวิภักษ์ (บุญตั้ง) ผู้ช่วย

ราชการเมืองสังขต ถยกไประงับการวิวาททเมืองกตณคน ครน

พระเส็นหามนคร พระสุนทรวิภักษ์ (บุญตั้ง) ไปถึงเมืองกตณคน

ควันบาโงยก็หนีไปทางเมืองกระต่าแห่ง พระเส็นหามนครผู้ช่วย

ราชการเมืองนครศรีธรรมราช ก็เกลี้ยพระยาจางวาง (สุดค่าน

เดวย) มาไว้เสียดเมืองนครศรีธรรมราช พระสุนทรวิภักษ์ (บุญตั้ง)

ก็พาตจคนกูประดำมาไว้เสียดเมืองสังขต ครนนั้นไปรตเกล้า ๆ ให้

ควันปากแดงเปนมรดกถนคน เมืองกตณคนถนคนถนคนเวียรวัตร

อยู่มาหตวงส์วัดภักดี (ยิ้มซ้าย) จึงเป็นผู้รักษาราชการเมืองยริง

ถึงแก่กรรมลง นายเม่นซึ่งเป็นผู้รักษาราชการเมืองหนองจิกไม่ได้

ราชการ พระยาสังขต (เถียนตั้ง) ถยคนนายเม่นออกจากราชการเสีย

ในระหว่างนั้นเมืองยริงผู้รักษาราชการเมืองถนคนถนคน เมืองหนองจิก

ผู้ว่าราชการยงใหม่ตัว เมืองบศคาน เมืองยะธา ผู้รักษา
 ราชการยกยงไม่ได้รับพระราชทานตราตั้ง พระยาตั้งชตา (เถียนตั้ง)
 กพาหนียุได้หรือที่เรียกว่า ไต่เกก ซึ่งได้จัดไว้ ให้เป็นผู้รักษา
 ราชการเมืองบศคาน นายเมืองบศคคพระยายริง (พาย) ซึ่ง
 ได้จัดไว้เป็นผู้รักษาราชการเมืองยะธาอยู่ นายเถียงบศคคหวง
 สวัสดิภักต (ยมชาย) ผู้รักษาราชการเมืองยริงทตึงแกกรวม
 ตนกูประสาซึ่งพระสุนทรนุรักษ์ (บุญตั้ง) พามาแต่เมืองกตันทน
 เข้ามารุงเทพฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราตั้งให้
 หนียุได้หรือ ไต่เกกเป็นพระยายริง ให้นายเมืองเป็นพระยายะธา ให้
 นายเถียงเป็นพระยาหนองจิก ให้ตนกูประสาเป็นพระยาบศคาน
 ครั้นผู้ว่าราชการเมืองบศคาน เมืองหนองจิก เมืองยะธา เมืองยริง
 ได้รับพระราชทานตราตั้งแล้วแล้ว พระยาตั้งชตา (เถียนตั้ง)
 พร้อมด้วยผู้ว่าราชการเมืองบศคาน เมืองหนองจิก เมืองยริง เมือง
 ยะธา ทราบถวายบังคมจากต้นเมืองตั้งชตา
 พระยาบศคาน (ตนกูประสา) ได้ตั้งบ้านเรือนขยู่ตราบตบ้าน
 จะบงคสมอ ทพระยาบศคานผู้ว่าราชการขยู่เดี่ยวน พระยาหนองจิก
 (เถียง) ได้ตั้งบ้านอยู่ตราบตบ้านคอง ขยู่ฝ่ายทิศคองนอกเคียง
 บ้านผู้ว่าราชการเมืองหนองจิกเดี่ยวน พระยายริง (หนียุได้หรือไต่
 ก) ได้ไปตั้งบ้านเรือนขยู่ตราบตบ้านขามุ ริมตนาเมืองยริงพัก
 ทิศใต้ พระยายะธา (เมือง) ตั้งบ้านเรือนขยู่ตราบตบ้านทวดำบ
 ริมตนาเขตตงจากเมืองรามันห์พักตวันตล บุตรหลานพระยายะธา

(เมือง) ยิงโดยอยู่ตอมาจนเดยวณ ในระหว่างนั้นเมืองแขกทั้ง ๗
เมืองก็เป็นการเรียบร้อย อยู่มาพระยาชะตา (เมือง) ไม่ได้ราชการ
พระยาสังขตา (เถียนเต็ง) ถอดออกเสียจากราชการ แล้วพระยา
สังขตา (เถียนเต็ง) จึงให้ตั้งบุตรคนโตเป็นบุตรราชการเมืองชะตา
คนบุตรคนโตบุตรราชการเมืองชะตา ได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ตำบล
บ้านชะตา บ้านที่พระยาชะตาว่าราชการอยู่ เดยวณ อยู่มาพระยา
ดาบบริ (หนิตะ) ถึงแก่กรรมลง ไปรอดเกล้า ฯ พระราชทาน
ตราให้หนิตะไม้บุตรเป็นพระยาดาบบริ พระยาดาบบริ (หนิ
ตะไม้) กวाराชการอยู่ที่บ้านเรือนของบิดาที่ตำบลบ้านยังอยู่ตอมา
จนพระยาสังขตา (เถียนเต็ง) ถึงแก่กรรม ในพระบาทสมเด็จพระ
พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไปรอดเกล้า ฯ ให้พระสุนทรนุรักษ์ (บุญตั้ง)
ผู้ช่วยราชการเป็นพระยาสังขตา ในระหว่างพระยาสังขตา (บุญตั้ง)
ว่าราชการเมืองอยู่ พระยายี่ริง (หนียู่ใต้หรือไต่ถัก) ถึงแก่กรรม
ลง ไปรอดเกล้า ฯ พระราชทานตั้งบุญเบ็ทตั้งให้พระยาจางวาง (สุด
คำนเดอ) ซึ่งพระเส้นห้ามบุตรพามาจากเมืองกตมคนไหอยู่ทเมือง
นครศรีธรรมราชนั้น เป็นพระยายี่ริง อยู่มาพระยายี่ริง (สุดคำน
เดอ) ถึงแก่กรรม ไปรอดเกล้า ฯ จึงให้นายแต่งตั้งเป็นบุตรพระยา
ยี่ริง (หนียู่ใต้หรือไต่ถัก) เป็นพระยายี่ริง พระยายี่ริง (แต่ง)
คนทรภาพความว่า เมืองกรุงเมืองบศตานเกิดถบยูนนุ พระยา
ยี่ริง (แต่ง) อายุประมาณได้ ๕ ขวบหรือ ๖ ขวบ ครั้นบ้านเมืองสงบ
เรียบร้อยอยู่ กองทัพพทออกเป็นนกลตบการทัพ ฯ พระยายี่ริง (แต่ง)

คิดเข้ามากรุงเทพฯ ด้วย ครั้นพระยาบิริง (แต่) มีอายุมากขึ้น
ก็เคยเป็นไทยไป ได้เข้ารับราชการอยู่จนอายุถึง ๒๑-๒๒ ปี
แล้วเคยบวชเป็นพระภิกษุคือไปเสวยพรรษาจนได้บวชที่ระโนดกา ครั้น
ถึงจากพระภิกษุได้เข้ารับราชการอยู่ในกรมพระราชวังบวรสถานมงคล ใน
พระบาทสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชเจ้าอยู่หัวสยาม ยังคงได้กลับออกไป
บ้านเมืองไม่ ต่อมาเมื่อได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นพระยาบิริง
ผู้ว่าการการเมืองยริงแล้ว จึงได้กราบบังคมทูลขอกลับไปบ้าน
เมือง ครั้นพระยาบิริง (แต่) ออกไปลงเมืองยริงแล้ว ก็ปลูก
เรือนลงในที่บ้านพระยาบิริง (หนี้ยู่ใต้หรือใต้ถุน) ผู้เป็นบิดา ว่า
ราชการเมืองยริงนั้น เมืองยริงในสมัยพระยาบิริง (แต่) ว่าราชการ
อยู่ ชอบบรรรมเหมยมาจัดอย่างเมืองสงขลา คิดถอยความที่ปรับใหม่
หรือคิดต้นก เช่นตามพระราชกำหนดกฎหมายสยามทรงตั้ง เมืองยริง
เวตานั้นเป็นทเรือบรรทุกสินค้าเงินขนมาก อยู่มาพระยาบิริง
(คนกูประัง) ถึงแก่กรรมลง ไปตกลำ ก คงเหลือคนอุปเตบุตร
เป็นพระยาวิชิตภักดี ศรีสุวรรณคำ รัตนานนเขตพรประเทศราช ผู้ว่า
ราชการเมืองปัตตานี พระยาบิริง (คนกูประัง) ว่าราชการ
อยู่ที่บ้านเดิมของบิดาต่อมา เมืองปัตตานีเคยยกพระยาบิริง (คนกู
ประัง) ว่าราชการอยู่ที่นั่น ชอบบรรรมเหมยมาจัดอย่างเมืองสงขลา
เหมือนอย่างเมืองยริง อยู่มาพระยารามันท์ (คนกูโหนด) ถึงแก่
กรรม ไปตกลำ ก คงเหลือคนอุปเตบุตรเป็นพระยาวิชิตภักดี ศรี
ราชบัณฑิต ศรีนทรวิวงศ์ ผู้ว่าการการเมืองรามันท์ พระยา

รามันห์ (ภวณกมณ) คงบ้านเรือนอยู่ตราบที่รามันห์ ทพระ
ณรงคังศัวยุ ตอมาจนเดียงน เมืองรามันห์คือนทพระยารามันห์

(คิมุ) จักรการอยุณน ชนบธรรมเนียมบ้านเมืองจัดอย่างเมือง
บศตานเมืองยวงทงตัน ครมเจ้าพระยาสังชตา (บุญตั้ง) ถึงแก่

ชัญญกรรมตง ไปรคเกศำ ๆ คังให้พระสังฆนทรุภษ (เม่น) บุตร

พระยาสังชตา (เดบเมจก) เปะพระยาจเชยรศร ๆ ผู้จกรการ

เมืองสังชตา อยุมาพระยาของจก (เกดบง) ถึงแก่กรรมตง พระยา

ยะธา (ศวันบาศุปะเต) กถงแก่กรรม

ในระหว่างน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยุหวในบศยุบหน

(รัชกาลที่ ๕) เสด็จพระราชดำเนินไปเมืองกะลัตตา เวลาเสด็จ

กลับมมพรทบคเมตงไทรบุรี แลวเสด็จพระราชดำเนินทางสังถ

มารคคตเมตงไทรบุรี เสด็จมาตงเรือพระที่นั่งทเมืองสังชตา ครม

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยุหว เสด็จพระราชดำเนินออกจากเมือง

สังชตาตง พระยาจเชยรศร (เม่น) กัพานายเวียงบุตรทตง

อนุภษญูเบศร์ (แสง) ศวณกรจกบุตรพระยายะธา (ศวันบาศุปะเต)

เซามากรุงเทพ ๆ ไปรคเกศำ ๆ ให้พระยาจเชยรศร (เม่น) เปนเจ้าพระยา

จเชยรศร ๆ ผู้จกรการเมืองสังชตา ตงให้นายเวียงเปนพระยา

เพชราภิบาตณญูเบศร์ จาบ้เชตรมูจติท นฤบดินทรสังฆามภกต ผู้จ

กรการเมืองหนตงจก คังให้ศวณกรจกเปนพระยาอนรงคเกศำ ศร

ประเทศ จิเศษจิงคำ ผู้จกรการเมืองยะธา เจ้าพระยาจเชยร

ศิริ (แม่) พระยาหนองจิก (เวียง) พระยาพะธา (ตวันกระจุ)

กกราบถวายบังคมดากดับเมืองสังขตา พระยาพะธา (ตวันกระจุ)

กวารวชการรอยที่มานเรือนบิดาคอมา หาไต่เดือนบ้านไปอยู่ ทอนไม้

แต่พระยาหนองจิก (เวียง) หน หาไต่วารวชการที่มานพระยา

หนองจิก (เกดียง) ไม้ เดือนไปตั้งบ้านตงใหม่ห่างบ้านพระยา

หนองจิก (เกดียง) ไร่ฝ่ายตวันตกประมาณทาง ๕๐ เส้นเศษ อยู่มา

พระยาลายบุรี (หนิตะไม) พระยารามันห์ (ตวันคิมุณ) ถึงแก่กรรม

ดง โปรดเกล้าฯ ให้หนิแปะบุตรพระยาลายบุรี (หนิตะไม) เปน

พระยาลูวิชัยสุนทร มจรรภักดี ศรีมหาราชา มัตตาอภัยบุตร วิบุตยชอบ

เขตร ประเทศมลายู ผู้วารวชการเมืองลายบุรี ให้หนิแปะของจาก

พระยาลายบุรี (หนิแปะ) เปนพระรัตนมนตรีผู้ช่วยราชการ ให้หนิ

อิตานของจากพระรัตนมนตรี (หนิแป) เปนพระวิเศษวงศ์ ผู้ช่วย

ราชการเมืองลายบุรี ตั้งให้พระณรงค์วงศ์ (ตวันยาซ่ง) ผู้ช่วย

ราชการซึ่งเป็นน้องต่างมารดาแต่พระยารามันห์ (คิมุณ) เปนพระยา

รัตนภักดี ศรีราชบัณฑิต สุรินทรวิวงศ์ ผู้วารวชการเมืองรามันห์

ให้หัตถ์รยาภักดี (ตวันบาไถยวอ) บุตรพระยารามันห์ (คิมุณ)

เปนพระณรงค์วงศ์ผู้ช่วยราชการ ให้ตวันตะเบะบุตรพระยารามันห์

(ตวันยาซ่ง) เปนหัตถ์รยาภักดีผู้ช่วยราชการเมืองรามันห์ พระยา

ลายบุรี (หนิแปะ) เปนผู้วารวชการเมืองชน หาไต่วารวชการอยู่ที่

บ้านเดิมบิดาไม้ TUDC 22/94/2563 เดือนมาตงบ้านเรือนหรือที่เรียกว่าเมืองลายบุรีหน

มาอยู่ตามตบ้านสระดินงบาย ริมตนาซึ่งตงมาจากชาวตุรกายเหมือง

ทองแขวงเมืองระแงะปากถ้ำนอก กวาราชการมาถึงทุกฉนวน
 พระยารามันห์ (ศวันชาฮ่ง) เป็นผู้กวาราชการเมืองชน หาได้ว่า
 ราชการอยู่ที่บ้านพระยารามันห์ (ศวันคิมุน) พี่ชายไม่ เตือนไปปลุก
 เรือนอยู่ที่บ้านพระยารามันห์ (ศวันคิมุน) ห้างออกไปทางประมาณ
 ๒ เดือนเศษ อยู่มาพระยาหนองจิก (เวียง) พระยาปัตตานี (ตนก
 ปุเต้) พระยายีริง (แตง) ก็ถึงแก่กรรมลง โปรดเกล้าฯ
 ให้ตนกอุปถัมภ์พระยาปัตตานี (ตนกปุเต้) ซึ่งมารดาอยู่เมือง
 กัตตัน เป็นพระยาวิชิตภักดี ศรัตรวงค์ รัตนานาเขตประเทศราช
 ผู้กวาราชการเมืองปัตตานี ให้พระพิพชภักดี ผู้ช่วยราชการ เป็น
 พระยาพิทักษ์ธรรมสุนทร นริศร์รัตนันทร นรินทรภักดี ผู้ทนาย
 ราชการ ให้ตนกอุปถัมภ์เป็นพระศรีบุรุษวิเศษ ผู้ช่วยราชการ ให้
 ตนกเดบตรพระยาพิทักษ์ฯ เป็นพระพิพชภักดี ผู้ช่วยราชการเมือง
 ปัตตานี ตั้งให้หมี่เหมาะวังเป็นน้องต่างมารดาแต่พระยายีริง (แตง)
 เป็นพระยาพิทักษ์เสนามาตยาธิบดี ศรัตรวงค์กรม ผู้กวาราชการเมืองยริง
 ตั้งให้หนี่โหวะบุตรพระยายีริง (หนี่เหมาะ) เป็นพระโยชานุประดิษฐ
 ผู้ช่วยราชการเมืองยริง ตั้งให้นายมงบตรพระยาเทพา (ข้าง) เป็น
 พระยาเพชรราภิบาลนฤเบศร์ วาปีเขตรมุจดินท์ นฤบดีนทรัดวามิภักดี
 ผู้กวาราชการเมืองหนองจิก พระยาปัตตานี (ตนกปุเต้) กว
 าราชการอยู่ที่บ้านเรือนพระยาปัตตานี (ตนกปุเต้) ผู้บิดา พระยา
 หนองจิก (มิ่ง) กวาราชการอยู่ที่บ้านเรือนพระยาหนองจิก (เวียง)
 แต่พระยายีริง (หนี่เหมาะ) หาได้ว่าราชการอยู่ที่บ้านเรือนพระยา

ยีริง (แต่ง) พี่ชายไม่ ปลูกบ้านเรือนใหม่ขึ้นว่าราชการ ห่างแต่
 บ้านพระยายีริง (แต่ง) ลงไปทิศใต้ทางประมาณ ๖ เส้นเศษ อยู่มา
 พระยาระแงะ (ตวันบอดู) ถึงแก่กรรมลง โปรดเกล้าฯ ตั้งให้พระ
 ศิริรัตนพิศาล (ตวันโหนะ) บุตรพระยาระแงะ (ตวันบอดู) เป็น
 พระยาภูผาภักดี ศรีสุพรรณประเทศ วิเศษวงศ์ฯ ผู้ว่าราชการเมือง
 ระแงะ ตั้งให้ตวันแตงน้องจากพระยาระแงะ (ตวันโหนะ) เป็นพระ
 ศิริรัตนพิศาล ผู้ช่วยราชการเมืองระแงะ พระยาระแงะ (ตวันโหนะ)
 กวราเชกการอยู่ที่บ้านเรือนพระยาระแงะ (ตวันบอดู) ผู้บิดา ครั้น
 เจ้าพระยาวิเชียรคีรี (เม่น) ถึงอดสูกรรมลง โปรดเกล้าฯ
 ให้พระยาธัมมคักรมย์ (ชุ่ม) เป็นผู้รักษาว่าราชการเมืองสงขลา
 อยู่ พระยาบัตตานี (ตนกูปะดำ) พระยาหนองจิก (มิ่ง) กถึง
 แก่กรรมลง ๒ เมือง ในระหว่างนั้นเมืองบัตตานี พระศรีบริวาร
 พิณดี (ตวันกูปะดำ) ซึ่งเป็นน้องต่างมารดาแต่พระยาบัตตานี (ตนก
 ูปะดำ) เป็นผู้รักษาราชการเมืองบัตตานีอยู่ แต่เมืองหนองจิกนั้น
 พระยาธัมมคักรมย์ (ชุ่ม) แต่งให้หัตถวงจามหาดไทยกรมการเมือง
 สงขลาออกไปเป็นผู้รักษาราชการ แล้วพระยาธัมมคักรมย์ (ชุ่ม)
 ก็เข้ามากรุงเทพฯ โปรดเกล้าฯ ให้พระยาธัมมคักรมย์ (ชุ่ม)
 เป็นพระยาวิเชียรคีรีฯ ผู้ว่าราชการเมืองสงขลา ครั้นพระยา
 วิเชียรคีรี (ชุ่ม) กลับออกไปถึงเมืองสงขลาแล้ว แต่งให้นายหัต
 ทถวงจามหาดไทยซึ่งเป็นน้องต่างมารดาแต่พระยาวิเชียรคีรี (ชุ่ม) ไปเป็น
 ผู้รักษาราชการเมืองหนองจิก พระยาวิเชียรคีรี (ชุ่ม) พักอยู่

๑๕-๑๖ วัน
 ก็เลยออกไปเมืองรามันห์
 พกอยู่ ๓ เดือนประมาณเดือนเศษ พระยาวิเชียรคีรี (ชุ่ม) ให้
 บอวหนักตงกกดบจากเมืองรามันห์ มาถึงเมืองสงขลาอยู่ได้ ๔ วัน
 อากาบบวทรุกหนักตง พระยาวิเชียรคีรี (ชุ่ม) กดงแก่อนิจกรรม
 ครั้นพระยาวิเชียรคีรี (ชุ่ม) กดงแก่อนิจกรรมตงได้ ๔ วัน พอประจวบ
 ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในบดยุบนน (รัชกาลที่ ๕) เสด็จ
 พระราชดำเนินออกไปเมืองสงขลา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทง
 ให้หุดวงวิเศษภักดี (ชุ่ม) ผู้ช่วยราชการ เปนพระยาอัครมหาเสนาบดี
 วิจารณ์การเมืองสงขลา ให้นำพวงบุตรพระยาวิเชียรคีรี (ชุ่ม)
 เปนหุดวงอัครมหาเสนาบดี ผู้ช่วยราชการ ให้นำฉนมหาตเตกซึ่งเปนบุตร
 พระอนุรักษภักดี (ถิต) เปนหุดวงบริรักษ์ภักดี ผู้ช่วยราชการ
 ครั้นทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามตั้งเปุญญาบัตร ทงผู้วิจารณ์เมือง
 ผู้ช่วยเมืองสงขลาเสด็จเสวย ก็เลยเสด็จพระราชดำเนินประพาสเมือง
 ริมทะเล ตงแต่เมืองเทพา เมืองหนองจิก เมืองบดตาน
 เมืองถนตน เมืองศรีวังนากู แดวกเสด็จพระราชดำเนินกดบกรุงเทพฯ
 ในปีชวดดัดมฤทษิศก ศักราช ๑๒๕๐ นน เปนบดงกำหนดของ
 เมืองแขก ๗ เมืองทำค่นไม้ ทง ค่นไม้ เงินเควของราชบรรณาการเข้า มาทุด
 เกดฯ ๓ ถวาย แดเปนธรรมเนียมมาพร้อมกนตงเรือทเมืองสงขลา
 ทง ๗ เมือง เมืองสงขลาตองแต่งผู้ช่วยกรมการตามคุมพาเข้ามายง
 กรุงเทพฯ ในปีชวดดัดมฤทษิศก ศักราช ๑๒๕๐ เมืองบดตาน
 พระศรีบรมรัฐพิณิต (ตวันกุดบอด) ผู้ช่วยราชการ ผู้รักษาราชการ ๓

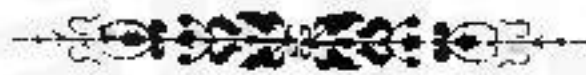
พระพิพชภักดี (ตวันกูเต) ผู้ช่วยราชการ ๓ ตวันกู
 มาหมะบุตรพระยาบัตถาน (ตวันกูเต) ๓ ตวันกูเงาะบุตร
 พระศรีบรมบุรีพิณฑ ๓ เมืองหนงจิกนายทตมหาดเตกนิงชายพระยา
 วิเชียรศรี (ชม) ๓ ซึ่งเป็นผู้รักษาราชการ เป็นผู้หน้าคนไม่
 ทของคนไม่เงนเครของราชบรรณาการเข้ามาทุกเตตรา ๆ ถวาย แต่เมือง
 ด้ายบุรี เมืองยรง เมืองรามนห เมืองยะตานน ผู้วาราชการ
 เมืองแตงใหญ่ ช่วยศัตตจนกรมการคุมพาเข้ามา พระยาตันทรานุรักษ์
 (ชม) ผู้รักษาราชการเมืองตั้งชลา แต่งให้หลวงอนันตต์มบัต
 (เอม) ผู้ช่วยราชการ หลวงศรีโยชกรกรมการ เป็นผู้หน้าคนไม่
 ทของคนไม่เงนเครของราชบรรณาการเขตทง ๗ เมืองเข้ามากรุงเทพ ๆ
 ในครงหน ไปรดเตตรา ๆ พระราชทานนามตั้งญญาบัตรเถอนให้
 หลวงอนันตต์มบัต (เอม) เป็นที่พระอนันตต์มบัต ผู้ช่วยราชการเมือง
 ตั้งชลา ให้พระศรีบรมบุรีพิณฑ (ตวันกูบอตุ) เป็นพระยาวิชิตรภักดี
 ศรัตวังคำ รัตนวงษาเขตระเทศ์ราช ผู้วาราชการเมืองบัตถาน
 เถอนให้พระพิพชภักดี (ตวันกูเต) เป็นพระยาพิทักษ์ธรรมตันทร นริศรัตร
 บดินทร นรินทรภักดี ผู้ทบารุงราชการเมืองบัตถาน ตั้งให้
 ตวันกูมาหมะบุตรพระยาบัตถาน (ตวันกูเต) เป็นพระศรีบรมบุรีพิณฑ
 รายามุดาเมืองบัตถาน ตั้งให้ตวันกูเงาะบุตรพระยาบัตถาน (ตวันกูบอตุ)
 เป็นพระพิพชภักดี ผู้ช่วยราชการเมืองบัตถาน ตั้งให้นายทตมหาดเตก
 เป็นพระยาเพชรภักดีมาตณญเบศร์ งามเขตรมจดินท นฤบดินทรด้งามภักดี
 ผู้วาราชการเมืองหนงจิก พระยาบัตถาน (ตวันกูบอตุ) หรือได้วา

ราชการอยู่ที่บ้านพระยาบัตตานี (ตวันกูปะเต) ที่พระยาบัตตานี (ตวันกู
 ปะเต) ว่าราชการอยู่ไม่ ว่าราชการอยู่ที่บ้านเดิมของตวันกูซึ่งปลูกสร้าง
 ไว้เมื่อเป็นที่พระศรีบุรีรัฐพิณคนผู้ช่วยราชการ อยู่ฝ่ายทิศตวันออก
 แต่บ้านที่พระยาบัตตานี (ตวันกูปะเต) ว่าราชการ พระยาหนองจิก
 (ทิด) ก็หาได้ว่าราชการอยู่ที่บ้านพระยาหนองจิก (มิ่ง) ไม่ เดือนไป
 ปลูกสร้างขึ้นใหม่ฝ่ายทิศตวันออกแต่บ้านพระยาหนองจิก (มิ่ง) ห่างกัน
 ประมาณ ๗ เส้นเศษ ในปีฉดตุเอกศก ศักราช ๑๒๕๓ พระยาระแงะ
 (ตวันโหนะ) ถึงแก่กรรมลงในระหว่างนั้น พระยาดุณฑนบุรีรักษ์ (ชม)
 ผู้ช่วยราชการ ผู้รักษาราชการเมืองสงขลา จัดให้ตวันเหงาะ
 บุตรตวันสุหงซึ่งเป็นพี่ต่างมารดาแต่พระยาระแงะ (ตวันโหนะ) เป็นผู้
 รักษาราชการเมืองระแงะอยู่ ครั้นปีเถาะตรีศก ศักราช ๑๒๕๓ ถึง
 กำหนดแขก ๗ เมือง นำตวันไม่ทองตวันไม่เงินเครื่องราชบรรณาการเข้ามา
 ทูลเกล้าฯ ถวาย ตวันเหงาะผู้รักษาราชการเมืองระแงะ นำ
 ตวันไม่ทองตวันไม่เงินเครื่องราชบรรณาการเข้ามาทูลเกล้าฯ ถวาย ก็ทรง
 พระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตร ตั้งให้ตวันเหงาะ
 เป็นพระยาภูมิกัด ศรัลสุวรรณประเทศ วิเศษวงศ์ฯ ผู้ว่าราชการ
 เมืองระแงะ พระยาระแงะ (ตวันเหงาะ) ว่าราชการเมืองอยู่ที่บ้าน
 พระยาระแงะต่อมาจนเดี๋ยวนี้ ในที่บานตะหยงหะซึ่งเป็นตวันเดิมของ
 พระยาระแงะ (ตวันบอดู) สร้างไว้

พงศาวดารเมืองสงขลา

พระยาวิเชียรคีรี (ชม) เมื่อยังเป็นพระยาสุนทรานุรักษ์ เวียงเวียง

ข้าพเจ้า พระยาสุนทรานุรักษ์ (ชม) ผู้ว่าราชการเมืองสงขลา
ได้คิดเรียบเรียงเรื่องราวตระกูลเมืองสงขลาชนไว้ เพื่อจะได้ทราบ
ทวาทัน เต็มครั่ง เมืองสงขลาเป็นเมืองแขก คงอยู่ริมเขาแดง เจ้า
เมืองซอสุดค่านต์เดมั้น ๆ ได้สร้างบ่อนขุดคูเมืองแต่จุดแจ่งสร้าง
บ้านเมืองเสร็จแล้ว ยอมชนกบฏกรุงศรีอยุธยา ไบราณ ครั้น
สุดค่านต์เดมั้นถึงแก่อนิจกรรมแล้ว บุตรหลานคนหนึ่งคนใดก็ไม่
ได้เป็นผู้ครองเมืองสืบตระกูลต่อไป เมื่อสุดค่านต์เดมั้นสร้าง
บ้านเมืองขึ้นนั้นไม่ปรากฏว่าศึกราชเก่าได้ ตั้งแต่สุดค่านต์เดมั้นถึง
อนิจกรรมแล้ว เมืองกรกรางว่างเปล่าอยู่ช้านาน แต่บ่อนขุดคู
สุดค่านต์เดมั้นราชบุตรเรียกกันว่าบ่อนขุดคูมาจนทุกวันนี้ เมื่อพระเมษ โทศก
ศึกราช ๓๓๓๒ จันคน ๓ แซ่เฮ่า ซอเหยียง ชาวเมืองเจียงจันทน์
คาบตบ้านเต้ หินเหนียวเมืองแหม่ม มาตงบ้านเรือนอยู่ ทเมืองเก่าของ
สุดค่านต์เดมั้นราชบุตร ราชบุตรชาวบ้านชวนกันเรียกจันเหยียงว่าคองแปะ ๆ
ทำสวนปลูกผักกาดขายอยู่ ปี ๓ ครั้นบ่อนขุดคู ครั้นคองแปะ
เรือนขึ้นไปอยู่คาบตบ้านทุ่งข้าหวังแขวงเมืองจระะ สร้างสวนปลูก
ขายอยู่ ๓ ปี ครั้นบ่อนขุดคูคองแปะกลับตมตงมาตงเรือน

๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐
 ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐
 ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐
 ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐
 ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐
 ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐
 ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐
 ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐
 ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐
 ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐
 ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐
 ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐
 ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐
 ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐
 ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐
 ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐
 ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐
 ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐
 ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐
 ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐
 ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐
 ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐
 ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐
 ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐
 ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐
 ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐
 ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐
 ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐
 ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐
 ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐
 ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐
 ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐
 ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐
 ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐
 ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐
 ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐
 ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐
 ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐
 ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐
 ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐
 ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐
 ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐
 ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐
 ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐
 ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐
 ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐
 ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐
 ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐
 ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐
 ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐
 ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐
 ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐
 ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐
 ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐
 ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐
 ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐
 ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐
 ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐
 ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐
 ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐
 ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐
 ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐
 ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐
 ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐
 ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐
 ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐
 ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐
 ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐
 ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐
 ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐
 ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐
 ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐
 ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐
 ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

เมื่อฉบับชาดสมัยสุโขทัย ค.ศ. ๑๓๓๐ หลวงนายดีทศปักษ์พระ
 ปลัดเมืองนครศรีธรรมราช เจ้าพระยานคร ถึงแก่ อธิบดีกรม
 พระปลัดคงทองคนเป็นเจ้า ให้นำวิถียนกรมการชาวเมืองนครศรี
 ธรรมราชมาเป็นผู้ว่าราชการเมืองสงขลา ตงบ้านเรือนอยู่ ฟากแหลม
 ดงน ราษฎรเรียกกันว่าหลวงสงขลาวิถียน
 เมื่อศักราช ๑๓๓๓ ปีมฤกษะศก เจ้าตากยกกองทัพหลวงมาตี
 เมืองนครศรีธรรมราชแตกแล้ว ยกกองทัพเลยมาตั้งอยู่ ณเมืองสงขลา
 หลวงสงขลาวิถียนหนีเจ้าตากไปกับเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช เจ้า
 ตากตั้งให้นาย โยมคนชาวเมืองสงขลาเป็นพระสงขลา ให้ ขึ้นอยู่กับ
 เมืองนครศรีธรรมราชตามเดิม ครองหนตอปะท่าบาญชทรพย ดั่งของ
 บุตรภรรยาชาติกบยาแดง ๕๐ หีบของตงแปะ ถวายกับเจ้าตากทั้งสิ้น
 ตงแปะหรือรับทำอากรวังนกเกาะ ๕ เกาะ ๕ ถวายเงินปีละ ๕๐ ชั่ง
 เจ้าตากยกคนทรพย ดั่งของทงหนใหญ่ตงแปะ ทรงรับไว้แต่ยา
 แดง ๕๐ หีบ แดงตงตงแปะเป็นทหลวงอินทครัดมบค นายอากร
 ทำขารวังนกเกาะ ๕ เกาะ ๕ แดงเจ้าตากขอเอาบุตรที่ ๓ ของหลวง

อินทครีตมบต ช็อบญชัณ พวาไปเปนมหาดเล็กคน ๓ อยู่ณกรุงเทพ ฯ
ตงแต่นมาราชอุรวจิงเรียกตวงประซังเปนทหตวงอินทครีตมบตควา จษม
แหตมต้นบ่าง ชรวปะบ่าง หตวงอินทครีตมบตได้ทาอากรวังนก
ตั้งเข้าไปกรุงเทพ ฯ ทุกบี่ค้อมามีได้ชาต

ครนบมะเล่งเบญจศก ศักราช ๑๓๓๕ เจาตากรบตั้งให้ชาหตวง
เปนม่ากองออกมาตั้งเลชเมองตั้งชตา ช่าหตวงเม่ากองตั้งเลชออก
มาอยู่ ๒ บี่ ครนเล่งจราชการแล้วกลับเข้าไปกรุงเทพ ฯ

ครนบมะเมตปัสก ศักราช ๑๓๓๗ หตวงอินทครีตมบต (เหยียง)
คุมเงินอากรวังนกกับตั้งของต่าง ๆ เข้าไปถวายเจาตาก ณกรุงเทพ ฯ
เจาตากรบตั้งกับขาราชการว่า หตวงอินทครีตมบต (เหยียง) คน
เปนชาหตวงเดิมส่วนภกตมาชานาน ควรที่จะชูปเตยงให้เป็นเจาบ่าน
เจาเมองผุใหญ่โต มรับตั้งจาพระตั้งชตาโยมเปนคนไม่ไ้ราชการ ไม่
ควรจะให้เปนผู้จราชการเมองสืบต่อไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
ตั้งให้หตวงอินทครีตมบต (เหยียง) เปนหตวงผู้จรรณครีตมบต ผู้จ
ราชการเมองตั้งชตา ให้ชนอยู่กับเมองนครศรีธรรมราช แต่ม
ตราโปรดเกล้า ฯ หาดจวพระตั้งชตาโยมเข้าไปณกรุงเทพ ฯ ถอดคอกเสย
จากราชการ หตวงผู้จรรณครีตมบต (เหยียง) กลับออกมาตั้งเมอง
ตั้งชตา ตั้งให้นายฉิมบุตรพระตั้งชตาโยมเปนชุนของราชมนตรี คุมไพร่
ด้วยคัมภุจะนะ ๘ หมวตทำราชการอยู่ในหตวงผู้จรรณครีตมบต (เหยียง)

เมือศักราช ๑๓๓๘ ปีระกานพศก เจาพระยานนครศรีธรรมราช
มีหนังสือให้กรมการออกมาเก็บเอาผู้หญิงช่างทอหูก แตบุตรสาว

เหมือนอย่างแต่ก่อนสืบต่อไป เมืองสงขลาจึงได้กลับไปขึ้นอยู่กับเมือง
นครศรีธรรมราชอีก

ครั้นเมื่อมีโรงตึก ศักราช ๑๑๔๖ หลวงสุวรรณศรีสมบัติ (เหยียง)
บวชเป็นชี หมอพยาบาลอาการหาคล้ายไม่ ครั้นวัน ๕ ๓ ๑๓ ฟ้า
หลวงสุวรรณศรีสมบัติ (เหยียง) ถึงแก่กรรม เป็นหลวงอินทศรี
สมบัติคุมเดชทำอากรรังนกอยู่ ๖ ปี เต็มเป็นหลวงสุวรรณศรีสมบัติ
ผู้ว่าราชการเมืองสงขลา ๕ ปี เมื่อถึงแก่กรรมอายุได้ ๖๘ ปี บุตร
แต่หลานได้ ผงศ์โพธิ์ รมเชาหม่อมสน จากอกษรจันใจ ในบ้ายศิลา
ตามอย่างธรรมเนียมจนแล้ว

ในเมื่อมีโรงตึกนั้น นายบุญหุ้ยบุตรที่ ๓ หลวงสุวรรณศรีสมบัติ
เข้าไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง ๕ พระองค์ณกรุงเทพ ฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้นายบุญหุ้ยเป็นหลวงสุวรรณศรีสมบัติ ผู้ว่า
ราชการเมืองสงขลา หลวงสุวรรณศรีสมบัติ (บุญหุ้ย) กราบถวาย
บังคมลาออกมาเมืองสงขลา

เมื่อมีโรงตึก ศักราช ๑๑๔๗ โปรดเกล้า ฯ ให้ชาหลวง
เป็นแม่กองออกไปปลุกเสกเมืองสงขลา ตั้งชนขวาได้เลข ๗๖๗๒ คน
เมื่อมีโรงตึก มีตราโปรดเกล้า ฯ ออกมาเมืองสงขลา ให้
ตึกเรือข้าง ๓๐ ต้า ปากกว้าง ๘ ศอกยาว ๘ วาสำหรับรับรักษาพระนคร
หลวงสุวรรณศรีสมบัติ (บุญหุ้ย) เกณฑ์ไพร่คนไม่เคยเรือยังไม่เสร็จ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พระเจ้าน้อยยาขอ กรมหลวงจักร
เจษฎาแต่ตจออกมาเร่งให้ตึกเรือ ตั้งตึกบพดาประทับอยู่ณบ้านน้อยเตย

ประทับแรมอยู่เดือน ๗ เวลาค่ำยังไม่สำเร็จ ได้ตั้งถับเข้าไป
กรุงเทพฯ ฯ

ครั้นณบมะเมยอยู่สี่ศก ค่ำกราช ๓๑๔๗ พมาชาติกยกกของทพมาต
เมืองนครศรีธรรมราชแตก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้สมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว กรมพระราชวังบวรสถานมงคล ยกกองทัพหลวงเสด็จออก
มาตเอาเมืองนครคนใด ยังประทับอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช ครั้น
ขุนรอนราชมนตรีเป็นบุตรพระสังขตยาโยมนอกราชการ ขัดเคืองกับ
หลวงสุวรรณศรีสมบัติ (บุญห้อย) ผู้ว่าราชการเมืองสังขตยา ขุนรอน
ราชมนตรีทราบข่าวเมืองนครศรีธรรมราชแตกพมาชาติกยแล้ว ขุนรอน
ราชมนตรีมีใจกำเริบ ชิงส่งผู้คนมาวไฟในกองขุนรอนราชมนตรี
ตาดินตาทบ้านสี่ตะเขา จะเข้าตเอาตาดบ้านบ่ออย่างฟากหน้าวัน
ออก หลวงสุวรรณศรีสมบัติ (บุญห้อย) ทราบว่าขุนรอนราชมนตรี
คิดกบฏ จึงแต่งให้กรมการขึ้นไปกวาดต้อนคนในแขวงเมืองสังขตยา
มาทางบกทางเรือ ขุนรอนราชมนตรีให้คนไปสกัดทางซึ่งเขาคนทางบก
ทางเรือเดียวทั้งสี่น ได้คนแต่เรือมากรวดตงรวมกันอยู่ที่บ้านสี่ตะเขา
หลวงสุวรรณศรีสมบัติ (บุญห้อย) เห็นว่าคนในค่ายน้อยตัว จึงจัดแจงผ่อน
บุตรภรรยาชนเขาของตงเรือใหญ่ถอยไปทอดอยู่ที่เกาะหนู ๕ จำ แต่ตัว
หลวงสุวรรณศรีสมบัติ (บุญห้อย) อยู่ในค่ายตำบลบ้านบ่ออย่าง ขุนรอน
ราชมนตรีให้นายทิดเพชรคุมไฟ ๑๑๐๐ เกษ ขุนรอนราชมนตรีคุมไฟ
๑๑๐๐ เกษ เวลาเช้าเข้าตเอาตาดบ้านบ่ออย่าง นายทิดเพชรเข้าต
ตาดทกษณ ขุนรอนราชมนตรีเข้าตเอาตาดบ้านบ่อตกริมน้ำ หลวง

สวรรณครีร์ดัมบัต (บุญหุ้ย) อยู่ในค่ายให้ยิงบนคาบคีตาถูกซุนของ
 ราชมนตรีบังคไม้บาดเจ็บ ถูกไฟรในตำเรือของซุนของราชมนตรีบาดเจ็บ
 ตกน้ำตายเป็นอันมาก ซุนของราชมนตรีทัพไปอยู่แห่งมฝาด คน
 รัทษาค่ายด่านทักฝันเป็นใจเขาด้วยซุนของราชมนตรี เปิดประตูให้
 นายทิดเพชรเข้าในค่ายได้ หลวงสุวรรณครีร์ดัมบัต (บุญหุ้ย) เห็นการ
 จะต่อสู้ซุนของราชมนตรีนายทิดเพชรไม่สู้ จึงตงเรือเด็กหนีไปชน
 เรือใหญ่ทเกาะหนูไซ โขเข้าปกรุงเทพ ฯ ขณะนั้นซุนของราชมนตรี
 รังเมืองสังขตาอยู่ ๕ เดือน หลวงสุวรรณครีร์ดัมบัต (บุญหุ้ย) เข้าไป
 ถึงกรุงเทพ ฯ เขาเผากราบบังคมทูลพระกรุณาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ว่า ซุนของราชมนตรีกับครพระสังขตาโยมนอกราชการ กับนายทิดเพชร
 เป็นกบฏคเอาเมืองสังขตาได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ รับสั่งว่า
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรมพระราชวังบวรสถานมงคล ยกกองทัพหลวง
 ไปประทับอยู่ที่เมืองนครแล้ว ให้หลวงสุวรรณครีร์ดัมบัต (บุญหุ้ย)
 ตามไปกราบบังคมทูลที่เมืองนครศรีธรรมราชเถิด ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้า ฯ ให้พระสังขตาโยมนอกราชการกับซุนของราชมนตรี ออก
 มาด้วยหลวงสุวรรณครีร์ดัมบัต (บุญหุ้ย) ฯ ให้บุตรภรรยาอยู่ทกรุงเทพ ฯ
 พระสังขตาโยมนอกราชการกับหลวงสุวรรณครีร์ดัมบัต (บุญหุ้ย) ออก
 มาเวชตาเดียวกัน มาถึงเมืองนครศรีธรรมราช พระสังขตาโยม
 นอกราชการ กับหลวงสุวรรณครีร์ดัมบัต (บุญหุ้ย) ขนเฝ้าสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวกรมพระราชวังบวรสถานมงคล กราบบังคมทูลว่า
 ซุนของราชมนตรีกับนายทิดเพชรเป็นกบฏคเอาเมืองสังขตาได้ รับสั่ง

ให้นำพระสังฆาโยมนอกนักษการ กับหลวงสุวรรณคีรีสัมปติ (บุญห้อย)
 ออกมาทำพิธีปลุกเสกที่เมืองสังขตาท่อน แล้วจึงกราบเมืองนคร ฯ
 แล้วจะเสด็จมาเมืองสังขตา พระสังฆาโยมนอกนักษการ กับ
 หลวงสุวรรณคีรีสัมปติ (บุญห้อย) กราบถวายบังคมตามาเมืองสังขตา
 ให้นำหมอดินนายกองเกณฑ์ไพร่ทำพิธีปลุกเสกที่บ้านบ่อปลุก ชนของ
 ราชมนตรีกับทำพิธีปลุกเสกด้วย ทำพิธีปลุกเสกอยู่ ๓๘ วัน สิ้นเค็จ
 พระเจ้าอยู่หัวกรมพระราชวังบวรสถานมงคล ยกกองทัพหลวงเสด็จ
 มาถึงเมืองสังขตา ให้นำพระทับปลุกเสกที่บ้านบ่อปลุก หลวง
 สุวรรณคีรีสัมปติ (บุญห้อย) พระสังฆา (โยม) นศกรนักษการ ชนของ
 ราชมนตรีกับนายทศเพชร์เข้ามาเฝ้าพร้อมกัน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
 ตามธรรมเนียมแล้ว ทรงพระกรุณาให้มีความไปหาตัวพระยาไตร
 พระยาตรีภานุ พระยาภักดีคน พระยาบดินแดน เขามาเฝ้าให้พร้อมกัน
 ที่เมืองสังขตา จะได้อีกครั้งจึงมาเมืองให้เรียบร้อย พระยาไตร
 พระยาตรีภานุ พระยาภักดีคน แต่งให้บุตรหลานศรีตวงกรมการ
 นำกำลังของเขามาทุกเกิดมา ฯ ถวาย แต่พระยาตานแข็งตัวอยู่ ทรง
 อดใจของพระยาตาน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้กองทัพหลวงออกไป
 เหยียบเมืองตานเสียให้ยับเยิน ให้นำพระแทกเมืองตานพาเรือมาค้าขาย
 อยู่ ที่เมืองสังขตา ฯ รับสั่งให้ยึดเอาเรือแต่คนได้ มอบให้
 ชนของราชมนตรีเป็นผู้คุม ครองนนายจันทองเพ็ชร ๓๐ ครว เป็นไทย
 เติมนครศรีธรรมราช ตกไม่อยู่ เมืองตานเสียช้านาน พาบุตร
 ภรรยาหนีเข้ามาเมืองสังขตา นายจันทองแจ้งความกับหลวงสุวรรณคีรี

สมบัติ (บุญห้อย) ผู้จากราชการเมืองสังขตว่า พระยาตานทรบาทความ
 ว่ากองทัพหลวงจะยกไปตีเมืองตาน พระยาตานให้เกณฑ์ไพร่ทำค่าย
 ที่ปากน้ำเมืองตานค่าย ๓ ที่บ้านพระยาตานค่าย ๓ กวาดเอา
 ผู้คนเข้าไว้ในค่ายเป็นอันมาก นายจันทองเห็นเรือกองทัพใหญ่ทอด
 อยู่ปากน้ำเมืองตาน ๗ ลำ แยกเมืองตานเห็นเรือกองทัพไทยหน้าเมือง
 ตกใจกลัว ประชุมพูดกันว่า ค่ายายแยกตั้งไว้ว่าศึกมาแต่ทิศไหน
 ให้ตี ศึกมาแต่อุดรอย่าให้ตีเลย บัดนี้กองทัพหลวงมาทอดอยู่หน้าเมือง
 ตานแล้ว ให้คิดอ่านพาอพยพหนีแต่ยาว พวกชนกเมืองตานพูดกัน
 ดังนี้ นายจันทองคิดว่าพระยาตานจะลาบุตรภรรยาของนายจันทองเสีย
 นายจันทองคิดอ่านล่อคนเข้ามาไปฝังการในบ้านพระยาตาน ได้ยิน
 พระยาตานปลุกชาทกับศรีศวันกรมการผู้ใหญ่ผู้น้อยว่า กองทัพไทย
 ยกมาทอดอยู่ที่ปากน้ำเมืองตานแล้วจะคิดอย่างไร นายจันทองรับอาสา
 กับพระยาตานว่า นายจันทองจะขอเป็นแม่ทัพคุมพวกนายจันทองแต่
 พวกแยกตั้งไปรักษาค่ายปากน้ำเมืองตานไว้ ไม่ให้กองทัพไทยเข้ามา
 ในเมืองตานได้ จะขอปืนใหญ่ปืนน้อยกระสุนดินดำได้บึงอาหารกับ
 เรือปากกว้าง ๕ ศอกตักน้ำ ๓ ถ้านายจันทองยิงเรือกองทัพไทยจมลง
 นายจันทองจะได้ตั้งเรือไปจับเอาพวกกองทัพไทยโดยง่าย พระยาตาน
 ก็เห็นด้วย จึงจัดเสบียงอาหารกระสุนดินดำกับเรือลำ ๓ ให้
 นายจันทองไปรักษาค่ายปากน้ำ นายจันทองกับเพื่อนนายจันทอง
 จัดแจงเรือพร้อมแล้ว เวลากลางคืนนายจันทองกับพวกเพื่อนพาเรือ
 เล็ดลอดเข้าไปในเมืองตาน ขึ้นไปเรือนบนเขาของบุตรภรรยาตั้งเรือ

มาทอดอ้อย ทค้ายปากน้ำ เวลาเช้า นายจันทอง เพื่อน นายจันทอง แต่งตัว
 เป็นภาษาไทย ออกเรือยกของชาวมาโกตเรือกองทัพไทย นายจันทอง
 ร้องบอกพวกเรือกองทัพไทยว่าให้ยิงปืนเกิด พวกแขกในเมืองตาน
 จิตแจจจะพาเบตกรรยาหน้อยแล้ว พวกญวนกองทัพไทยเรียกให้นาย
 จันทองแยกเรือเข้าไปใกล้จะได้ สืบข่าวราชการ นายจันทองบอกความ
 ว่า หตวงสุวรรณครีสมบัต (บุญหุ้ย) แต่งใหม่ สืบราชการเมืองตาน
 ได้ความแต่เช้ายังไม่ได้จะเร่งรีบกลับไป นายจันทองก็แจวเรือมา
 เมืองสงขลา มาได้ครู่หนึ่งพวกเรือกองทัพไทยยิงปืนใหญ่ พวกแขก
 ในค่ายปากน้ำยิงปืนใหญ่รับนัด แล้วพวกแขกออกจากค่ายปากน้ำ
 เข้าในเมืองตาน แขกในเมืองตานแตกคนพาอพยพออกจากเมืองไป
 เป็นอันมาก พวกญวนกองทัพไทยเห็นแขกทิ้งค่ายปากน้ำเดี่ยว กองทัพ
 ไทยลงเรือดำบนขนบนัดตั้งเข้าอยู่ในค่ายปากน้ำ นายจันทองมาพบเรือ
 กองทัพไทยที่หน้าเมืองเทพา ๓ ลำ นายจันทองบอกว่า กองทัพไทย
 ๕ ค่ายปากน้ำเมืองตานได้แล้ว ให้เร่งรีบไปเถิด นายจันทองก็เลย
 มาถึงบ้านหาดมทรายปากน้ำเมืองสงขลา พวกข้าหลวงกองตะเวน
 ซึ่งรักษาปากน้ำเมืองสงขลา เรียกให้นายจันทองหยุดเรือ นายจันทอง
 บอกว่าเรือสืบราชการอื่นเรือจะหยุดซ้ายอยู่ไม่ได้ นายจันทองแจวเรือ
 เลยเข้ามาในเมืองสงขลา หตวงสุวรรณครีสมบัต (บุญหุ้ย) ได้
 ทราบความดังนั้นแล้ว พาตัวนายจันทองเข้าเฝ้ากราบบังคมทูลสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวกรมพระราชวังบวรสถานมงคลว่า หตวงสุวรรณครี
 สมบัต (บุญหุ้ย) แต่งเรือเล็กให้นายจันทองเพื่อน ๕ คนได้ติดชิดเข้าไป

ดีบราชการเมืองตานี ทราบความว่าแขกเมืองตานีไม่เคยจะดี คิด
จะหนทางอื่น นายจันทองได้บอกเวรอกองทัพหน้าซึ่งไปทอดอยู่ปากน้ำ
เมืองตานีให้ยิงปืนใหญ่ พดกแขกได้ ย่นเสียงปืนหนีออกจากค่าย
ปากน้ำเขาในเมื่อง กองทัพหน้าซึ่งเขาค่ายปากน้ำเมืองตานีได้แถว
แขกในเมื่องตานีพาอพยพหนีไปเป็นอันมาก รับสั่งว่าหัตถ์สุวรรณศรี
(บุญหุ้ย) ยุตดีที่แต่งให้คนไปดีบราชการเมืองตานีได้ความชัดแจ้งดังนี้
สิ้นฉดก รับสั่งให้เร่งจัดแจงกองทัพลงไประดมตเมืองตานี จับเอา
ตัวพระยาตานีให้จงได้ หัตถ์สุวรรณศรีสมบัติ (บุญหุ้ย) กราบ
บังคมทูลว่า แขกเวรเมืองตานีซึ่งให้ขุนรอมราชมนตรีคุมไว่นนพาเวร
หนีไปได้ กับพระยาจะนะของพระยาพตุงกิดกบฏมีหนังสือตอบไปถึง
พมาชาติให้ยกมาตเมืองสงขลา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยา
พตุงพิชายพระยาจะนะเฝ้าตราการชำระ พระยาจะนะรับเป็นสัตย์
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับสั่งให้ประหารชีวิตเดี่ยวพร้อมด้วยขุนรอม
ราชมนตรี แต่นายทิดเพชรนั้นเขาหาพระยาถตาใหม่ราชเด้นา ๆ กราบ
บังคมทูลขอรับพระราชทาน โฆษนายทิดเพชรไว้ ล้มเค็จพระเจ้าอยู่หัว
กรมพระราชวังบวรสถานมงคล เสด็จยกทัพหัตถ์สุวรรณศรีไปประทับอยู่เมือง
ตานี พดกกองทัพจับตัวพระยาตานีได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้จำตัวพระยาตานีไว้ แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พดก
กองทัพเขบนบทองเหลืองใหญ่ในเมืองตานี ๒ บอกลงเรือรบ แต่บน
กระบอก ๓ ตึกหน้าเดียททาหน้าเมืองตานี ได้ไปแต่กระบอกเดียว คดี
บนนางพระยาตานีเดียน ประทับอยู่เมืองตานีเดียนเค็ช เสร็จ

ราชกรรณด้วยยกทัพหลวงเสด็จกลับแล้วไปกรุงเทพฯ ฯ ทรงพระกรุณา
 เสด็จสวรรคตสวรรคต (บุญห้อย) กับนายบุญเสียว นายบุญชั้น ผู้น้องตาม
 เสด็จเข้าไปสมทบกรุงเทพฯ ฯ นายทวดเพ็ญก็เข้าไปกับพระยาตากลาใหม่
 ราชเดชะ ครั้นถึงกรุงเทพฯ ฯ หลวงเสด็จสวรรคตสวรรคต (บุญห้อย) กับ
 นายบุญเสียว นายบุญชั้น ผู้น้อง ขนเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เสด็จให้หลวงเสด็จสวรรคตสวรรคต
 (บุญห้อย) เป็นพระยาเสด็จสวรรคตสวรรคต ผู้ว่าราชการเมืองสงขลา
 ให้นายบุญเสียวเป็นพระอนันตเสด็จสวรรคต ให้นายบุญชั้นเป็นพระพรหมพรหม
 ให้นายเดียนตั้งเป็นพระสุนทรานุรักษ์ เป็นผู้ช่วยราชการทั้ง ๓ คน
 แต่พระอนันตเสด็จสวรรคต (บุญเสียว) นั้นโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นผู้ว่าราชการ
 เมืองจระเข้ด้วย แต่เมืองสงขลาให้ ขนกับเมืองนครศรีธรรมราชตามเดิม
 พระยาเสด็จสวรรคตสวรรคต (บุญห้อย) กับพระอนันตเสด็จสวรรคต พระพรหมพรหม
 พระสุนทรานุรักษ์ กราบถวายบังคมลาพาบุตรภรรยาญาติพี่น้องออกมาเมือง
 สงขลา ในบับออกสัมฤทธิ์ศึก คักราช ๓๑๕๖ ลวณเมืองไทยศึก
 พระอนันตเสด็จสวรรคต (บุญเสียว) ถึงแก่กรรมที่เมืองจระเข้ ได้ทำการเผาศพ
 แต่เชิญอัฐิมาฝังไว้ที่ริมเขาแหลมสน ทำเป็นท้องถ้ำตามธรรมเนียม
 เดิมแล้ว พระยาสงขลา (บุญห้อย) มีบับยกให้นายเดียนจงบตร
 พระอนันตเสด็จสวรรคต ถิ่นเข้าไปกราบบังคมทูลพระกรุณาพระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวว่า พระอนันตเสด็จสวรรคต (บุญเสียว) ถึงแก่กรรม พระ
 อนันตเสด็จสวรรคตบุตรชาย ๓ คน บุตรที่ ๑ ชื่อเดียนจงบตร บุตรที่ ๒ ชื่อ
 เดียนตั้ง บุตรที่ ๓ ชื่อเดียนตั้งต่างมารดา พระยาสงขลา (บุญห้อย)

ขอพระราชทาน ถวายเกษมสังเปนมหาเด็กรักษาราชการ นอของ พระเดช
 พระคุณอยู่ในกรุงเทพ ฯ นายเกษมสังบุตรพระอนันต์ (บุญเฮี้ยว)
 รักษาราชการเปนมหาเด็กรักษาราชการในกรุงเทพ ฯ สืบต่อมา ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้า ฯ โปรดเกล้า ฯ ปรากฏว่า จะได้มีใบบอกผู้ว่าราชการเมือง
 จระนะ พระยาตากโหมราชเสนากราบบังคมทูลพระกรุณาพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ธิรับพระราชทานให้นายทิดเพชรเป็นผู้ว่าราชการ
 เมืองจระนะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ด้
 ให้นายทิดเพชรเปนมหาอนุภาพรามสังคราม ผู้ว่าราชการเมืองจระนะ
 คุมเสด็จด้วย ค.บ. ๘ หมวก ขนกับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กรมพระราชวังบวร
 รัตนมงคล แต่เมืองจระนะให้อยู่ในบังคับเมืองสงขลาตามเดิม พระ
 มหาอนุภาพรามสังครามทิดเพชร กราบบอกว่าบังคมตาขอออกมาทำ
 ราชการนอของพระเดชพระคุณอยู่ในเมืองจระนะ

ครั้นเมื่อปีพุทธศักราช ๑๑๕๓ โตะสั่งให้ยกมาแต่ประเทศ
 ขึ้นเคยเป็นคน ๆ ๑๖ คนต่าง ๆ ไปกับภักดิ์พระยาตานีให้ยก
 ทพมาคเมืองสงขลา ทพพระยาตานียกมาตั้งอยู่ที่กรมเสนาะโมรง หนึ่ง
 เขาตุ๊กช้าง พระยาสงขลา (บุญหิ้ว) เสด็จไพร่ไปตั้งค่ายรับอยู่ริม
 คดองสะโมรง แล้วมีใบบอกเข้าไปกราบบังคมทูลพระกรุณาขอกองทัพ
 หลวงมาช่วยฉบับ ๑ มีหนึ่งร้อยไปขอกองทัพเมืองนครศรีธรรมราช
 มช่วยฉบับ ๑ เจ้าพระยานครศรีธรรมราชยกกองทัพมาตั้งค่ายอยู่
 ณบ้านบ่อเคยค่าย ๑ ให้มาตั้งอยู่ตำบลบ้านบ่อเคยค่าย ๑ เจ้า
 พระยานครศรีธรรมราช กับพระยาสงขลา (บุญหิ้ว) โปรดเกล้า ฯ

๑๖ จะเข้ตาย ไต่เต้ แหยดไฟพรอมกัน เวนนนี พอกฮ้าย ไต่เต้แหยด
 ยกฮ้อมมาทางบารกะดอน ถึงห้วยค้ำค้ำบดบ้านบ่ออย่าง พอกทพเมือง
 แคร้วรชรรวมราช ยิงปืน ถูกพอกฮ้าย ไต่เต้แหยดตาย ประมาณ ๓๐๐ คน
 พอกฮ้าย ไต่เต้ แหยดตกท่าพอกฮ้อมไป กองทัพเมืองนครศรีธรรมราช
 เมืองสังขตา ใจความไปทพไว้รบกับพอกฮ้อมถึงตลมนอน พอกฮ้อมแตก
 เข้ตายหลังเขาตูก้าง ฮ้าย ไต่เต้แหยดเด่งหน้าเมนต์ ไปรยอยู่ประศุกาย
 กองทัพเมืองนครศรีธรรมราช เมืองสังขตา ทักเข้ตายได้ ยิงฮ้าย
 ไต่เต้แหยดตายอยู่กบท พอกฮ้อมตายเน้อฮ้อมมาก ทเหตุฮ้อมแตก
 หนีไปสิ้น เจ้าพระยานครศรีธรรมราช พระยาสังขตา (บุญห้อย)
 ให้กองทัพยกตามไปตเอาเมื่อกองตลมนอนได้ กองทัพเมืองนครศรี
 ธรรมราช เมืองสังขตา ยกฮ้อมมาถึงเมืองสังขตา ๔ วัน ๕ วัน
 กองทัพพอดงจึงยกฮ้อมมาถึง หักหนีได้สู้รบกับเข้เมืองค้ำค้ำไม่ พัก
 กองทัพอยู่ ในเรือหน้าค้ำค้ำค้ำบ้านบ่ออย่างอยู่หลายเวลา พอกฮ้อมใน
 กองทัพจกทพค้ำค้ำค้ำพอกฮ้อมกองทัพเมืองนครศรีธรรมราช พระสุนทร
 นฤکشฎุช่วยราชการเมืองสังขตาไปห้ามปรามกัไม่ทพ พอกฮ้อมทัพ
 เมืองนครศรีธรรมราช ไปกราบเรียนพระยานครว่า พอกฮ้อมของ
 ทพเรือกระถ้ำซ่มแห่งค้ำค้ำค้ำพอกฮ้อมกองทัพเมืองนครเจมช่วยเบ้นหลายคน พระ
 สุนทรนฤکشฎุช่วยราชการเมืองสังขตาอยู่ด้วยกัไม่ห้ามปราม เจ้า
 พระยานครขัดเคืองกับพระยาสังขตาแต่พระสุนทรนฤکشฎุคนนงว กองทัพ
 กรุงเทพ ๑ แลกองทัพเมืองนคร พักอยู่เมืองสังขตา ๓ เดือน จึงยก
 กบฮ้อมไป กบฮ้อม (ฮ้อม) เมืองสังขตาจากเจ้าพระยา

นครไปเสียด้วย ในบั้นพระยาสังขตา (บุญห้อย) กับเจ้าพระยานคร
 เข้าไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยานคร
 กราบบังคมทูลต่อว่า โทษพระยาสังขตา (บุญห้อย) ว่าทำผิดแห่งกับ
 เมืองไทรบุรี ยถาเอาตำบลพระคงกับตำบลบ้านกาวีแห่งเมืองไทร
 บุรีเดชะ แลอยู่ให้พลกษัตริย์กองทัพหลวงทัพศึกกับพลเมืองนครศรี
 ธรรมราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รั้งตั้งตามพระยาสังขตา
 (บุญห้อย) ตามคำเจ้าพระยานครศรีธรรมราชกราบทูลต่อว่า โทษ
 พระยาสังขตา (บุญห้อย) กราบบังคมทูลว่า ที่ตำบลบ้านพระคงกาวี
 เป็นที่เขตรแดนเมืองสังขตามาแต่เดิม พระยาสังขตา (บุญห้อย) ทาได้
 ทวงมาแห่งกับเมืองไทรบุรีไม่ แลพลกษัตริย์ทัพหลวงทัพศึกกับพล
 เมืองนครศรีธรรมราชนั้นเอาตัวกันตนเอง พระยาสังขตาแลพระสุนทร
 บุรุษผู้ช่วยราชการ เหลือสักวาซึ่งจะห้ามปรามพลกษัตริย์ทัพหลวง
 แลพลกษัตริย์ทัพเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งพระยาสังขตา (บุญห้อย)
 แลพระสุนทรบุรุษจะไต่ให้พลกษัตริย์ทัพวิวาทกันนั้นห้ามมิได้ ทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ รั้งตั้งว่า พลกษัตริย์ทัพทั้ง ๒ ทัพไม่อยู่ไต่บังคับ
 พระยาสังขตา (บุญห้อย) วิวาทกันตนเอง จะปรับโทษพระยาสังขตา
 (บุญห้อย) พระสุนทรบุรุษผู้ช่วยราชการนั้นไม่ชอบ ที่ตำบลบ้าน
 พระคงกาวีนั้นตั้งเป็นเขตรเมืองไทรบุรีจริง แต่เมืองสังขตาคือเมือง
 ไทรบุรีแต่เมืองต่างได้ เมืองสังขตามีความชอบมาเถ ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ พระราชทานยกตำบลบ้านพระคง ตำบลบ้านกาวี
 ให้เป็นเมืองเมืองสังขตา ที่ตำบลบ้านพระคงกาวีจึงเป็นพระขอ

เมืองสังขตาแต่ครั้งหนึ่งสัปดาห์มา แต่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
 ให้พระยาสังขตา (บุญห้อย) เป็นเจ้าพระยาอินทศรัย ศรัตมทสังคราม
 งามภักดี อภัยพิริยบรรพการมพหุ ผู้สำเร็จราชการเมืองสังขตา
 ยกเมืองสังขตาเป็นเมืองเอกให้ ซนกับกรุงเทพ ฯ โปรดเกล้า ฯ พระราช
 ทานยกเมืองไทรบุรี เมืองตานี เมืองตรังگانู ให้ ซนกับเมืองสังขตา
 เจ้าพระยาสังขตาทรงอยู่ในกรุงเทพ ฯ ได้ ๘ เดือน กราบถวายบังคมลาถลับ
 ออกมาเมืองสังขตา

ครั้นเมื่อเบญจศกศักราช ๑๑๕๕ พระจระนงทิศเพชรดงนกกกรม
 เจ้าพระยาสังขตา (บุญห้อย) มีไชยบอกให้จระนงซึ่งมาแต่เมืองชัชวาลบุรี
 เป็นเพื่อนร่วมศึกชุกกับเหตุวงศ์บรรณเสวีธัมมบดี (เสียง) ดิยเข้าไป
 กราบบังคมทูลพระกรุณาณกรุงเทพ ฯ ขอรับพระราชทานให้จระนงเป็น
 พระจระนงตั้งขึ้นใหม่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้งให้จระนงเป็นพระ
 มหารุญชชานุราชสังคราม ผู้สำเร็จราชการเมืองจระนง พระจระนง (แก้ว)
 ทรงจระนงบุญช่วยมุตราช ๓ ให้ทำราชการเป็นมหาดเล็ก อยู่ในกรุงเทพ ฯ
 นายจระนงแก้วมุตราชจระนง (ทิดพิชิต) เข้าไปทำราชการเป็นมหาดเล็ก
 อยู่ในกรุงเทพ ฯ พร้อมกับจระนงบุญช่วย พระจระนง (แก้ว) กงมีออก
 มาจากราชการเมืองจระนง

ครั้นเมื่อเบญจศกศักราช ๑๑๕๗ ข้าวยพม่าชาติกยถกของทัพ
 เรือมาแต่เมืองถลางแตก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพระยา
 พงศเทพ (บุญหนัก) กับพระยารวิเศษ โกษาเป็นแม่ทัพ โปรดเกล้า ฯ
 ให้พระยาไชยเมืองมหาดเล็กบุตรพระอินทศรัย บุกเป็นนายตั้งมาญญาคูช ๕ ยก

มาในกองทัพเจ้าพระยาพดเทพ (บุญนาค) ด้วย เจ้าพระยาพดเทพ
 ยกกองทัพเรือออกมาชนเตลอกกองทัพกรมการเมืองสมุทรไปเมืองถลาง เจ้า
 พระยาพดเทพให้หลวงนายฤทธิ (เถียนจิ่ง) เชิญทูตกราบขอมาเมือง
 สงขลา ในทูตกราบโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาสงขลา (บุญห้อย)
 ยกกองทัพไปถ่วงเมืองไทรบุรีไว้ แล้วให้เกณฑ์ไพร่เมืองสงขลา เมือง
 จระนะ ให้หลวงนายฤทธิยกไปช่วยตีเมืองถลาง เจ้าพระยาสงขลา
 (บุญห้อย) เกณฑ์ไพร่เมืองสงขลาได้ ๗๐๐ คน ให้หลวงเพดเป็น
 นายทัพ เกณฑ์ไพร่เมืองจระนะได้ ๒๐๐ คน ให้จันทรวิบูลย์
 มหาศรเด็กบุตรพระจระนะ (เต่ง) เป็นนายทัพ รวมไพร่เมืองสงขลา
 เมืองจระนะ ๙๐๐ คน มอบให้หลวงนายฤทธิยกไปทางเมืองพัทลุง
 ไปสมทบทัพเจ้าพระยาพดเทพที่เมืองศรีวิชัย แล้วเจ้าพระยาสงขลา
 (บุญห้อย) เกณฑ์ไพร่ ๒๐๐ คน ให้หลวงจันทมหาศรยกไปตั้ง
 ถ่วงเมืองไทรบุรีไว้ กองทัพเจ้าพระยาพดเทพกับพระยาวิเศษ โกษา
 หลวงนายฤทธิ ยกไปถึงเมืองถลาง ได้ยกเขรตของทัพมาซัดตีแตก
 หนักกลับไป เจ้าพระยาพดเทพจัดการเมืองถลางอยู่ ๓ เดือนราช
 การด้วยยกกองทัพมาเมืองสงขลาทางเมืองศรีวิชัย ครั้นนั้นเจ้า
 เมืองยริงกตกมัญญ์ เจ้าพระยาพดเทพจัดให้กองทัพเมืองพัทลุง เมือง
 สงขลา สมทบยกกองทัพหลวง ให้หลวงนายฤทธิเป็นแม่ทัพยก
 ออกไปตีเมืองยริงกตกมัญญ์ หลวงนายฤทธิยกกองทัพออกไปตีทัพด้วยยกตี
 เมืองยริงกตกมัญญ์ จับตัวได้ จึงได้ยกเมืองตานีออกเป็น ๗
 เมืองตามพระบรมราชโองการ

มาก เมืองสังขตคามกำลังน้อย และตั้งให้นายพายุทหารเอกเมือง
 สังขตคามเป็นผู้ว่าราชการเมืองยี่สิบ จักรวรรดิยกเมืองสาบสูญ ๖ เดือน
 เดิมเจ้าเมืองสังขตคาม ยกกองทัพมาตั้งตัวค้ำค้ำเข้าเมืองสังขตคาม เจ้า
 พระยาพละเทพ พระยาวิเศษโกษา หลวงนายฤทธิ กษัตริย์
 ทพกตบเจ้าไปกรุงเทพฯ เมืองสังขตคามเป็นปรกติไม่มทพศกอยู่ ๒ ปี
 ในระหว่างเมืองสังขตคามเป็นปรกติอยู่ ๒ ปีนั้น เจ้าพระยาอินทวิสุทธิ
 ดำรงพระอุโบสถวัดบางทองชนอวราม ๑ โรงพระอุโบสถวัดมีชัยมาวาส
 อวราม ๑ รวม ๒ อวราม แลเจ้าพระยาสังขต (บุญห้อย) ตั้งบ้าน
 เรือนอยู่ที่พลกแหดมต้น
 ศักราช ๑๓๗๓ มีมะเส็งเอกศักดิ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
 จุฬาลงกรณ์เกล้า พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้เสด็จ
 ถวงราชสมบัตินั้น ในจุดศักราช ๑๓๗๓ พม่ายกกองทัพเรือรวม ๕๐๐ ลำ
 มาตีเอาเมืองถลางได้อีก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้า
 พระยามรเชษฐกษัตริย์แห่งเมืองชุมพร แต่โปรด
 เกล้าฯ ให้หลวงนายฤทธิเชิญของทวารออกมาถึงเจ้าพระยาสังขตคาม ให้
 เจ้าพระยาสังขตคามยกกองทัพไปวางเมืองไทรบุรีไว้ แต่ให้เกณฑ์ไพร่
 เมืองไทรบุรีไปสมทบทัพเจ้าพระยามรราชด้วย แต่ให้หลวงนายฤทธิคุม
 ไพรเมืองสังขตคาม เมืองพัทลุง ยกไปสมทบทัพเจ้าพระยามรราช
 ที่เมืองตรัง เจ้าพระยาสังขตคามเกณฑ์ไพร่พลเมืองให้หลวงนายฤทธิ
 ๑๐๐๐ คน ยกไปเมืองตรังทางเมืองพัทลุง แต่เกณฑ์ไพร่เมืองพัทลุง

ไป ๕๐๐ คนด้วย แล้วเจ้าพระยาตั้งขบวนไพร่ ๔๐๐ คนยกไปตั้งอยู่ที่
เมืองไทรบุรี แล้วเกณฑ์ไพร่เมืองไทร ๓๐๐๐ คน เรือ ๓๐ ลำ แต่ง
ให้พระยาปลัดเมืองไทรเป็นนายทัพ รับยกไปสมทบกับเจ้าพระยา
ยมราชทเมืองตรัง เจ้าพระยายมราชรวมกองทัพเมืองนครศรีธรรมราช
เมืองพัทลุง เมืองสงขลา เมืองไทร ได้พร้อมด้วยกองทัพไป
ตีเมืองถลาง อายพม่าชาวศึกแตกหนีไป เจ้าพระยายมราชตีเมือง
ถลางคืน แล้วเกณฑ์ไพร่เมืองนคร เมืองสงขลา เมืองพัทลุง
ให้ช่วยรักษาเมืองถลาง จักรพรรดิอยู่ ๓ ปี ราชการเรียบร้อยแล้วจึงได้
ยกกองทัพกลับกรุงเทพฯ เมืองสงขลาไม่มทพศกเป็นปรกติอยู่ ๓ ปี
เจ้าพระยาอินทศิริ ศรีธรรมสารคาม รามภักดี อภัยพรขบรากรม
พาหุ ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลา (บุญห้อย) บัญเป็นโรคชราถึงแก่
อสัญกรรม ได้เป็นผู้สำเร็จราชการเมืองมา ๓๔ ปี เจ้าพระยา
อินทศิริไม่มีบุตร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หัตถนายสุทนต์
(เถียนจิ่ง) บุตรพระอินทร์, (บุญเฮี้ยว) ซึ่งเป็นหลานเจ้าพระยาอินทศิริ
เป็นพระยาวิเศษภักดี ศรีธรรมสารคาม พระยาสงขลา แต่โปรดเกล้าฯ
พระราชทานให้พระยาวิเศษภักดี เชิญตราตราออกมาพระราชทาน
ให้พระภริยานัยน์มัต (บุญชื่น) ซึ่งเป็นน้องต่างมารดาของเจ้าพระยา
อินทศิริ เป็นพระยาศรีธรรมสารคาม พระราชทานให้นายเถียนตั้ง
น้องร่วมมารดากับพระยาวิเศษภักดีเป็นพระสุนทรวานรภักดี ครั้นนั้น
เดือน ๖ บวชออกจตุรศก ศักราช ๑๓๗๕ ปี พระยาวิเศษภักดี พร้อม

ด้วยญาตพนอง ไตเจตเจงเผาศพะเจ้าพระยาอนกครเสวเจตเว ไต
เขมยถฐไปทาชองสยตามขรมเนยมนจทรมเขาเหมตมตม เกยงกับ
คองสยทตวงสงชดา (เขยียง)

ศักราช ๓๓๗๕ ปีระกาเบบจุศก ไปรตเกตตา ๑ ให้พระยศวีรยิยพาน
จางวางกรมม้า เมินแม่กตงชอกมาตักเตชเมืองสงชดา คิงโรงสีก
ททงบอเตย พระยาศวีรยิยพานหัดกเลชอย ๒ ปี เสร็จการตักเตช
เดวกตบเขาไปณกรุงเทษ ๑ ลวงนพพระยาโทรเกิดชตเคองกับเมือง
สงชดา จึงไปชนกับเมืองนครศรีธรรมราช เจ้าพระยาหนครศรี
ธรรมราช นาคความชน กราบบังคมทูล ทวงทราบไต นาดของชตพระบาทเดว
ไปรตเกตตา ๑ ให้เมืองโทรชนกับเมืองนครตามตมค ในปนนพระยา
ตวงกาน วาจากชนกับ พระยาถนตมค ๗ จึงเขามาชอนชอยกับเมืองสงชดา
ไมตมคจะชนกับเมืองตวงกานสืบไป พระยาวิเศษภักดี คอบกับพระยา
ถนตมคว่ารับไว้ ไมได้ ด้วยแตกชอนพระบาทตมเดจพระเจ้าอยุ่ สภกรม
พระราชวังบวร ๑ ไปรตเกตตา ๑ ให้เมืองถนตมคชนกับเมืองตวงกาน
พระยาถนตมคจึงเตยไปชอนชกับเมืองนครศรีธรรมราช เจ้าพระยา
หนครนาคความชนกราบบังคมทูลตามทพระยาตวงกาน กับพระยา
ถนตมคว่าวาทกัน ไปรตเกตตา ๑ ให้เมืองถนตมคชนกับเมืองนครตาม
ตมค เมืองถนตมคจึงไต ชนกับเมืองนครสืบตอมมา

ครนถนปณตมค ศักราช ๓๓๗๗ พระยาวิเศษภักดี พระยา
สงชดา เขาไปเฝ้าพระบาทตมเดจพระเจ้าอยุ่ หวงนกรุงเทษ ๑ ให้
พระยาศวีรยิยพานจางวาง กับพระตมทรานรูกชอย รุกษาเมือง ครน

ณเดือน ๖ ปีชวดเพศก พระยาศรีรัตนมัตตจางวางน้อยเป็นไชยพิช
 ติงแก่กรม กรมพระยวชิรเสวกัดตบออกมากองเมืองสงขลาด้วย
 เป็นโบราณโรค ครุณณเดือน ๓ ปีชดุนเพศก พระยวชิรเสวก
 กัด พระยาดังชดาดงแก่กรม เป็นผู้ว่าราชการเมืองอยู่ ๗ ปี
 พระสุนทร (เถียนเส็ง) ให้หัดวงพิทกษราชาอยู่รักษาเมือง พระ
 สุนทรานุรักษ์ รมเขาไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ กรุงเทพฯ จึง
 โปรดเกล้าฯ ให้พระสุนทรานุรักษ์เป็นผู้ว่าราชการเมืองสงขลา แต่
 พระราชทานศีตาท่านเพด็จออกมาเฝ้าศพพระยาศรีรัตนมัตตจางวาง พระยา
 วิเศษภักดี พระยาดังชดาดงด้วย พระสุนทร (เถียนเส็ง) นาย
 พดพ่าย (บุญตั้ง) บุตรพระยาศรีรัตนมัตตจางวาง กราบถวายบังคม
 ตากัดตบออกมากองเมืองสงขลาพร้อมกัน

ครุณณเดือน ๗ ปีชวดสัมฤทธิ์ศก ศักราช ๒๓๘๖ พระสุนทร
 นุรักษ์ผู้ว่าราชการเมืองสงขลา พร้อมกับหมู่ญาติได้จัดการเฝ้าศพ
 พระยาศรีรัตนมัตตจางวาง พระยวชิรเสวกัดตบ พระยาดังชดาดงพร้อม
 กันเสร็จแล้ว ได้เชิญอัฐิพระยาศรีรัตนมัตตจางวาง พระยวชิรเสวกัด
 ตบ พระยาดังชดาดง ไปทำพิธีฝังไว้ ณ ที่นอกเขตนครเมืองสงขลา
 พระยวชิรเสวกัดตบ พระยาดังชดาดง (เถียนจง) ได้เป็นผู้ตั้งเจ้าราชการ
 เมืองอยู่ ๗ ปี ได้สร้างโรงพระอุโบสถวัดสุพรรณภิรมย์อาราม ๓ ชั้น
 ไม่ทันเสร็จ ในมีนพระสุนทรานุรักษ์ กับนายพดพ่าย หัดวง
 พิทกษราชา นายแพะบุตรพระสุนทรานุรักษ์ พาอันเข้าไปเฝ้าใต้ฝ่า
 ถอนของชุดพระบาทถวายพระราชกุศล จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

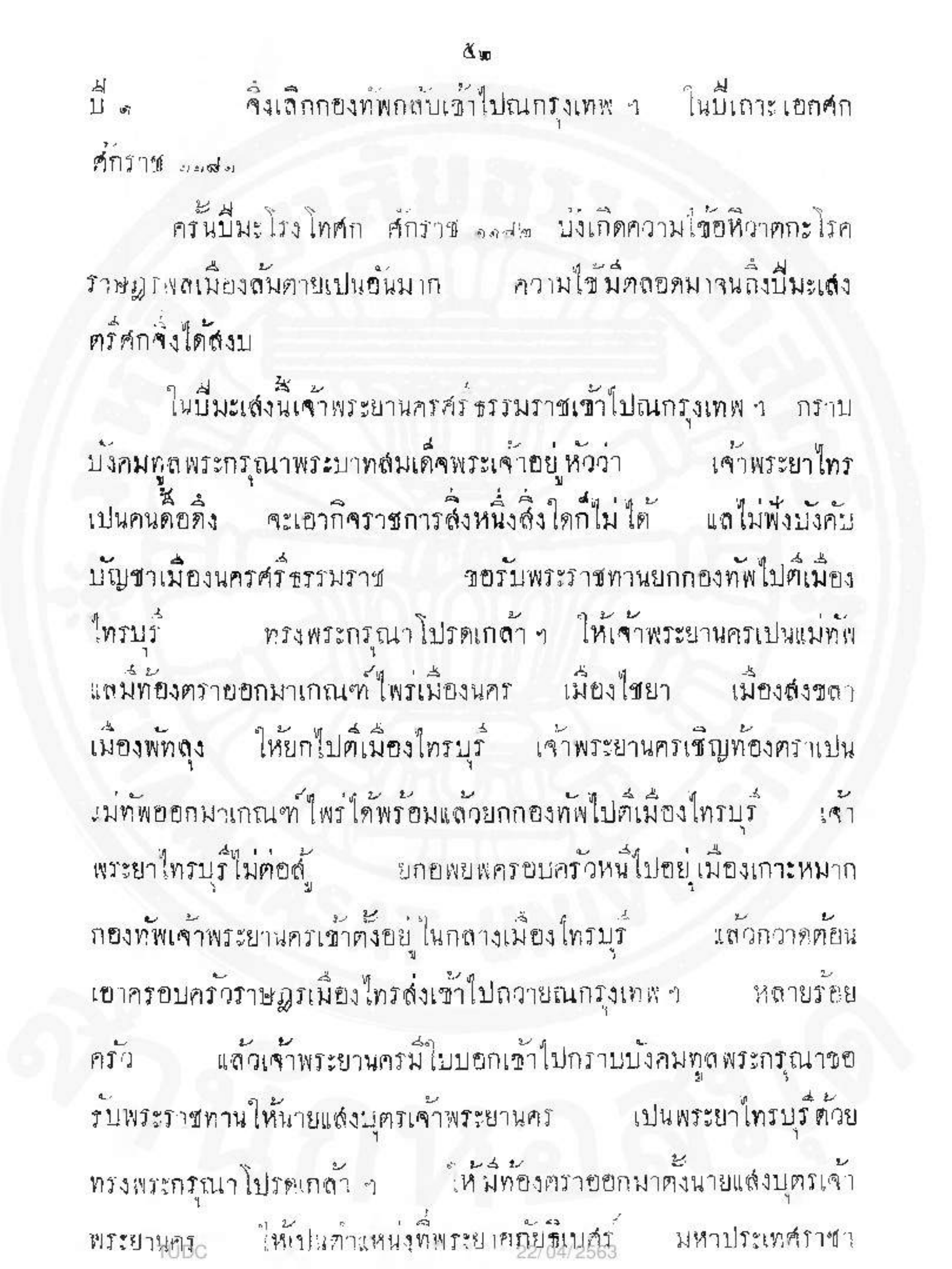
ตั้งให้พระสุนทรเป็นพระยาวชิรธรราช ตรีศรุมท วิจิตรวิจิตรกิตติ มหาพิชัย
 สงคราม งามภักดี อภัยพิริยบรรพตพาทย์ ผู้สำเร็จราชการเมือง
 สงขลา โปรดเกล้าฯ ให้นายพงษ์พ่าย (บุญตั้ง) เป็นหลวงสุนทร
 นุรักษ์ ผู้ช่วยราชการ โปรดเกล้าฯ ให้หลวงพิทักษ์ราชาเป็นพระ
 พิเรนทรภักดี ผู้ช่วยราชการ กัดบ่อออกมารับราชการอยู่ที่เมืองสงขลา
 ภายหลังจึงโปรดเกล้าฯ ให้นายเหมเป็นหลวงอนุรักษภูเบศร์ ผู้ช่วย
 ราชการ โปรดเกล้าฯ ให้นายยกตั้งเป็นหลวงอุดมบริรักษ์ ผู้ช่วย
 ราชการ โปรดเกล้าฯ ให้นายหมื่นเป็นหลวงพิทักษ์สุนทร ผู้ช่วย
 ราชการ

ในปีที่สามสิบเอ็ดจุลศักราช ๑๓๘๖ นั้น พระยาถนอมมณีในบชก
 เข้าไปณกรุงเทพ ฯ ถิ่น พม่ายกกองทัพมาตั้งต่อเรือที่เมืองมฤค
 เมืองตระนาวศรี แล้วไม่ถนอมว่าจะไปตีเมืองใด จึงทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ให้พระยาสุรเสนาคุมไพร่ ๒๐๐ คนยกออกมาตั้งอยู่ที่
 เมืองสงขลา ให้พระยาพิชัยสงครามคุมไพร่ ๒๐๐ คนออกมาตั้งรับ
 อยู่ที่เมืองพัทลุง ให้พระยาวิชิตณรงค์คุมไพร่ ๒๐๐ คนออกมาตั้ง
 อยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช ให้พระยาถนอมใหม่ราชเสนาคุมไพร่ ๕๐๐
 คนยกออกมาตั้งอยู่ที่เมืองถลาง โปรดเกล้าฯ ให้เกณฑ์ไพร่เมือง
 สงขลา เมืองพัทลุง ให้หาหลวงคุมไปตั้งต่อเรือรบอยู่ที่เมืองสงขลา
 ยี่ก๊กอง ฯ พระยาสุรเสนาคุมไพร่หลวงออกมาตั้งอยู่ที่เมือง สงขลา

ปี ๓ จิ้งเหลงกองทัพกลับเข้าไปนครกรุงเทพ ฯ ในปีเถาะ เอกศก
ศักราช ๒๒๗๑

ครั้นปีมะโรง โทศก ศักราช ๑๑๔๒ บังเกิดความไข้หวัดกะโรค
ราษฎรพลเมืองล้มตายเป็นอันมาก ความไข้มีตลอดมาจนถึงปีมะเส็ง
ตรีศกจึงได้สงบ

ในปีมะเส็ง เจ้าพระยามนตรีศรีสุรภุมราชเข้าไปนครกรุงเทพ ฯ กราบ
บังคมทูลพระกรุณาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า เจ้าพระยาไทร
เป็นคนคดอติง จะเอากิจราชการสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ไม่ได้ แต่ไม่ฟังบังคับ
บัญชาเมืองนครศรีธรรมราช ขอรับพระราชทานยกกองทัพไปตีเมือง
ไทรบุรี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพระยามนตรีศรีสุรภุมราช
แต่มีทองตราออกมากเกณฑ์ไพร่เมืองนคร เมืองไชยา เมืองสงขลา
เมืองพัทลุง ให้ยกไปตีเมืองไทรบุรี เจ้าพระยามนตรีศรีสุรภุมราชเป็น
แม่ทัพออกมากเกณฑ์ไพร่ไปพร้อมด้วยยกกองทัพไปตีเมืองไทรบุรี เจ้า
พระยาไทรบุรีไม่ต่อสู้ ยกอพยพครอบครัวหนีไปอยู่เมืองเกาะหมาก
กองทัพเจ้าพระยามนตรีศรีสุรภุมราชตั้งอยู่ในกลางเมืองไทรบุรี แล้วกวาดต้อน
เขาคครอบครัวราษฎรเมืองไทรตั้งเข้าไปถวายณกรุงเทพ ฯ หาดายร้อย
ครัว แล้วเจ้าพระยามนตรีศรีสุรภุมราชเข้าไปกราบบังคมทูลพระกรุณาขอ
รับพระราชทานให้นายแสงบุตรเจ้าพระยามนตรีศรีสุรภุมราช เป็นพระยาไทรบุรีด้วย
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้มีทองตราออกมากตั้งนายแสงบุตรเจ้า
พระยามนตรีศรีสุรภุมราช ให้เป็นตำแหน่งที่พระยาอภัยวิเศษ มหาประเทศรักษา

จับคนทวิ ชันทรโอรสอรรย ชันทเสมา มาตยานุชิต สัตติสงคราม
รามภักดี พริยพาห พระยาไตรบุรี

ครนณบัคญนพศก สักกราช ๓๓๘๘ อ้ายอนเวียงจันทเป็นกบฏ
ไปรดเกล้า ฯ มีตองตราออกมาเกณฑ์กองทัพเมืองนครศรีธรรมราช
เมืองสงขลา เมืองพัทลุง พระยาสงขลาเกณฑ์ไพร่ได้ ๓๐๐๐ เศษ
รบยกกองทัพเข้าไปตงกรุงเทพฯ ฯ แต่ไม่ทันจะได้เขารวมกับอ้ายอนกบฏ
เพราะการสั่งบเรียมร้อยแตร จึงไปรดเกล้า ฯ ให้พระยาสงขลา
ทำบอมตเมืองตมทปรการ พระยาสงขลาคุมไพร่ ๓๐๐๐ เศษ
ทำบอมอยู่ที่เมืองตมทปรการมี ๓ จึงเสด็จราชการ แด่กราบถวาย
บังคมตราออกมาเมืองสงขลา

ครนณบชวดตมทชิต สักกราช ๓๓๘๙ ไปรดเกล้า ฯ มีตอง
ตราออกมาให้พระยาสงขลาต่อเรือสี่ระงาว ๓๐ ลำ พระยาสงขลา
ให้หลวงสุนทรานุรักษ์ ผู้ช่วย ราชการคุมไพร่ ๓๐๐๐ คนไปตง ตอเรือ อยู่ที่
เมืองเทพา แต่ในปีฉดตอเรือคนนั้นฝนตกน้อย ราษฎรทำนาไม่ได้รับ
ผล ราษฎรเกิดระแวงระคายด้วยเข้าแพง พระยาสงขลาจึงให้เลิก
การต่อเรือเสีย แต่ในปีชาตโตศกกำลังเข้าแพงอยู่นั้น ไปรดเกล้า ฯ
ให้หมื่นต้นพันธุรเชิญทองตราออกมาตมทเมืองสงขลา ไปรด
เกล้า ฯ ให้พระยาสงขลาเป็นแม่กองตง โรงตมทศาคตากตาง ภาย
หลังไปรดเกล้า ฯ ให้ข้าหลวงเสนา ๘ นายแต่ไม่ปรากฏนาม เชิญ
ทองตราออกมาประมิตนา แด่ออกตราตงให้แก่ราษฎรเป็นครั้งแรก
ในปี ชาตโตศกน พระยาสงขลาเกณฑ์ไพร่ ๓๐๐๐ คนไป ตอเรือ ที่ เมือง

เทพาอิก การคอเรือยงไมทนต์วีจ กรณณวนเตอน ๒ ปีเกาะ
 คร์คก คนกูเตนบศรเจ้าพระยาไทโร ซึ่งยกอพยพครอบครัวหนีไป
 อยู่เมืองเกาะหมาก คิดอ่านช่วยลุ่มผู้คนบ่าวไพร่ได้มากด้วยยกเข้า
 ศซึ่งเอาเมืองไทรบรคนได้ แล้วรวบรวมคบคิดกับพระยาตาน
 พระยาขริง พระยายะธา ยกกองทัพมาตีเมืองสงขตา ตงคาย
 ยชู่ทเขาตูกข้างแสบางกระตาน กองทัพเมืองสงขตาออกต่อสู้กัน
 ทานไว้เป็นด้ามารด กรณณวนเตอน ๕ ชนคา ๗ ศักราช ๓๓๕๔
 ปี่มะโรงจัตวาศก โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคตงทตมหพระ
 กตาใหม่เปนแม่ทัพ ยกกองทัพเรือออกมากังเมืองสงขตา ตงคาย
 มนอยุทตาบตบ้านบอพลบ พระยาตาน พระยายะธา พระยาขริง
 เห็นวากกองทัพหลวงยกออกมากังเมืองสงขตา ก็พาอพยพครอบครัว
 หนีไปเมืองกตันศน แต่พระยารามันห์ พระยาหนองจิก ยก
 ครอบครัวหนีไปทางบก ไปอยู่ตำบลบ้านนาทบา ริมแขวงเมือง
 แปร เจ้าพระยาพระคตงแม่ทัพใหญ่มีบัญชาตั้งให้พระยาสงขตา ยก
 กองทัพออกไปตีเขาเมืองตาน เมืองหนองจิก แต่ให้หัตวงต้นตรา
 นุรักษ์ ผู้ช่วยราชการคุมไพร่ตามออกไปรวบรวมเสบียงอาหารไว้ที่
 เมืองตาน แล้วเจ้าพระยาพระคตงกับพระยานครศรีธรรมราชยกกอง
 ทัพหลวงออกไปตั้งอยู่ที่เมืองตาน โปรดให้หัตวงต้นตรานุรักษ์
 ผู้ช่วยราชการคุมไพร่ ๓๐๐๐ คนตามไปจับตัวพระยารามันห์ หัตวง
 ต้นตรานุรักษ์ คุมไพร่ตามไปจับตัวพระยารามันห์ ได้ที่บ้านนาตาบต
 บา ริมแขวงเมืองแปรได้ ส่นทงครอบครัว แต่พระยาหนองจิกยก

คอสูรกับพวกทหารไทยตายเสียในทรบ จับไตแต่บุตรภรรยาตั้งมีครรภ์
 พวก แลัดตดแลวตั้งตั้งพระยาหนองจิกมาตั้งเจ้าพระยาพระคลังแม่ทัพ
 ใหญ่ที่เมืองปัตตานี เจ้าพระยาพระคลังแม่ทัพใหญ่ ให้เจ้าตัวพระยารามันห์
 เข้าไปณกรุงเทพฯ ฯ แต่บุตรภรรยาตั้งมีครรภ์พวกพระยารามันห์
 ให้กลับไปอยู่เมืองรามันห์ตามเดิม แต่ตั้งมีครรภ์พวกบุตรภรรยา
 ครอบครัวพระยาหนองจิก พระยาดำเนิน ให้ตั้งเขาไปณกรุงเทพฯ ฯ
 ทงสิ้น จตุราชการเมืองตานี เมืองหนองจิก เมืองยะดา เมือง
 รามันห์ เปนปรกตเรียบร้อยแล้ว เจ้าพระยาพระคลังแม่ทัพใหญ่
 ยกกองทัพกลับไปเข้ามาพักอยู่ที่เมืองสงขลา แต่ได้ตั้งนายพระเจดีย์
 ไว้บนยอดเขาในเมืองแห่งนี้ ๓ เดือนแล้ว จึงยกกองทัพกลับไป
 ณกรุงเทพฯ ฯ

ในบั้นปลายศพคนตักน้ำท่วมจนถึงกลางของราชูรทำนามีได้ ผดรับ
 ประทานเตย ราชูรได้ความเดือดร้อนในกาบทไม่มอาหารรับประทาน
 ถึงแก่ตมตายกตางถนน ที่ยกอพยพครอบครัวไปอยู่บ้านเมืองอื่นเสีย
 โดยมาก เจตานั้นเข้าตัวราคาเกวียนละ ๕๐๐ เหยยญกยงไม่มที่จะขอ
 พระยาส่งขลารับเข้าไปกรุงเทพฯ ฯ นำความทกราชูรได้รับความเดือด
 ร้อนไม่มอาหารรับประทาน ชนกราบบังคมทูลพระกรุณาพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๓ ทรงทราบฝ่าอาดของชุดพระบาทแล้ว
 ขอรับพระราชทานขอเข้าตัว ออกมา เจอ จาน ราชูรในเมืองสงขลา ๓๐๐๐
 เกวียน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานยกภาษีเข้าตัว

ให้แก่พระยาดังชดา ๆ กราบถวายบังคมตาชอกมาถึงเมืองดังชดาใน
เดือน ๒ ปีมะโรงจตุศก

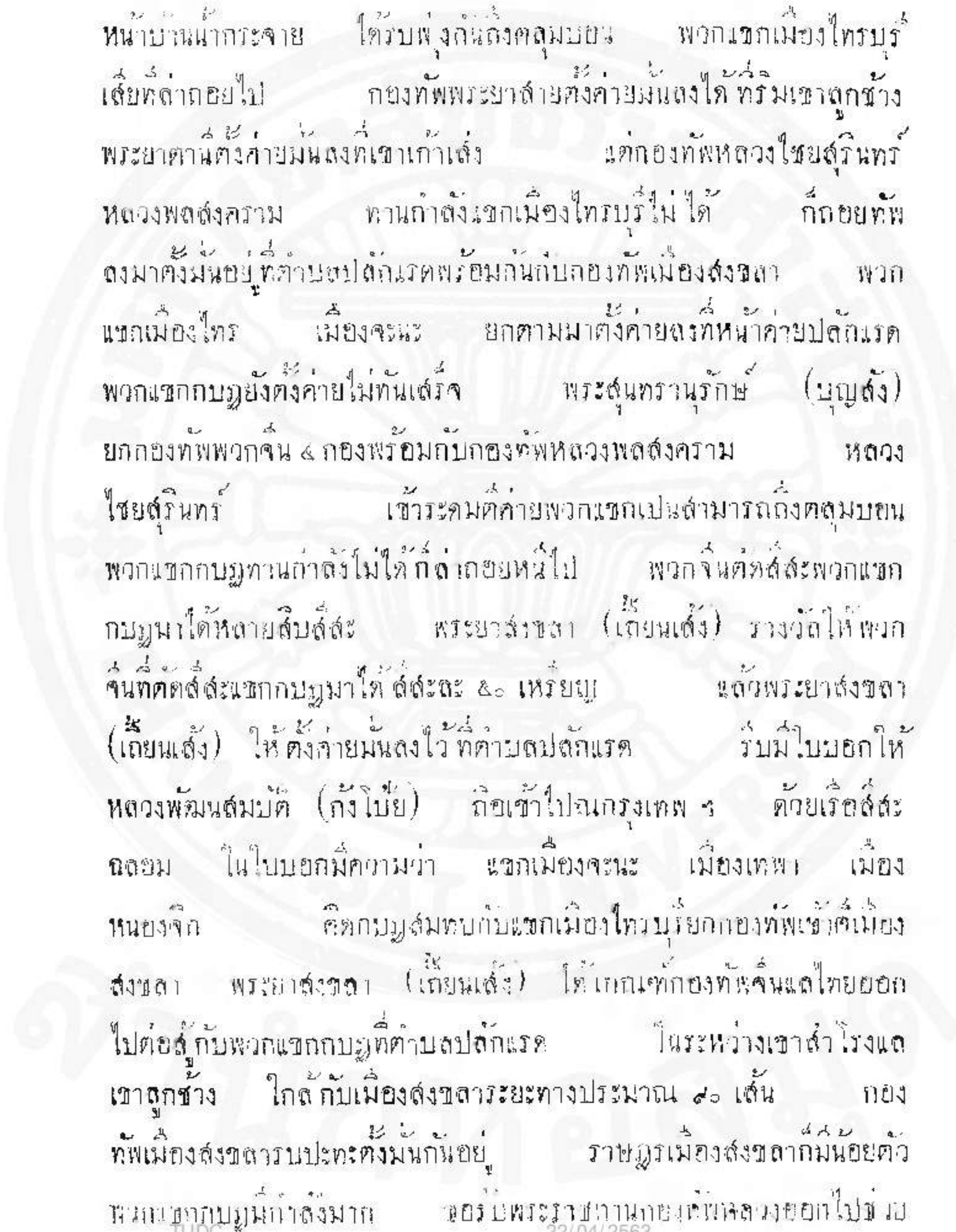
ครั้นณปีมะเด่งเบญจศก ศักราช ๓๓๕๕ พระยาดังชดาให้หุดวง
สุนทรานุรักษ์ ผู้ช่วยราชการ คมคั้นไม้ทองเงินเคียวของราชบรรณาการ
แต่เงินล้อย่าง ๆ เข้าไปทอดเกล้า ๆ ถวาย พณหัวเจ้าท่านสมุห
พระกตาโหม เจ้าพระยาพระคลังแม่ทัพใหญ่ นำหุดวง
สุนทรานุรักษ์ เข้าเฝ้าทอดเกล้า ๆ ถวายคั้นไม้ทองเงิน แต่กราบ
บังคมทูลพระกรุณาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า หุดวงสุนทรานุรักษ์
ผู้ช่วยราชการเมืองดังชดามีความชอบมาก ด้วยได้ยกทัพติดตาม
จับตอพระยารามหนี แต่ครอบครัวพระยาหนองจิกได้ ในแขวงเมือง
แปะ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ พระราชทานสัญญาบัตรให้
หุดวงสุนทรานุรักษ์ เป็นพระสุนทรานุรักษ์ ผู้ช่วยราชการเมืองดังชดา
พระสุนทรานุรักษ์ กราบถวายบังคมตาชอกมาเมืองดังชดา

ครั้นณปีออกอัฐศก ศักราช ๓๓๕๗ โปรดเกล้า ๆ มีทองคำ
ออกมาให้พระยาดังชดากอบ้อมกำแพงเมืองดังชดา โปรดเกล้า ๆ
พระราชทานยกเงินภาษีอากรเมืองดังชดาให้ ๓๐๐ ชั่ง พระยา
ดังชดากะเกณฑ์ไพร่ลงมอกอบ้อมกำแพงเมืองยังไม่ทันเสร็จ ใน
ปีนั้นพระยาดังชดาพาพระยาตาน พระยาयरัง พระยาดำยบุรี พระยา
ยระดา พระยาระแงะ พระยารามหนี เข้าไปเฝ้าในงานถวายพระ
เพลิงพระศพสมเด็จพระพนับหุดวง เจ้าพระยานครศรีธรรมราชกเขา
ไปเฝ้าพร้อมกัน

ในศึกคราวที่ ๓๒๐๐ ปีนั้น คนกลุ่มหนึ่งจะหลบหนีเจ้าพระยาไชยบุรี
 ซึ่งหนีไปอยู่เมืองเกาะหมากแต่ครั้งก่อน ซึ่งกลุ่มนี้มีพรรคพวกได้ตั้งตัว
 ยกเข้ามาตั้งเอาเมืองไชยบุรีได้อีก พระยาอภัยไชยเบศร์ พระยาไชย
 บุรี บุตรเจ้าพระยาหนุทธานกาดังคนกลุ่มหนึ่งจะไม่ได้ ก็ยกครอบครัว
 ครวลาถอยเข้ามาตั้งอยู่ ทิศตะวันตกท่าหาดใหญ่ แขวงเมืองสังขต
 ต้นทรานุกรักษ์ ผู้ช่วยราชการเมืองสังขตาดังให้ ขุนคลังตามคุมไพร่ ๕๐๐ คน
 ไปตั้งค่ายมณฑลรักษาอยู่ ทิศตะวันตกท่าหาดใหญ่ แขวงเมืองไชยบุรี ซึ่ง
 แต่งให้เรือดำสอดสอดมือ แลบอกเข้าไปกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า คน
 กลุ่มหนึ่งจะหลบหนีเจ้าพระยาไชยบุรี ซึ่งหนีไปอยู่เมืองเกาะหมาก
 แด่ก่อน คิดยกบงกชกองทัพมาตั้งสังขตาดังเมืองไชยบุรีคืนได้ พระยา
 อภัยไชยเบศร์ พระยาไชยบุรี นำทัพถอยมาตั้งมั่นอยู่ ทิศตะวันตกท่าหาด
 ใหญ่ แขวงเมืองสังขตาดัง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ
 ประพาศเหตุเหตุนี้ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาหนุทธานกาดังกับพระยา
 สังขตาดังยกทัพออกมาเมืองสังขตาดัง แล้วให้เกณฑ์กองทัพออกไป
 ปราบข้าศึกให้จงได้ พระยาสังขตาดังกราบบังคมทูลว่า ข้าพเจ้า
 ถึงเมืองสังขตาดังในเดือน ๓๒ ไม่ปรากฏว่าข้าพเจ้ามีศึก พระยา
 สังขตาดังเกณฑ์ไพร่ได้แต่ร้อยเดียวรบยกขึ้นไปตั้งอยู่ที่ท่าหาดใหญ่ ให้พระ
 ต้นทรานุกรักษ์อยู่รักษาเมือง แล้วพระยาสังขตาดังหนังสือให้กรมการ
 ถัดออกไปเมืองแขก ทั้ง ๗ เมืองให้ยกกองทัพมาช่วย ระดมรบเมืองไชย
 บุรี พระยาตานี (ทองอยู่) พระยาสิริรัง (ฝ่าย) พระยาสา
 (ระตะ) พระจระนะ (บัวแก้ว) ยกกองทัพไปรวมกันกับทัพพระยา

ดั่งธรรมา ๗ คำให้พระยายมราช พระยาตากมณี พระยาศาย พระจระนะ
 หลวงนา หลวงพล ชุมต่างศา กุมไพร ๓๐๐๐ คนขึ้นไปรบกับ
 ตนกุหมัดสระตะกั่วทั้ง โขในแขวงเมืองไทรบุรี ตนกุหมัดสระตะกั่ว
 กำลังมากแต่งกองทัพคิดหลังเข้ามาทางบ้านเพน เผาเรือนราษฎรใน
 แขวงเมืองจระนะจนกระทั่งถึงบ้านพระจระนะ พวกแขกในเมืองจระนะ
 ก็กลับเข้านมค้อย ด้วยตนกุหมัดสระตะกั่ว พวกไทยในเมืองจระนะ
 มนตยก็พากันอพยพหนีเข้ามาอยู่ในแขวงเมืองสงขลาทางต้น พวกแขก
 ในแขวงเมืองสงขลา เมืองหนงจิก เมืองตาน เมืองยริง ก็กลับ
 กำเวบชน พระยาดังชดาจึงจัด ให้พระยาตากมณี พระยายมราช
 พระยาศาย พระจระนะ กุมไพร ๓๐๐๐ คนไปตั้งรักษาทางตำบล
 บ้านตะพง บ้านถาวาไว้ ให้หลวงพลสงคราม หลวงไชยสุนทร
 กุมไพร ๕๐๐ คนรบยกไปตั้งรักษาทางเมืองจระนะไว้ แต่ให้ หลวง
 บรรทุก ภูเบศร์ ผู้ช่วยราชการเมืองสงขลา เป็นกองตั้งเสบียงอาหาร
 อยู่ที่ตำบลท่าหาดใหญ่ แล้วพระยาดังชดาธิบดีลงมาจัดการใน
 กลางเมืองสงขลา แต่งให้หลวงยกกรมไพร ๓๐๐ คนไปตั้งค่าย
 มนอยู่ ทค่ายดปลัดเกรต ในระหว่างเขาดัวโรงแดเขาตูกช้าง ซึ่งเคยวน
 เวชกว่า ทเวดเขยรวรตยาหนคาย ๓ แดทค่ายถวดเกาะถา
 คาย ๓ ทศวยตเขาถาแดงริมทะเลคาย ๓ เด็จเดื่อ พอพวก
 แขกขมถเมืองไทรยกเข้ามาคตรบตทพระตงทถาวาแตก พระยาตาก
 พระยายมราช พระยาศาย ถาทัพเข้ามาตั้งมนอยู่ ทค่ายตบานนา
 กระจาย กองทัพเมืองไทรบุรีรุดตามเข้ามาทนกของพระยาศายททุกนา

หน้าบาทนาคกระเจาย ไตรภพผู้ลงคตุมบชน พวกเขกเมืองไทรบุรี
 เด็ดขาดตอชไป กองทัพพระยาตั้งค่ายมณฑลใด ทรมเขาตุกซาง
 พระยาตานตั้งค่ายมณฑลที่เขาเก้าเต้ง แต่กองทัพหลวงไชยสุนทร
 หลวงพลตั้งกรม ทานกำลังเขกเมืองไทรบุรีไม่ได้ ก็อชทัพ
 ตงมาตงมณชุทศายตปถักรวดพร้อมกันกับกองทัพเมืองสงขลา พวก
 เขกเมืองไทร เมืองจระเยกตามมาตงคายตงทหน้าคายตปถักรวด
 พวกเขกกบฏยังตั้งคายนันทนเด็กรัจ พระสุนทรานุรักษ์ (บุญตั้ง)
 ยกกองทัพพวกจีน & กองพร้อมกันกับกองทัพหลวงพลตั้งกรม หลวง
 ไชยสุนทร เขารระคตคายนอกเขกเป็นด้ามารถตงคตุมบชน
 พวกเขกกบฏทานกำลังไม่ได้ก็อชหนีไป พวกจีนตตตี่สะพวกเขก
 กบฏมาได้หลายตี่บตี่สะ พระยารังษลา (เถยนเต็ง) รวงวัดให้พวก
 จีนตตตี่สะเขกกบฏมาไท่ตี่สะตะ & เหยียญ แต่พระยาสังชลา
 (เถยนเต็ง) ให้ตงลายมณฑลไว่ทคายนตปถักรวด รับมิไบบอกให้
 หลวงพิฆนตมบัต (กิ่งไบย) ถึอเข้าไปนเกรุงเทพ ร ด้วยเรตตี่สะ
 ฉดอม ไนไบบอกมื่คายน่า เขกเมืองจระเยก เมืองเทพา เมือง
 นนชงจิก ติตกบฏตมทกับเขกเมืองไทรบุรียกกองทัพเขกเมือง
 สงขลา พระยาสังชลา (เถยนเต็ง) ได้แกกเทกกองทัพจีนตตไทยออก
 ไปต้อสู้กับพวกเขกกบฏที่คายนตปถักรวด ไนระหว่างเขาส่าโรงแต
 เขาตุกซาง โกต กับเมืองสงขลาระยะทางประมาณ ๘๐ เต็น กอง
 ทัพเมืองสงขลารบปะทะตงมณชุทศายตปถักรวด ราชภูรเมืองสงขลาทมนชุทศาย
 พวกเขกกบฏมาก ออรับพระยารังษลาทคายนอกเขกออกไปช ม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบประพฤติกุศลเหตุด้วย ไปรด
 เกล้า ๆ ให้ พระยาวิชิตณรงค์ กับพระราชวรินทร์ กรมพระตำรวจ คุม
 ไพร ๕๐๐ คนแบ่งกองทัพหนารับยกออกมาก่อน ให้ พระยาศรีพัฒน์
 รัตนราชโกษา จางวางพระคลังสินค้า เป็นแม่ทัพใหญ่ กับเจ้า
 พระยามนตรี พระยาเพชรบุรี คุมไพร่ ๓๐๐๐ คนยกตามขอกมา
 กองทัพพระยาวิชิตณรงค์ พระราชวรินทร์ ยกออกมาถึงเกาะหนูหน้า
 เมืองสงขลา ยังไม่ยกกองทัพขึ้นมาพบ พระสุนทรานุรักษ์
 (บุญส่ง) เห็นกองทัพหลวงยกออกมาถึงเกาะหนูแล้ว จึงให้พวก
 ทหารในค่ายปลัดเรศยกปืนจากรังฆฆตงบนค่ายเขาเกาะถ้ำ แล้วให้
 บวงสรวงกระทำสักการบูชาโดยพิศดารหลายอย่าง แดกรักษา
 พิณพาทย์ยาวของชัยภิง ให้ ๓ ตานส่งแล้ว จึงให้ ยิงปืนจากรังฆฆ
 เข้าไปโหล่นแดงกบฏ เศษกระสุนมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เป็นมหามหึษจรรยั กระสุนปืนจากรังฆฆ ๒ ตัน ๒ นัดไปตกตง
 ในกลางค่ายพวกกบฏ แหกกบฏก็แตกทัพหนีกลับไปในเวตา
 หลบซ่อนหนี ปืนจากรังฆฆแตกมาจนทุกองหน แต่ปืน
 จารงหนเป็นปืนเหล็กวางแถวหนาว ๕ ศอก กระสุน ๔ นิ้ว ครน
 ของกบฏกบฏแตกไปแล้ว พระยาดังชดา (เทียนตั้ง) กับพระ
 สุนทรานุรักษ์ (บุญส่ง) ถอยไปรับพระยาวิชิตณรงค์ พระราชวรินทร์
 อันจากเวตรมาพักอยู่ที่หัวพระยาดังชดา พระยาวิชิตณรงค์ พระ
 ราชวรินทร์ จึงปรึกษากับพระยาดังชดา (เทียนตั้ง) ว่า พวก
 แหกกบฏก็แตกไปหมดแล้ว ตัวพระยาตาม พระยาจริง พระยา

ดั่งชลา พระยาไตรบุรุษครุเจ้าพระยานคร กับเข้ามาเมืองดั่งชลา
 พร้อมกัน พระยาไตรบุครเจ้าพระยานคร ตั้งกายพลอยู่ที่ตำบลเก่าจวน
 ในขณะนั้นพระยาภคินันท์ กับพระยาจางวาง ชื่อทนต์ประดำ จิวาท
 กณชน พระยาภคินันท์หม่อมหลวงตั้งบอกเข้ามาเห็นภาพเขียนพระยาศรี
 พพนมแม่ทัพ แลขอให้ยกกองทัพไปรบกับเหตุกัวจาท พระยา
 ศรัพพชนแม่ทัพ จึงแต่งให้ หลวงศรีเส็นไปตั้งกรมขระสำจวนรับตั้งไป
 ห้ามปรามพระยาภคินันท์กับพระยาจางวาง หตวงศรีเส็นตั้งไปถึง
 เมืองกถนคณไต ห้ามปรามทั้ง ๒ ฝ่ายกหาฟังไม่ หตวงศรีเส็นบอก
 หม่อมหลวงตั้งบอกมายังพระยาศรีพิพัฒน์แม่ทัพ ๆ จึงจัดให้พระยาราช
 บุรี พระสุนทรานุรักษ์ (บุญลือ) กุมไพร่ ๒๐๐ คนเศษ รับยก
 ไปตั้งค่ายมั่นอยู่ที่ตำบลตากังแขวงเมืองสำยบุรี ริมเขตแดนเมือง
 กถนคณ แลหม่อมหลวงตั้งให้หลวง โทชาวิศหากล่ามรับลยหนังสือส่งไป
 หาตัวพระยาภคินันท์กับทนต์ประดำให้รับเข้ามาเมืองดั่งชลา หตวง
 โทชาวิศหากล่ามลือหนังสือส่งไปถึงเมืองกถนคณ แลพาตัวพระยา
 กถนคณกับทนต์ประดำเข้ามาเมืองดั่งชลาได้ พระยาศรีพิพนมแม่ทัพ
 ว่ากต่าทรงรับถววจวาท ให้พระยาภคินันท์กับทนต์ประดำเลิกการวิวาท
 โดยเรียบร้อยแล้ว พระยาภคินันท์กับทนต์ประดำเสด็จหาพระยาศรีพิพนม
 แม่ทัพขอขากไปรักษาราชการเมืองกถนคณตามเดิม ตั้งณเมืองไทรบุรี
 พระยาศรีพิพนมแม่ทัพให้ พระยาไตรบุรุษครุเจ้าพระยานคร กลับไป
 รักษาราชการอยู่ตามเดิม ให้ทนต์ประดำเป็นผู้รักษาราชการเมืองดั่งชลา
 แต่ให้ ษณอยู่กับเมืองดั่งชลา ให้พระปลัดเมืองพักตั้งไปว่าราชการ

เมืองพทุง แลยกทพระโศรแขวงเมืองพทุงให้เปนแขวงเมืองสังขดา
 พระยาศรีพพหมน แมกพจตราชการตั้งบเวชบรัชยแต่า จึงมหนังสือ
 ออกไปหาพระยาเพชรบุรี พระสุนทรวานุรักษ์ (บุญตั้ง) ซึ่งรักษา
 ราชการอยู่ที่เมืองสังขดาให้กลับเข้ามาเมืองสังขดา พระยาศรีพพหมน
 แมกพจตราชการอยู่ที่เมืองสังขดา ๒ ปี แดได้สถาปนาพระเจดีย์ไว้
 บนเขาเมืองสังขดาองค์ ๓ เสร็จแล้ว จึงได้ยกกองทัพกลับเข้าไป
 ณกรุงเทพ ฯ นาชอราชการชนกราบบังคมทูลพระกรุณาพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า เมืองไทรบุรีนั้นครั้นจะให้คนไทยเป็นผู้ว่า
 ราชการเมืองสืบต่อไปคงจะไม่เป็นการเรียบร้อย ควรแบ่งเมืองไทร
 บุรีออกเป็น ๓ เมืองเหมือนตย่างเมืองตาน จึงจะเป็นปรกติเรียบ
 ร้อยได้ ขอรับพระราชทานให้มตวนซึ่งเปนพระยาไทรบุรีมาแต่ก่อน
 เปนพระยาไทรบุรีสืบต่อไป ให้ตนกูอานมเปนพระยาบังประสู ให้ตนกู
 เสร็จอเส่มเปนพระยาปลัด ให้ตนกูเดหว่าเปนพระยาดีศุต แต่ให้
 ษนอยู่กับเมืองสังขดา ให้พระปลัดเมืองพทุงเปนพระยาพทุง ส่วน
 พระยาพทุงบุตรเจ้าพระยานครนนิ ควรพาตัวเข้ามาทำราชการเสย
 ในกรุงเทพ ฯ แดเมืองพงงานเจ้าเมืองดงแกกรรม ขอรับพระ
 ราชทานให้พระยาไทรบุรีบุตรเจ้าพระยานคร ไปเปนทพระยาบวรรักษ์
 ภูธร พระยาพงา ให้พระอนุชิตเปนทพระยาตะกั่วป่า พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีตราตั้ง
 เจ้าเมืองแตผู้ว่าราชการเมืองออกมาตามความเห็น พระยาศรีพพหมน แมกพ
 ราชการบ้านเมืองก็เป็นปรกติไม่มกบฏตั้งต่อมาจนทุกวณน

๕๕
ควงนาพระยาสังขตา (เถยมเถิง) ให้พระสุนทรานุรักษ์ (บุญสัง)
คุมคนไม่ทองเงินเครื่องราชบรรณการเข้าไปทุกเขตทั่ว ๆ ทั่ว
ราชการแต่พวกกตบชอกมาเมืองสังขตา ๆ เปนปรกติ ไม่มีการทัพ
ศึกอยู่ ๓ ปี

๕๖
กรณบัณฑิตไปรตเกล้า ๆ มีต้องตราออกมาเมืองสังขตา
ว่า พระยาถนตกับพระยาจางวาง คนคู่ประสา พี่น้องวิวาทกัน
ชนอก ให้พระสุนทรานุรักษ์เจ้าพระยามหานครศรีธรรมราช กับพระ
สุนทรานุรักษ์ (บุญสัง) ผู้ช่วยราชการเมืองสังขตา กับพระยาท้าย
น้ำชาหลวง รีบลงไปประณามว่ากล่าวอย่าให้พระยาถนตกับคนคู่ประสา
เกิดวิวาทกัน ถ้าเห็นว่าจะระงับการวิวาทไม่ได้แล้ว ให้พระ

๕๗
สุนทรานุรักษ์ (บุญสัง) พาตัวคนคู่ประสาไปไว้เสียที่เมืองแขก ๗ เมือง
ซึ่งชนกับเมืองสังขตา ให้พระสุนทรานุรักษ์พาตัวพระยาจางวางไปไว้
ที่เมืองนครเตี้ย พระยาท้ายน้ำ พระสุนทรานุรักษ์ พระสุนทร
านุรักษ์ (บุญสัง) ยกกองทัพมาประชุมอยู่พร้อมกันที่เมืองสังขตา แล้ว
ยกกองทัพเตยลงไปเมืองถนตกับ พระยาท้ายน้ำ พระสุนทรานุรักษ์

๕๘
พระสุนทรานุรักษ์ (บุญสัง) ให้อาสาถนตกับพระยาถนตกับ พระยา
จางวาง ให้เลิกการวิวาทซึ่งกันแต่กัน พระยาถนตกับพระยา
จางวางถิหาฟังคำห้ามปรามไม่ พระสุนทรานุรักษ์ (บุญสัง) จึง
ได้ พุดจาเกิดยกต่อมพาตัวคนคู่ประสา กับสมัคพรรคพวกบุตรภรรยา
เข้ามาไว้ ที่เมืองคาน พระสุนทรานุรักษ์พาตัวพระยาจางวาง
กับบุตรภรรยาเข้าหาสมัคพรรคพวกไปไว้ ที่เมืองนคร พระยาท้ายน้ำ

ก็ กัดบับ เข้าไปณกรุงเทพ ฯ พระเส็นหอกมหารัถ กัดบับ ไป เมืองนคร
พระสุนทร นวรักษ์ กัดบับเข้ามา เมือง สังขตา เมือง กัดบับนั้นก็ เป็น ปกติ
เรียนร้อย มาจน ทุกวัน น

ครั้นณปีชวดจตุราศศ คักราช ๑๒๐๕ ไปรตเกล้าไปรตกระหม่อม
ให้จัดการ ฝั่ง หัดกชัยเมือง สังขตา พระราชทานไม้ ชัยพฤษกษ์ หัดก
ชัย คณ ๓ กับ เทียนชัย ๓ เต็ม พร้อมด้วยเครื่องไทยทานต่าง ๆ
แต่ไปรตเกล้า ฯ ให้ ส้มเค็ญ พระอนุกรม มีฎกเป็นประธานตั้งสมณานุกรม
เปรียญ ๘ รูป ออกมา เป็น ประธาน กับ พระราชครูชัยภูษาจารย์
พราหมณ์ กับ พราหมณ์ ๘ นาย ออกมา เป็น ประธาน ในการ ฝั่งหัดก

ชัย พระยาสังขตา (เถียนเต็ง) ได้ ทัศนะที่ กรมการ แต่ให้จัด
การ ทำเป็น โรงพิธีใหญ่ ขึ้น ในกลางเมือง คือ ทหน้าศาลเจ้าหัดกเมือง
เคี้ยวฉวน แต่งโรงพิธี ๕ ทิศ คือ ทบ้อมเต็วจแต่ง ครนเดือน ๔

ขึ้น ๗ ค่ำ มีชวดจตุราศศ พระยาสังขตา (เถียนเต็ง) ให้จัด
การตั้ง กระบวน ๗ หัดกไม้ ชัยพฤษกษ์ กับ เทียนชัย เป็นการใหญ่ คือ จัด
กระบวนให้ ทงพวกจน แต่ พวกไทยเบืงท ศรีภคกรม เอกเกร็ดมาก คง

กระบวนให้ หัดกไม้ ชัยพฤษกษ์ กับ เทียนชัย ไป เข้า โรง พิธี แล้วพระตั้งสม
ราชาคณะถานานุกรม เจริญพระปริต พระครูพราหมณ์ ก็ งดติดตาม
ได้ยเวท ครนณวันเดือน ๔ ขึ้น ๑๐ ค่ำ เวลา เข้า โมง ๓ กับ ๑๐ นาทีได้

อุดมฤกษ์ พระยาสังขตา (เถียนเต็ง) กับ พระครูชัยภูษาจารย์
พราหมณ์ เจริญหัดกไม้ ชัยพฤษกษ์ ตั้งวงใจ ทกลางเมือง สังขตา มี
ปรากฏอยู่จน ทุกวันน แล้วพระยาสังขตา (เถียนเต็ง) ให้จัดการ

๑๖ โจรทัก เมือง เป็น การ เขิกเกริก อีก ๕ วัน ๕ คืน ก้อยตะคอง
 หรือ โชน ร้อง ๓ โมง หุ่น ๓ โมง ึ่ง ๓ โมง ตะคอง ชาติวี & โจร
 แต่ พระยาตั้งขตา (เถียนตั้ง) ได้ ถวายอาหาร มีนชบาตแก่พระ
 ตั้งมี ๒๒ รูป กับเครื่อง บริหารภักดิ์ต่าง ๆ แก่ พระราชา คณะ
 ถนาค นุกรรม เปรียบญ แต่ พระครูอัญญาจารย์ พราหมณ์เป็น อันมาก
 เสร็จแล้ว ครั้น เสร็จการฝัง หดกเมือง พระยาตั้งขตา (เถียนตั้ง)
 ด้ เสร็จดำแรก ดำ ๓ ตั้ง พระราชา คณะ กับ พระครูอัญญาจารย์ พราหมณ์แล้ว
 ไป ณ กรุงเพท ฯ แต่ พระยาตั้งขตา (เถียนตั้ง) ได้ ให้ ข้าง ก้อย
 คักครว้น หดกเมืองไว้ ๓ หตั้ง เปนตักจน กับ ค้างเจ้า เสร็จเมืองไว้
 หตั้ง ๓ คิวย

ครั้นมี มะโรง ฉศก คักราช ๑๒๑๒ ถึงกำหนด งวดตั้ง ต้นไม้ ทองเงิน
 เมืองสตูล หาดตั้ง ต้นไม้ ทองเงินมาไม่ พระยาตั้งขตา (เถียนตั้ง) ต้อง
 ทำ ต้นไม้ ทองเงินแทนเมือง สตูล แต่ แต่ง ให้ ตน กูเดหวา นำ ต้นไม้
 ทองเงิน เครื่อง ราชบรรณการ เข้าไป บูสเกล้า ฯ ถวาย ไปรดเกล้า ฯ
 ให้ ตน กูเดหวา เป็น พระยา สตูล พระยา สตูล (เดหวา) กราบ ถวาย
 บังคม ถากตับ ออกมา เมือง สตูล ใน บัน พระยา สตูล กับ พระยา ปลัด
 จวาทกน ด้วย เรืองเซตวแดน จึง ไปรดเกล้า ฯ มี ครว ออกมา ให้ เมือง
 นคร กับ เมืองตั้งขตา พร้อมกัน ออกไป ชำระตั้งต่าง ให้ เป็นที่ ตก ลง เรียบร้อย
 แกกน แล้ว เห็น บล หลก ๒๓๒๖ เห็น นคง ขย่า ให้ เกิด จวาทกน ต่อ ไป
 ครงน พระยาตั้งขตา (เถียนตั้ง) จึง ได้ มี โบบอก เข้า ไป กราบ บังคม ทูล
 พระกรุณา ขอ ยก เมือง สตูล ให้ อยู่นอก กับ เมือง นคร เหตุ ด้วย เมือง

ตั้งขตาทั้งกับบึงเขาเมืองเขตก ๗ เมืองโดยเต็มกำลังแล้ว จึงโปรด
เกล้าฯ ให้เมืองลี้ตูลงอยู่กับเมืองนคร คงแต่ นนมา

ครั้นปีมะเมียชัฐศก พระยาส่งขตาท (เถียนตั้ง) บัญด้วยโรคชรา
จึงได้ มนออกเข้าไปกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท
แล้ว โปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ขุนภักดีโอดถหมอยา พนเมือง

หมอยา ออกมาพยาบาล อาการทรงบ้างทรุดบ้าง แต่อาการ
บวดยให้เกิดขึ้นมส์ตเป็นโบราณเชวณะ ครั้นวันอังคารเดือน ๕ ขึ้น

๑๐ ค่ำปีมะแมพศก ศักราช ๓๒๐๘ เวลา ๓ โมงเช้า พระยาส่งขตาท
(เถียนตั้ง) ถึงอนิจกรรม พระสุนทรานุรักษ์ (บุญตั้ง) หลวง
วิเศษภักดี (นาก) หลวงบริรักษ์ภูเบศร์ (แสง) แดงยาตพี่น้อง
พร้อมกัน ได้จัดแจงศพตั้งไว้ในห้องตั้งไว้แล้ว พระสุนทรานุรักษ์

(บุญตั้ง) หลวงวิเศษภักดี (นาก) หลวงบริรักษ์ภูเบศร์ (แสง)
แต่งให้หลวงไชยสุนทรภักดีกรมการวัดอิมบอกรับเงิน ๓๐๐๐๐ เหยียบญ เข้า

ไปทูลเกล้าฯ ถวาย เงิน ๓๐๐๐๐ เหยียบญนั้น คือเป็นพืทษาตาม
กฎหมายเดิม ภายหลังพระสุนทรานุรักษ์ (บุญตั้ง) รับตามเข้าไป

เฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
พระสุนทรานุรักษ์ (บุญตั้ง) เป็นผู้รักษาว่าราชการเมืองสงขตาท

แต่โปรดเกล้าฯ ให้รับกลับออกมาจัดการศพพระยาส่งขตาท (เถียนตั้ง)
กับ พระราชทานศิดาหน้าเพลิงแต่น้ำไตร ๓๐ ไตร พร้อมด้วย เครื่อง ไทยคาน

ต่าง ๆ กับโปรดเกล้าฯ พระราชทานหมอนม่านต่างกการใน ออก
TUDC 22/04/2563

มาเป็นช่างทำศพแทน ๓ พระสุนทรนุรักษ์ (บุญตั้ง) กราบถวาย
บังคมลาถนบ้อออกมาถึงเมืองสังขตา ได้จัดแจงทำศพยังไม่ทัน
จะเสร็จ

ในปีนั้นโปรดเกล้าฯ ให้พระยาวิชิตณรงค์เป็นแม่กองออกมาตั้งเขต
เขตทางเขยบโรงสักอยู่ทิศตะวันตกบ้านบ่อพลับ ได้ตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้น
ครั้นนั้นเมื่อเดือน ๗ ปีระกา เอกศก ศักราช ๑๒๓๑ พระสุนทรนุรักษ์
(บุญตั้ง) หลวงอนุรักษภูเบศร์ (แสง) หลวงวิเศษภักดี (นาค)
พร้อมด้วยญาติพี่น้องได้จัดแจงเผาศพพระยาสังขตา (เถียนแสง) ที่ทุ่งนอก
กำแพงเมืองสังขตา ซึ่งเรียกกันว่าทุ่งเมรุคุดออกมาจนทุกวันนี้ แล้วได้เชิญ
อัฐิไปฝังไว้ที่ริมเขามะเดมสันท่าแม่ ย่องดู่ย ตามธรรมเนียมเงินเสร็จแล้ว
อยู่ที่ ๒ วันพลบค่ำจะจากบ้านทิศมุมพระกตาใหม่ ออกมาถึงเมืองสังขตา ขึ้น
พลอยู่ที่ท่าเขยบตำบลบ้านบ่อพลับ ครองการตั้งเขตอยู่ ๓ เดือน แล้ว
การตั้งเขตแล้ว พลเรือเจ้าทวนทิศมุมพระกตาใหม่ กับพระยาวิชิตณรงค์
ก็กลับเข้าไปภูเกรงเทพฯ

ประวัติพระยาวิเชียรคีรี (เถียนแสง)

พระยาวิเชียรคีรี (เถียนแสง) เป็นบุตรที่ ๓ ของพระอนันตสัมบัติ
(บุญเขียว) เป็นน้องร่วมมารดา กับพระยาวิเศษภักดีศรีดำรงความ
พระยาสังขตา (เถียนแจ้ง) เดิมเมื่อพระยาวิเศษภักดี พระยาสังขตา
(เถียนแจ้ง) เป็นผู้ว่าราชการเมืองสังขตา โปรดเกล้าฯ ให้พระยาวิเชียร
คีรี (เถียนแสง) เป็นหลวงสุภานุรักษ์ผู้ช่วยราชการ ครั้นหลังโปรดเกล้าฯ

ให้เป็นพระอัครราชกุมาร แต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยา
 จักรเยชวรศิริรัตน์มุนีสังวราม ผู้ว่าราชการเมืองสังขดา พระยาจชัยศรี
 (เกษมสัง) มบุตรภักทามผู้หญิงทองดุก คือ ท่านผู้หญิงท ๑
 เดวมบุตรภักทามผู้หญิงแก้วชาเมืองพทตง ซึ่งนับว่าเป็นท่านผู้หญิงท ๒
 บุตรท ๑ ซอตุกจันทน์ บุตรท ๑ ซอตุกอิน เป็นผู้หญิงทง ๒ คน บุตรจันทน์
 ได้ถวายเป็นเจ้าจอมในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ตุกอิน นับ
 เป็นท่านผู้หญิงท ๓ ของเจ้าพระยาจชัยศรี (เม่น) แต่ไม่มีบุตร พระยา
 จชัยศรี (เกษมสัง) ได้สร้างบ้านเรือนไว้ในกรุงเทพฯ รวมแม่น้ำ
 เจ้าพระยาหน้าวัดท่ามปถมตาบด ๑ ปตุกเป็นเรือแม่กระเบองพณ
 กระดาน ๑๑ กระดาน ๘ หัด แต่มีท่านผู้หญิงซอปรางอยู่ ในกรุงเทพฯ
 คน ๑ นับว่าเป็นท่านผู้หญิงท ๔ แต่ไม่มีบุตร แต่พระยาจชัยศรี
 (เกษมสัง) ได้เป็นแม่ทัพต่อสู้กับแขกชบุดง ๑ ครั้ง แต่ได้ยกทัพ
 เมื่อรบผิงหงอกเมืองเด็งจระบรณ กับได้ยกตั้งจันทาเป็นจวนผู้ว่า
 ราชการเมืองไ้ ๕ หัด ซึ่งเรียกกันว่าในจวนตลอดมาจนเดยจน พระยา
 จชัยศรี (เกษมสัง) อชยาศัยสุราม จนราชจรรวต้องเรียกกันว่า
 เจ้าคุณสังขดาเดือ แต่ด้วยทวมเกณฑ์ราษฎรไปตอมจับเดือตตามบด
 บ้านสังขดา เพราะตมเป็นคเดือชบอชชชชช คชตอมจับเดือนน
 พิศดารหลายอย่าง คชเกณฑ์ ให้ราษฎรทวมแวงไม้ ไม้กว้าง ๖ ศอก
 ยาว ๖ ศอก ๔ เหลี่ยมไว้เดือมอทุกก้านนี้ ๆ ตระ ๑๐ แวงบ้าง ๑๒ แวงบ้าง
 ๑๔ แวงบ้าง เมื่อเดือเข้ามาคตตุอหรือโคของราษฎรคตมบลบ้านคตตุอ
 เดือเดือ พระยาจชัยศรี (เกษมสัง) มีคำสั่งเรียกร ราษฎรตมแวง

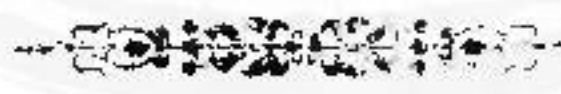
ได้ ในทันทีเมื่อตมขบเสด็จ ราชราษฎรมาไม่พร้อมในระหว่าง ๓๑ ชั่วโมง
 กของรบอาญาเพียงหนึ่งคนละ ๓๖ ทบอดของเจ้าคุณด้วย เมื่อราษฎรพา
 แฉงมาพร้อมเสด็จชวนกันเองแห่งตมเสด็จเข้าโดยรอบ ด้านนอกแห่งนั้น
 ให้ราษฎรกองหลังตมการระงมยามโดยรอบแห่ง พระยาวิเชียรคีรี
 (เถียนเต็ง) ถอบนความที่เจ้าชวดวอเพองไปนอกเสด็จอยู่พร้อมด้วย
 ราษฎร พระยาวิเชียรคีรี (เถียนเต็ง) มีอาญาเสด็จเคมอำนาจเหมือน
 กับอาญาเสด็จแม่ทัพใหญ่ ครั้นเวลาเช้าพระยาวิเชียรคีรี (เถียนเต็ง) จัด
 ให้ราษฎรพวก ๑ ถอบอกส่งจดตราชวนเข้าไปอยู่ในเสด็จ ราษฎร
 พวก ๑ ถอบนขบแฉงตาม พวกราษฎรที่เข้าไปอยู่ในเสด็จก็จกหน่วน ๓
 ชั้น ชั้นที่ ๑ ถอบอกส่งเข้าไปข้างหน้า ชั้นที่ ๒ ถอบอกชวนนางมา
 เสด็จตามเข้าในเข้าเสด็จ ชั้นที่ ๓ ขบขบแฉงตามเสด็จเข้าไปให้คงแฉงตม
 หนึ่งเดือนน ขอบเขาตมคกรง เมื่อดวงมาขบขบแฉงตมขบขบขบเข้าในทุกวัน
 หนึ่งๆ เสด็จขบขบในตมตมกกระโตกักเขาคนขบขบขบในแฉง ๓ ชั้นวันละ
 ๒ คน ๓ คน ถึงแก่กรรมบ้าง เจ็บป่วยลำบากบ้าง พระยาวิเชียรคีรี
 (เถียนเต็ง) ถอบนแฉงให้ราษฎรตมเสด็จอยู่เริ่มขอ ในแฉงนั้นปรากฏ
 ว่าเสด็จราษฎรตายในตมตมเสด็จหลายเสด็จคน เมื่อตมแฉงเข้าไปเกิดขัด
 กับเสด็จเสด็จ เสด็จตมใจกระโตกักขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบ
 ตาบตบมานต์เสด็จเขาเตยจน เพื่อจะกระโตกักขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบ
 วิเชียรคีรี (เถียนเต็ง) ขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบขบ
 เสด็จพลัดตมจากตมมะบริงตายในทันที พระยาวิเชียรคีรี (เถียนเต็ง)
 ผู้เป็นผู้นำนายในกาบขบขบ เพระเป็นกษัตริย์ที่พระยาวิเชียรคีรีเสด็จ

กรุงเทพฯ แด่พระยาอภัยเชษฐา (เถียนเต็ง) ผู้บัญชาการหัวเมือง
 ตะกั่วป่าแต่ครั้งก่อน ทั้งเป็นผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้สร้างพระเจดีย์
 ไว้ ๒๖ คมกร พระเจดีย์ ๑๕ คมกร พระอภิชรรณ ๘ คมกร
 แด่ได้สร้างเรือสำเภาไว้สำหรับค้าขาย ๓ ลำ แต่ได้จัดราชการบ้านเมือง
 ให้เรียบร้อยดังหลายอย่าง แด่พระยาอภัยเชษฐา (เถียนเต็ง) ผู้เป็น
 ผู้กอบกู้กรมเหมินมาอย่างกวดขัน แด่เป็นผู้ชำนาญในภาษาจีนเขียนอ่าน
 หนังสือจีนคิดเลขอย่างจีนได้คล่องแคล่ว ทั้งเป็นผู้ศรัทธาในศาสนาโดย
 เต็มกำลัง จึงได้รักษาราชการเมืองสงขลาไว้ได้ โดยเรียบร้อย เพราะ
 เวदानนเมืองเขตทั้ง ๗ หัวเมืองกตกรกบฏอยู่เสมอ ราษฎรในพื้นเมือง
 สงขลาที่เป็นพวกขบถแสร้งคิดจะปล้นตีคตมฉกชิงฉวยขุมมิได้ขาด แด่
 ขรรณเหมินราชการกบฏเพื่อเหตุอะไรประมาณ เมืองสงขลาเวदानน
 กแรกจะคงชน ราษฎรพลเมืองกตกรอยู่แต่พอ พวกเขต ๗ เมือง
 มกาดังมาก ถึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาอภัยเชษฐากต
 พระยาสงขลา (เถียนเต็ง) แบ่งเมืองคานออกเป็น ๗ เมืองเดี่ยวแคว้นจริง
 เมืองสงขลาคานายังไม่พอที่จะปกครอง เพราะเหตุนี้พระยาอภัยเชษฐา
 (เถียนเต็ง) จึงได้กระทำอำนาจโดยแยบยล ถึงแก่บังคับให้ราษฎร
 ใจเดือบได้ศรัทธา กับจับบิดาหรือภรรยา ราษฎรในเมืองสงขลา
 เวदानนกตกรอำนาจพระยาอภัยเชษฐา (เถียนเต็ง) ยิ่งกว่ากตกรอำนาจเดือบ
 ป้า ความพิศดารในการเรื่องหยงมวดถารมก ขาพเจ้าผู้เรียงหนังสือ
 ฉบับนี้ไม่สามารถที่จะกล่าวให้เกินไป แด่พระยาอภัยเชษฐา (เถียนเต็ง)
 ผู้กตกรกรมเหมินมาโดยกวดขัน ในวงศ์ญาติซึ่งนับเนื่องว่าเป็นพวก

แจ้งเอาโดยยกกันด้วย ห้ามไม่ให้รวมประเวณีแต่ชกกัน ด้วยธรรมเนียมจีน
ถอยกันอย่างไร

พระยาวิเชียรคีรี (เกษมสัง) เป็นผู้โอบอ้อมยกย่องญาติพี่น้อง
ในตระกูลโดยแรงแรง คือเจื้อจ้านให้บนเตียงดูใหม่ญาติทวดตอดกัน
ไม่ได้แต่อกทวดมากทสง แดรวบรวนหมู่ญาติในตระกูลให้ตั้งอยู่ในความ
สามัคคีตักกันโดยเรียบร้อย แดเป็นผู้ชำนาญหาผลประโยชน์ในการค้าขาย
ครุณณวันเดือน ๖ บึงจอกโตศก ศักราช ๑๒๓๒ พระสุนทรานุรักษ์
(บุญตั้ง) มอกราชการเมืองให้หลวงวิเศษภักดี (นาก) หลวงสุนทรักษ์
ภูเบศร์ (แสง) กับกรมการอยู่รักษาราชการเมืองสงขลา พระสุนทร
านุรักษ์ (บุญตั้ง) ก็เข้าไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อจะไต่รับ
สัญญาบัตรตำแหน่งผู้ว่าราชการเมือง พระสุนทรานุรักษ์ (บุญตั้ง)
เข้าไปติดค้างอยู่ในกรุงเทพฯ ๗ ปีเศษ ด้วยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัวสวรรคต ในปีจอกโตศกนั้นหลวงวิเศษภักดี (นาก) ผู้ช่วย
ราชการซึ่งอยู่รักษาราชการเมืองสงขลาบวชถึงแก่กรรม ยังอยู่แต่
หลวงสุนทรักษ์ภูเบศร์ (แสง) กับกรมการผู้ใหญ่ผู้น้อยอยู่รักษาราชการ
เมือง ครุณณวันพุดเดือน ๖ แรม ๑๓ ค่ำปีกัญตรศก ศักราช ๑๒๓๓
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ พระราชทาน
สัญญาบัตรให้พระสุนทรานุรักษ์ (บุญตั้ง) เป็นพระยาวิเชียรคีรี ผู้สำเร็จ
ราชการเมืองสงขลา แดโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตรให้นาย
จำเริญ (เม่น) บุตรพระยาวิเศษภักดี ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลา
(เกษมสัง) เป็นหลวงสุนทรานุรักษ์ผู้ช่วยราชการ พระยาวิเชียรคีรี

(บุญตั้ง) หลวงสุนทรานุรักษ์ (เม่น) กราบถวายบังคมลากลับออกมา
 รับราชการอยู่ณเมืองสงขลา ภายหลังจากหลวงอนุรักษ์บุเบศร์ (แสง)
 เข้าไปเยี่ยมญาติในกรุงเทพฯ ๑ ก็ด้วยถึงแก่กรรมเสียในกรุงเทพฯ ๑ หลวง
 อนุรักษ์บุเบศร์ (แสง) คนนี้เป็นบุตรพระยาวิเศษภักดี (เกียนจิ่ง) มารดา
 เป็นคนในกรุงเทพฯ ๑ เมื่อพระยาวิเศษภักดี (เกียนจิ่ง) เข้าไปทำ
 ราชการเป็นที่หลวงนายฤทธิชัย ในกรุงเทพฯ ๑ ได้สร้างบ้านเรือนเคหสถาน
 ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 ผู้หญิง ๓ ผู้ชาย ๓ บุตรผู้หญิงชื่อวัน เข้าทำราชการ
 เป็นพนักงานอยู่ในพระบรมมหาราชวังในรัชการที่ ๒ บุตรผู้ชาย
 ชื่อแสงเป็นนายชั้นมหาดเล็ก ภายหลังจากเกิดมา ๑ ให้เป็นหลวง
 อนุรักษ์บุเบศร์ หลวงอนุรักษ์บุเบศร์ (แสง) เป็นผู้ชำนาญในการยิงปืน
 แม่นยำ แต่ชำนาญในการแพทย์ด้วย เมื่อออกมารับราชการเป็นที่
 หลวงอนุรักษ์บุเบศร์ ผู้ช่วยราชการอยู่ที่เมืองสงขลา มีภรรยาอีก
 คน ๓ ชื่อหม่อม มีบุตรผู้ชาย ๓ ผู้หญิง ๓ บุตรผู้ชายชื่อเวียง
 บุตรผู้หญิงชื่อทับ แต่เมื่อถึงแก่กรรมนั้นในขณะนั้นได้ไม่ปรากฏ ชะ

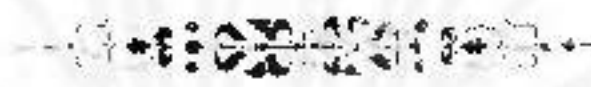

เจ้าพนักงานหอสมุด

พงศาวดารเมืองนครเชียงใหม่

เมืองนครลำปาง เมืองลำพูนไชย

พระยามหาอำมาตยาธิบดี (หุ่น) เมื่อยังเป็นพระยาศรีสังหเทพ
เรียบเรียง

จุดศักราช ๑๒๖๗ ปีกุญดัดโคศก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการมาพระบิดาชูร์ตั้งหนาท ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมตั้งให้พระยาศรีสังหเทพ เรียงพงศาวดาร โดยดำตมวงศ์ดาวพุงคำประเทศ ขุนทนต์เกล้า ๑ ถวาย จักคำเห็นเรื่องราชพงศาวดารเมืองศักราช ๑๓๒๘ ปีกุญนพศก พระเจ้าอภัยมณีพิบูลโยธาทัตถมาตกรุงศรีอยุธยาหนาศรบูรณถงแกพนาศรราชย์แดง พระเจ้าอภัยมณีให้ ไปสุพลา ไผ่มะยงวน คุมกองทัตถมารวมไพร่พลดาวเมืองเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง เมืองลำพูนไชย ไปตั้งชัยที่เมืองกุ่มกาม ไปสุพลา ไผ่มะยงวน ตั้งพระยาจำบ้านเป็นพระยาตั้งสงครามเจ้าเมือง ตั้งพาชายแก้ว ผู้หลานเป็นพระยาอุปราช อยู่มาพระยาอุปราชถึงแก่กรรม พระยาอุปราชมีบุตรชาย ๗ คน คือ นายกรวดระ ๑ นายคำโตม ๑ นายน้อยธรรม ๑ นายคงทิพ ๑ นายหม่นดำ ๑ นายคำพันธ์ ๑

นายบุญมา ๓ บุตรหญิง ๓ คน นางดีริจ ๓ นางดีริ
 วรรณ ๓ นางดีริบุญธรรม ๓ รวม ๓๖ คน ไปตั้งพลาค้างตั้ง
 นายกาวิละบุตรนายพาชายเกอท ๓ เป็นพระยาอุปราชา
 ตัดเกล้า ๑๓๓๒ บมระเมียดศักดิ์ พระเจ้ากรุงธนบุรี ยกกองทัพ
 ขึ้นไปตีเมืองกมกาม ครั้นขึ้นไปถึงเมืองตำพูนไชย ก็หยุดประทับ
 ตั้งค่ายหลวงอยู่ทันน ไปตั้งพลา ไปมระยงวน รู้ว่ากองทัพกรุง
 เทพ ฯ ยกขึ้นไป ก็ให้พระยาเจ้าบ้าน พระยาภาวิตะ เกดแท้
 คนออกตั้งรบทัพไทยอยู่นอกเมือง ฝ่ายพระยาเจ้าบ้าน พระยาภาวิตะ
 ก็เข้าหาท่านเจ้าพระยาแม่ทัพ ขอเป็นข้าขอบขัณฑสีมากรุงเทพ ฯ
 ท่านเจ้าพระยาแม่ทัพ ก็ให้พระยาเจ้าบ้าน พระยาภาวิตะ นำ
 ทพยกเข้าขึ้นปล้นเอาเมือง ฝ่ายไปตั้งพลา ไปมระยงวน ทราบว่า
 พระยาเจ้าบ้าน พระยาภาวิตะ เข้าหาแม่ทัพไทยแล้ว ก็ไม่กล้า
 ที่จะคิดสู้รบต่อไป ครั้นถึงวัน ๑ เดือน ๒ ขึ้น ๓๓ ค่ำเวลา
 ยามเศษ ไปตั้งพลา ไปมระยงวน ก็กวาดต้อนครอบครัวพม่า
 ตกวหนีออกจากเมือง ครั้นถึงวัน ๕ เดือน ๒ แรม ๓ ค่ำ
 พระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จยกเข้าอยู่ในเมือง โปรดตั้งพระยาเจ้าบ้านเป็น
 พระยาจเขยรปภากร ถัดออกมาตั้งให้พระยาวังพร้าว ผู้หลาน
 เป็นพระยาอุปราชา น้อยโพธิ์เป็นพระยาราชวงศ์ ยกขึ้นไปตั้งที่เมือง
 ป่าทราง ทางใต้เมืองกมกามวัน ๓ ตั้งพระยาตำพูนเป็นพระยา
 ไวยวงศา ถัดออกมาตั้งที่ ครองเมืองตำพูนไชยตามเดิม ตั้งนาย
 น้อยต่อมตั้งเป็นพระยาอุปราชา ให้พระยาภาวิตะถัดออกมาตั้งที่ครอง

เมืองนครดําปาง คงคำโล่มผู้^{๒๖}ของที่ ๓ เป็นพระยาอุปราช คง
 น้อยธรรมผู้^{๒๗}ของที่ ๔ เป็นพระยาราชวงศ์ คงทิพ หมุดา คำพัน
 บุญมา น้อย « คนนี้ให้เป็นผู้ช่วยราชการ จึงพระราชทานเครื่อง
 ยศโดยถาวรศักดิ์ดีทุกคน แล้วเสด็จยกทัพกลับยังกรุงธนบุรี เมือง
 เชียงใหม่ เมืองนครดําปาง เมืองดําพูนไชย ก็เป็นเมืองชน
 กรุงธนบุรี^{๒๘}คณมา

ครุณศักราช ๓๓๓๗ ปีมะแมลัปลศก พระเจ้าองค์^{๒๙}วะให้พระเชษฐ^{๓๐}นุก
 เป็นแม่ทัพมาตีเมืองพิษณุโลก ตัดเมืองฝ้ายเหนือ ให้อำมะหุดอก^{๓๑}นุ
 กับดง^{๓๒}นุเป็นแม่ทัพ คุมพลมาตีเมืองบําทราง พระยาวิเชียร
 ปราการเจ้าเมืองเชียงใหม่ พระยาไวยวงศ์เจ้าเมืองดําพูนสู้รบแต่
 ๓๓๓๗ ทัพพยพศรบตรงเมืองเชียงใหม่ เมืองดําพูนไชย ลง
 มาอยู่เมืองนครดําปางบ้าง อยู่ตามหัวเมืองฝ้ายเหนือต่าง ๆ บ้าง
 ตัดเมืองนครดําปางนั้น พระยาภาวดีรักษาเมืองไว้ได้ พระยา
 วิเชียรปราการ พระยาไวยวงศ์ อุปราชน้อยค่อม ก็ตั้งมาตั้ง
 แก่กรมอยู่ณเมืองสวรรคโลก เมืองเชียงใหม่ เมืองดําพูนไชย
 ๓๓๓๗ ๓๓๓๗

ครุณศักราช ๓๓๔๔ ปีชวดจตุศก พระบาทสมเด็จพระพุทธ
 ยอดฟ้าจุฬาโลก เสด็จเสด็จถึงฉะยราชสมบัติปร เบนตาทิเชกแล้ว
 พระยาภาวดีเจ้าเมืองนครดําปาง แต่งให้นายคำพันผู้^{๓๓}ของลงมาเฝ้า
 ๓๓๔๔ ๓๓๔๔
 หลงของ^{๓๔}รูดพระบาท

ครั้นที่กราช ๓๓๔๗ มีมะเส็งตีปดศึก ครึ่งทัพตากหญ้าพม่ายก
 มาตีขมเมืองนครลำปาง แต่ตีหัวเมืองฝ่ายเหนือ จึงโปรดเกล้า ฯ
 ให้กรมพระราชวังบวรสถานพิมุขฝ่ายหลัง กับเจ้าพระยามหาเสนา
 ยกไปตีทัพพม่าตีหัวเมืองฝ่ายเหนือ ทัพหลวงก็เดินทัพขึ้นไปตั้ง
 อยู่ณเมืองนครสวรรค์ ครั้นพม่าถอยไปสิ้นแล้ว จึงโปรดเกล้า ฯ
 ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงจักรเจษฎา แบ่งคนใน
 กองทัพหลวงยกไปบรรจบทัพเจ้าพระยามหาเสนา ไปรบพม่าตาม
 ด่านต่าง ซึ่งตั้งอยู่ณเมืองกำแพงเพชร เมืองตาก แล้วไปช่วย
 เมืองนครลำปาง ฝ่ายพม่าทอดมเมืองนครลำปาง ได้ทราบข่าว
 กองทัพไทยขึ้นไปช่วยก็แตกทัพกลับไป

ครั้นที่กราช ๓๓๔๘ มีมะเมือสู้ศึก พม่าซึ่งตั้งอยู่เมืองเชียงแสน
 จะยกมาตีเมืองฝางดาว พระยาแพร์ตีชะแจะนำคนเขาคองไปเมืองพม่า
 แต่ครึ่งทัพเมืองพระพิษณุโลกนั้น พระยาแพร์มาอยู่ที่เมืองเชียงแสน
 คิดกับพระยาของ จับอาประกาศนันายทัพพม่าซึ่งมาตั้งอยู่ณเมืองเชียง
 รวยจำโตงก พาครอบครัวเข้ามาล่ามิกัดสู้พระบรมโพงธิสมภาร
 พระยาแก้วดีเจ้าเมืองนครลำปางบอกตั้งลงมา โปรดให้พระยาของ
 กตมขึ้นไปอยู่กับพระยาแก้วดีที่เมืองนครลำปาง แต่พระยาแพร์นั้น
 ให้ทำราชการอยู่ณกรุงเทพ ฯ

แล้วได้ข่าวว่าพม่าจะยกมาตีเมืองฝางดาว เมืองนครลำปางอีก
 จึงโปรดเกล้า ฯ ให้กรมพระราชวังบวร ฯ เสด็จขึ้นไปจัดการณเมือง
 เชียงใหม่ ครั้นเสด็จขึ้นไปตั้งเมืองนครลำปาง จึงมีพระราช

บันฑุรตงให้ พระยาภาวดีเป็นพระยาเชียงใหม่ ^{๕๖๖} ใหน้อยชรมนผู้
 ที่ ๒ เป็นพระยาอุปราช ให้พุทธสารผู้เป็นญาติข้างมารดาพระยาภาวดี
 เป็นพระยาราชวงศ์ พระราชทานเครื่องยศโดยสมควรแก่ถานาศักดิ์
 พระยาเชียงใหม่ พระยาอุปราช พระยาราชวงศ์ กักราชถวาย
 บังคมตายกครัวเชียงใหม่เดิม แล้วขอรับพระราชทานเครื่องเชียงใหม่
^{๕๖๖} ซึ่งตกค้างอยู่ ณเมืองฝ้ายเหนือตงปองนั้น ^{๕๖๖} ขึ้นไปตร้อย ณเมืองเชียงใหม่
 ใหม่แต่มีพระเมษอัฐกักราช ^{๕๖๖} นางนทกานน ^{๕๖๖}

^{๕๖๖} แดทเมืองนครด้าปางน ^{๕๖๖} มีพระราชบัณฑุรตงค่าได้มผู้ของรอง
 พระยาภาวดี เป็นพระยานครด้าปาง ให้ดวงทิพผู้ของที่ ๓ เป็น
 พระยาอุปราช ให้หมุดำผู้ของที่ ๔ เป็นพระยาราชวงศ์ อยู่รักษา
 เมืองนครด้าปางสืบไป พระราชทานเครื่องยศเหมือนตงเมืองเชียงใหม่
 ใหม่ แดทเมืองด้าพูนไชยนั้นยังหาได้ตงไม่

ตศักราช ^{๕๖๖} มีชาติศก พระยานครด้าปางบ่อยถึงแก่กรรม
 พระยานครด้าได้มเป็นพระยานครได้ ๕ ปี แต่จะโปรดเกล้า ๆ ให้
 ผู้ใดชนไปปลงศพนั้นหาได้ปรากฏในหมายเหตุไม่ แล้วโปรดเกล้า ๆ
 ให้มีตราหาตัวพระยาอุปราชดวงทิพ พระยาราชวงศ์หมุดำ นาย
 ทนายนไชยวงศ์ ตงมาแล้วทุกตของชุดพระบาท จึงทรงพระมหา
 กรุณาโปรดเกล้า ๆ ตงพระยาอุปราชดวงทิพเป็นพระยานครด้าปาง ตง
 พระยาราชวงศ์หมุดำเป็นพระยาอุปราช ตงนายทนายนไชยวงศ์บุตร
 พระยานครด้าได้มเป็นพระยาราชวงศ์ พระราชทานเครื่องยศโดย

ตั้งมอรวรแก่ถาวาศักดิ์ แล้วพระยาหนกรดำปาง พระยาอุปราเช
พระยาราชวงศ์ กกราบถวายบังคมลาถัดบั้นไปเมืองนครดำปาง

ตุศักราช ๓๓๖๓ มีพระกาตรีศก พระยาเซียงใหม่กาวิละ พระยา
นครดำปางดวงทิพ กับญาติพี่น้องยกกองทัพชนไปคเมืองสำต จับ
ได้ราชาจอมหงส์เจ้าเมือง กับครอบครัวตั้งลงมาถวายณกรุงเทพ ฯ

ตุศักราช ๓๓๖๔ มีจอกจตุรศก เจ้าเวียงจันทกกับเจ้าอินทรบ
ธาสำนำกองทัพพระยาขมราชยกชนไปคเมืองเซียงแสน ครนพระยา
ขมราชกับนายทัพนายกองยกชนไปคเมืองเซียงแสนแล้ว คเมือง
เซียงแสนหาแตกไม พระยาขมราชนายทัพนายกองไทยตาย ก็ดำ
ทัพถัดบั้นลงมาขังกรุงเทพ ฯ

ตุศักราช ๓๓๖๕ มีบุญเบญจศก พระยาเซียงใหม่กาวิละ พระยา
นครดำปางดวงทิพ เจ้านายญาติพี่น้อง กับเจ้าพาเมืองน่าน
เกณฑ์กองทัพยกชนไปคเมืองเซียงแสนเมืองของแตกกระจัดกระจาย จุด
เผาบ้านเรือน ถวาคัดชนเอาครอบครัวชายหญิงใหญ่น้อย ช้างม้า
โคกระบือ เครื่องสรรพศัศตราวุธ ทรัพย์ตั้งของ เครื่องวัตถุ
อันมณเฑาะลงมาไว้ณเมืองเซียงใหม่เมืองนครดำปางเปหอันมาก เมือง
น่านยกเอาเมืองเซียงของไปเปนเมืองชนเมืองน่าน แดวบอกขอ
ราชการทไค ไชยชำนะแก่เมืองเซียงแสน เมืองของ ลงมาณกรุงเทพ ฯ

ครนศักราช ๓๓๖๗ มีฉตุศกศก พระยาเซียงคองเจ้าเมือง
พระยาขมราชน่านเปนกษัตริคเมืองขิงวะ อพยพครอบครัวหนีเข้ามา

อยู่ยังเมืองเชียงใหม่ขอเป็นข้าขอบขัณฑสีมา เสด็จพระบรมเดชาอนุภาพ
 พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว ณ กรุงเทพมหานคร ฯ เป็นทพงตั้งไป
 ครนตุศักราช ๓๓๖๘ มีชาติอุษุติก พระยาราชนวงศ์สาพนเมือง
 เชียงใหม่ พระยาอุปราชนครด้าเมืองนครด้าปาง เกณฑกกองทัพ
 เมืองเชียงใหม่ เมืองนครด้าปาง ยกชนไปค้เมืองเชียงรุ่ง
 ด้รับพุงกับพม่าดาวตอพตเมืองเป็นหลายครั้ง เจาเมืองเชียงรุ่ง
 กับท้าวพระยาดีบดองพันนา ก้ออนน้อมยอมเป็นข้าขอบขัณฑสีมา
 กรุงเทพ ฯ

อยู่มาตุศักราช ๓๓๗๐ มีมะโรงธัมมฤทธิศก พระยาเชียงใหม่
 พระยานครด้าปาง ยกชนไปเกดยกถอมมหาชานาณเมืองเชียงตุง ฯ
 กยยอมพาครอบครัวอพยพมาพักอยู่ ณเมืองเชียงแฉ่นได้ ประมาณเดือนเศษ
 แถ้วมหาชานากดบใจพาครอบครัวหนีกลับไปเมืองเชียงตุง พระยานคร
 ด้าปาง พระยาเชียงใหม่ ก็หาได้ยกกองทัพติดตามไปไม่

ครนตุศักราช ๓๓๗๓ มีมะเส็งเอกศก พระบาทสมเด็จพระพุทธ
 ยอดฟ้าจุฬาโลก เสด็จตั้งสวรรคต พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า
 ภาลัย ได้เถด็จถวัลยราชสมบัติปราบดาภิเศกณตัว ครนธเบ็มะเมีย โทศก
 พระยาเชียงใหม่ พระยานครด้าปาง แต่งให้เจ้านายบุตรหลาน คูม
 เกรองราชบรรณาการตงมาทูลเกล้า ฯ ถวาย

ครนตุศักราช ๓๓๗๖ มีจอนศก จึงทรงพระราชดำริห์ปฤกษา
 ด้วยท่านอัครมหาเสนาบดีว่า เมืองด้าพูนไซยยังร้างร้างอยู่ หากมีผู้คน
 รัักษากันเมืองไม่ จะทรงพระมหากรุณาตงเจ้าเมือง อุปราช ราชวงศ์

อินทนิลมาเมืองลำพูนไชยเห็นแม่เมืองลำพูนไชยไป ทนยศกรมหาเสนาบดี
ก็เห็นชอบด้วยคงกระแฉังพระราชดำริให้โปรดเกล้าฯ ให้มีตราขนไปหา
พระยาเชียงใหม่กาวิละ พระยาราชวงศ์คำพัน นายบุญมา ลงมาเฝ้า
ทูตของขลุ่ยพระบาท

ครั้นวัน ๕ เดือน ๑๑ ชน ๔ ค่ำ ก็ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ
เดือนพระยาเชียงใหม่กาวิละ ขนเป็นพระเจ้าเชียงใหม่ คงพระยา
ราชวงศ์คำพัน เปนพระยาลำพูนไชย คงนายบุญมา เปนพระยาอุปราช
เมืองลำพูนไชย พระราชทานเครื่องยศโดยส่งมอญระเกดามาตั้งที่ทุกคน
จึงโปรดเกล้าฯ ยกเมืองเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง เมืองลำพูนไชย
ขนเป็นเมืองประเทศราชเสนาบดี แล้วพระเจ้าเชียงใหม่ พระยาลำพูนไชย
พระยาอุปราช ก็กราบบทวายบังคมลาถอยไปเมืองเชียงใหม่ พระเจ้า
เชียงใหม่กาวิละ จึงแบ่งเอาคนเมืองเชียงใหม่ เปนคนตั้งกรม ๓๐๐๐ คน
เมืองนครลำปาง ๕๐๐ คน ให้พระยาลำพูนไชยๆ ก็ยกครอบครัวไพร่พล
มาตั้งเมืองลำพูนไชยแต่ในศักราช ๑๑๗๖ ปีจอฤกษ์
มาจนทุกวันนี้ พระเจ้าเชียงใหม่กาวิละ ครั้นจัดการเมืองลำพูนไชย
เสร็จแล้วก็มาถวายตง พระเจ้าเชียงใหม่กาวิละเป็นพระยาเชียงใหม่ได้ ๒๘ ปี
เป็นพระเจ้าเชียงใหม่ได้ ปี ๑ รวมแต่ได้ครองเมืองเชียงใหม่มาได้
๒๘ ปี ก็ถึงแก่พิราลัยในปีจอฤกษ์นั้น แต่จะโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ใดขึ้นไป
ปลงศพ ก็หาได้ปรากฏในหมายเหตุไม่

ครั้นศักราช ๑๑๗๗ ปีกุนต์ปีศก พระยาอุปราชน้อยกรม
พระยาราชวงศ์หมุดำเมืองเชียงใหม่ พระยาลำพูนไชย พระยาอุปราช

เมืองลำพูนไซย นำข้างพลาญเผือกเขกตงพลาญวาย ครั้นแพข้างตงมาถึง
 กรุงเก่า พระยาราชนวงศ์หนุ่มดำบ่วยตงถึงแก่กรรม พระยาอุปราช
 พระยาตำพูน ก็เอาศพพระยาราชนวงศ์หนุ่มดำบ่วยไว้ที่กรุงเก่า แล้วก็ตอง
 แพข้างเผือกเขก ตงมาถึงกรุงเทพ ฯ ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้แห่
 ข้างอินตู่ โรงต้มโภช ชนระวางพระราชทานนามว่า พระยาเศวตวร
 ไยยรา บวรพาหนะนาค ยิศวรราชบรมจักร ตั้งตั้งขี้กักตือไบสถ คช
 คเชนทราชาภิเศกกาลเจ้าวิ เผือกตงศักรบริดักช เนตมตยชยายง วิมตมิง
 มงคล จบตักตงเศสฟ้า แต่งทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้า ฯ เลื่อนพระยา
 อุปราชน้อยธรรมชนเป็นพระยาเชียงใหม่ ตั้งพระยาตำพูนคำพันเป็น
 พระยาอุปราชเมืองเชียงใหม่ ตั้งพระยาอุปราชบุญมาเมืองตำพูน เป็น
 พระยาตำพูน แต่ทอปราชเมืองตำพูนนั้น ยังหาได้ โปรดตั้งผู้ใดไม่
 แล้วพระราชทานเครื่องยศ โดยสมควรแก่ถานาศักดิ์ทุกคน พระยา
 เชียงใหม่ พระยาอุปราช พระยาตำพูน ก็กราบบดาบบังคมตาดักตบ
 ขันไปบ้านเมือง แล้วโปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพนักงานคุมหีบศิลาหน้าเพลิง
 ขันไปปลงศพพระยาราชนวงศ์หนุ่มดำบ่วยที่กรุงเก่าด้วย

ดศักราช ๓๓๕๓ บัมะเต็งตวรศก พระยาเชียงใหม่้อยธรรมรักษา
 เมืองมาได้ ๗ บกตงแก่อตัญกรรม แต่จะโปรดเกล้า ฯ ให้ผู้ใดขันไป
 ปลงศพพระยาเชียงใหม่้อยธรรมชนหาปรากฏในหมายเหตุไม่

ดศักราช ๓๓๕๕ บัมะแมเบญจศก มีตราโปรดขันไปหาตัวพระยา
 อุปราชกำพันเมืองเชียงใหม่ พระยานครดำปางตองทิพ นายพุทธวงศ์
 นายคำมด นายน้อยกาวิละ ตงมาเฝ้าทลตของขัตติพระบาท จึงทรงพระ

มหากรณวโปรดเกล้า ๆ เดิมพระยานครดำปางดงทิพ เป็นพระเจ้านคร
 ดำปาง ทั้งพระยาราชนวงศ์หนานไชยวงศ์ บุตรพระยานครดำโล่มั่นเป็น
 พระยาอุปราชมืองนครดำปาง ทั้งพระยาอุปราศดำพันชนเป็นพระยา
 เชียงใหม่ ทั้งนายพุทธวงศ์บุตรนายพ่อเรือน หลานฟ้าชายแก้วเป็น
 พระยาอุปราศ ทั้งนายคำมุดบุตรนายพ่อเรือน เป็นพระยาราชนวงศ์
 ทั้งนายบุญกาวิละบุตรนายพ่อเรือน เป็นพระยาเมืองแก้ว โปรด
 พระราชทานเครื่องยศโดยสมควรแก่ฐานะแก่ทุกคน แล้วพระเจ้านคร
 ดำปาง พระยาอุปราชมืองนครดำปาง พระยาเชียงใหม่ พระยาอุปราศ
 พระยาราชนวงศ์ พระยาเมืองแก้ว ก็กราบถวายบังคมลา กลับ
 ขึ้นไปรักษาบ้านเมือง

ศักราช ๓๓๘๖ ปีจอถนาศก พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า
 ภาลัย เสด็จตั้งตัวสวรรคต พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้
 เสด็จถวญราชสมบัติบรมราชาภิเษกแล้ว พระยาเชียงใหม่คำพัน
 ราชการเมืองมาได้ ๓ ปี ก็ถึงแก่ขี้เฒ่ารวมเนิ่นเดือน ๘ แรม ๘ ค่ำ
 ศักราช ๓๓๘๗ ปีระกาธิปัตศก พระเจ้านครดำปางดงทิพ เป็นพระยา
 นครดำปางได้ ๘ ปี เป็นพระเจ้านครดำปางได้ ๓ ปี รวมได้ครของเมือง
 นครดำปางมาได้ ๓๒ ปี ก็ถึงแก่ชราตย์ในเดือน ๘ ปีระกาธิปัตศกนั้น
 จึงโปรดเกล้า ๆ ให้พระยาศรีสุริยพาหะขึ้นไปปลงศพพระยาเชียงใหม่คำพัน
 ให้จมน้ำมหพิมานขึ้นไปปลงศพพระเจ้านครดำปางดงทิพ

ศักราช ๓๓๘๘ ปีจออัฐศก เจ้าเมืองเชียงใหม่ เมืองนคร
 ดำปาง เมืองลำพูนไชย บิดงมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท จึงทรง

พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ ตั้งพระยาอุปราชนครราชสีมา เป็นพระยา
 เชียงใหม่ ตั้งนายหนานมหาวงศ์บุตรพระยาเชียงใหม่น้อยธรรม เป็น
 พระยาอุปราศ ตั้งนายน้อยมหาพรหมบุตรพระยาเชียงใหม่คำพัน เป็น
 พระยาราชวงศ์ เมืองนครจำปาศักดิ์ทรงพระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ
 ตั้งพระยาราชวงศ์ หนานไชยวงศ์บุตรพระยานครราชสีมา เป็นพระยา
 นครจำปาศักดิ์ ตั้งนายน้อยชัชชัย บุตรพระยานครราชสีมา เป็นพระยา
 อุปราศ ตั้งนายกำจรบุตรพระยานครราชสีมา เป็นพระยาราชวงศ์ ตั้ง
 นายน้อยคำบุตรพระยาอุปราศหมื่น เป็นพระยาเมืองแก้ว ตั้งนายหนาน
 มหาพรหม เป็นพระยาราชบุตร ที่เมืองจำปาศักดิ์นั้น ทรงพระมหากษัตริย์
 โปรดเกล้าฯ เสด็จพระยาจำปาศักดิ์มาขึ้นเป็นพระเจ้าจำปาศักดิ์ เจ้านคร
 จำปาศักดิ์ ตั้งนายน้อยอินท์ บุตรพระยานครราชสีมา เป็นพระยาอุปราศ
 ตั้งนายหนานมหาพงศ์บุตรนางสิ่งบุษยามณี น้องพระเจ้าจำปาศักดิ์
 เป็นพระยาราชวงศ์ ตั้งนายน้อยธรรมลังกาบุตรพระเจ้าจำปาศักดิ์มา เป็น
 พระยาเมืองแก้ว ตั้งนายน้อยคำกันบุตรพระเจ้าจำปาศักดิ์มา เป็นพระยา
 ราชบุตร ตั้งนายพิมพ์สีวรร นายธรรมกิติ วิเวทกับราชวงศ์คำมุต เขา
 ดยใจท้าวราชการณของพระเจ้าสุริยวงษ์อยู่กรุงเทพฯ พระเจ้าจำปาศักดิ์
 บุญมา พระยาราชเชียงใหม่ พระยานครจำปาศักดิ์ ก็กราบถวายบังคมลา
 กลับขึ้นไปพบบิดเมืองลาว ยกเวียงจันทน์ ตัดการเป็นกบฏ ยกกองทัพ
 ตั้งมาตีเมืองนครราชสีมา พระเจ้าจำปาศักดิ์มา พระยาเชียงใหม่
 พระยานครจำปาศักดิ์ เกณฑ์ให้เจ้าชายบุตรหลาน ยกขึ้นไปช่วยราชการ
 ทางเมืองเวียงจันทน์ พระเจ้าจำปาศักดิ์เป็นพระยาจำปาศักดิ์ได้ เป็น

พระเจ้าตากสิน ๔ ปี รวมแต่ใตครองเมืองตากสินได้ ๓ ปี ถึงแก่
พิราตย พระยาเมืองแก้วนอชกาตระกถกแกกรมด้วย

ในศึกราช ๓๑๘๘ ปีบุญนาคพัน จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรี
สุริยพาหะ ขนไปปลงศพพระเจ้าตากสินบุญมา แล้วพระยาอุปราชน้อยอินท
บุตรพระยานครค่าได้ม พระยาราชบุตรค่าคั้น เมืองแก้วนอช ตงกา
บุตรพระเจ้าตากสินบุญมา พระยาชัยสงครามเหนือเมือง บุตรพระเจ้า
นารดองทัพ ก็พากันตงมาเผ่าทูตของชุดพระบาท จึงทรงพระมหา
กรุณา โปรดเกล้าฯ ตงพระยาอุปราชน้อยอินท เดือนชนแป้นพระยาตาก
เจ้าเมืองตากสินไชย ตงพระยาราชบุตรค่าคั้นเดือนชนแป้นพระยาอุปราช
ตงพระยาไชยสงครามเดือนชนแป้นพระยาราชวงศ์ ตงนายน้อยธรรม
ตงกาแป้นพระยาเมืองแก้ว โปรดพระราชทานเครื่องยศโดยสมควรแก่
ถานาศักดิ์ทุกคน พระยาตากสิน พระยาอุปราช พระยาราชวงศ์
พระยาเมืองแก้ว ก็กราบบทวามังคมตงกับขนไปรตมาเมือง

ตงศึกราช ๓๑๘๘ ปีระกานพศก พระยานครค่าปางไชยวงศ์ รักษา
เมืองมาได้ ๓๕ ปี ครนถนวันเดือน ๘ ขนส่า ๖ ถึงแก่อสัญกรรม ใน
ปีระกานพศกนั้นโปรดเกล้าฯ ให้พระยาพิริโยชัย ขนไปปลงศพพระยา
นครค่าปาง

ตงศึกราช ๓๒๐๐ ปี๑๒๕๓มฤคชศก อุปราชน้อยอินท บุตรพระยานคร
ค่าได้มลงมาเผ่าทูตของชุดพระบาท จึงทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ
ตงอุปราชน้อยอินท เดือนชนแป้นพระยานครค่าปาง โปรดพระราชทาน
เครื่องยศโดยสมควรแก่ถานาศักดิ์ พระยานครค่าปาง ก็ตวามบังคมตง

กตบชนไปลงเมืองไต ๖ เดือนกลองอัฐฎกรรม ไปรตเกล้าฯ ให้พระยา
 ด้เรนทรราชเสนา นายโน้มนหาคเด็ก ขึ้นไปตั้งทัพพระยานครดำปาง
 ชคย แด้วพระยาตำพูนชัยอินท์ บุตรพระยานครคำโล่ม ขุปราช
 คำคั้น บุตรพระเจ้าตำพูนบุญมา ตงมาเจ้าทูตของขุด้พระบาท จึง
 ทรพระมหากรุณาไปรตเกล้าฯ เดือนพระยาตำพูนชัยอินท์ บุตรพระยา
 นครคำโล่ม เปนพระยาตำปบ ตั้งพระยาอุปราชคำคั้น บุตรพระเจ้า
 ตำพูนบุญมา เปนพระยาตำพูน ไปรตพระราชาทานเครีของยศโดยสัมควร
 แก่กานาคักดี แด้วพระยาอนครดำปาง พระยาตำพูน ก็กราบถวาย
 บังคมลาถดบชนไปรักษาเมือง

ดุสิตกราช ๑๒๖๓ ปีกุญเอกศก ๓ วันเดือน ๕ แรม ๘ ค่ำ พระยา
 เชียงใหม่ พระยาตำพูน มีใบบอกตงมาให้กราบบังคมทูลพระ
 กรุณาว่า พระยาเชียงใหม่แต่งให้พระยาอุปราช มหาวงศ์เปิ่นมัทพิ
 นายพิณพิสัยารเปิ่นมัทพิพ คุมกำลังนายไพร่ ๓๓๖๐ คน พระยา
 ตำพูนแต่งให้พระยาอุปราชเปิ่นมัทพิพ นายน้อยคำวงค์เปิ่นมัทพิพ
 คุมกำลังนายไพร่ ๘๖๐ คน รวม ๒ เมืองนายไพร่ ๔๒๖๐ คน ยก
 ไปตีเมืองปู้ เมืองลวด เมืองค้วน แสกกะจัดกระจ่าย จุศ
 เฒ่าบ้านเวือ่น ทว.เขตต์ชนครตบสรวางหญิงใหญ่มีชย ๓๑๖๑๕ คน
 ทบเขือฮังสรวเขตต์สรวชงนำโศภระมอตงมาถวเมืองเชียงใหม่ ๓ วัน
 เดือน ๕ ขึ้น ๘ ค่ำ ปีกุญเอกศก แด้วพระยาเชียงใหม่ พระยาตำพูน
 มีใบบอกตงมาให้ กราบทูลพระกรุณาว่า ครว้ที่ทกวาดคชนได้ มานน
 ขอพระราชาทานบงมีผลแจกจ่ายให้แก่ชายที่ทนายอกอง เปิ่นคนชายหญิงใหญ่

น้อย ๓๖๖ คน ตั้งลงมาอีก เป็นเจ้าเมืองต่าง พระยาจวน
 เจ้าเมือง ๓ คราว ชายหญิงใหญ่ น้อย ๕๖๘ คน รวม ๕๖๘ คน เมืองลำด
 พระยาแก้วเจ้าเมือง ๓ คราว ชายหญิงใหญ่ น้อย ๑๘๓ คน รวม ๑๘๓ คน
 เมืองบุรี ท้าวแก้วเจ้าเมือง ๓ คราว ชายหญิงใหญ่ น้อย ๓๗๕ คน
 รวม ๓๗๕ คน รวมครัวชายหญิงใหญ่ น้อย ๘๖๘ คน กับปืนเหล็ก
 ๘๗๖ คืบ ๕๗๖ คืบ มี จระ มี โค ๕๔๖ โค

ครั้นนำใบปลิวขุดกราบบังคมทูลพระกรุณากราบมาตของชุดพระบาท
 จังโปรดเกล้าฯ ให้มีตราตอบช้ไปว่า ครั้นครัดพระยาเชียงใหม่
 พระยาจำปูน จระตั้งลงมาถวายพร้อมทั้งบหม่า โคนัน ให้เอาไว้เป็น
 ไพร่พลเมือง ซึ่งเปนเมืองชนแกเมืองเชียงใหม่ จะได้สำหรับรักษา
 บ้านเมืองต่อไป พระยาเชียงใหม่กับบงบ้นครอบครองทงปวงนั้น ให้
 ไปตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นภูมิตำเนา ตามที่ของตราซึ่งโปรดเกล้าฯ ช้
 ไปทุกประการ

ครั้นตั้งตรา ๑๖๑๓ ปีฉลูตรีศก พระยาจำปูนคำตันท้าวชากร
 เมืองมาใต้ ๓ ปี ถอง แกัดญกรรม โปรดเกล้าฯ ให้พระ
 เทพาชบช้ไปปดงศพระดำพูนคำตัน แดงโปรดเกล้าฯ ให้
 ตราช้ไปหาตัวพระยาเมืองแก้วน้อยตั้งกา บุตรพระยาจำปูนบุญมา
 ลงมาเฝ้าทูลตของชุดพระบาท ทรงพระมหากรุณา โปรดเกล้าฯ ช้
 พระยาเมืองแก้ว เสนอช้เป็นพระยาจำปูน โปรดพระราชทานเควอ
 ยศโดยสมควรแก่ถานาคักติ พระยาจำพูนก็กราบถวายบังคมลาถบช้
 ไปรักษาเมืองได้ ๒ ปี

๓๒๐๕ ปีเถาะเบญจศก พระอัครมเหษณ์ยงคิลา
 แอ้อตั้งกรม โปรดเกล้าฯ ให้มีตราตั้งชนไปถึงพระยากำแพงเพชร
 ให้ตั้งกรรมการไปปลงศพพระยาตำพูน พระยากำแพงเพชรก็ตั้งให้
 พระปลัดชนไปปลงศพพระยาตำพูน ในปีเถาะเบญจศกนั้น ฅวัน
 เดือน ๒ แรม ๓๓ ค่ำ พระยานครดำปางน้อยอินท พระยาอุปราช
 มหาวังศ์เมืองเชียงใหม่ ลงมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทรงบงกศ
 ทูลพระกรุณา ขอตั้งเมืองเชียงรายเป็นเมืองชนเมืองเชียงใหม่ ตั้ง
 เมืองงาว เมืองพะเยา เป็นเมืองชนเมืองนครดำปาง จึงทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งนายขรรณสังกาน้องนายพิมพ์สาร เป็น
 พระยารัตนอาณาเขต เจ้าเมืองเชียงราย ตั้งนายอินเรือนบุตร
 พระยาเด่นหวง เป็นพระยาอุปราช ตั้งนายคำแสน น้องนายอินเรือน
 เป็นพระยาราชวงศ์ ตั้งนายพุทธวงศ์ น้องพระยานครน้อยอินท เป็น
 พระยาประเทศอุดรทิศ เจ้าเมืองพะเยา ตั้งนายน้อยมหายศ น้อง
 พระยานครน้อยอินท ท ๓ เป็นพระยาอุปราช ตั้งนายแก้วมนุษย์ น้อง
 พระยานครน้อยอินท ท ๓ เป็นพระยาราชวงศ์ ตั้งนายชดย บุตรพระยา
 ประเทศอุดรทิศ เป็นพระยาเมืองงาว ตั้งนายน้อยชดย บุตรพระยา
 อุปราชหมต้า เป็นพระยาราชบุตร ตั้งพระยาไชยสงคราม เป็น
 พระยาฤทธิชัย โฉมยศ เจ้าเมืองงาว ตั้งนายชานนยศ น้องพระยา
 นครน้อยอินท เป็นพระยาอุปราช ตั้งนายหนานบุญญา บุตร
 พระยานครน้อยอินท เป็นพระยาราชวงศ์ ตั้งนายหนานยศ บุตร
 พระยานครไชยวงศ์ เป็นพระยาเมืองงาว ใต้รับพระราชทานเครื่อง

ยศโดยสมควรแก่ถานาศักดิ์ทุกคน แต่มีพระบรมราชโองการโปรด
 เกด้า ๆ ให้แบ่งเอาคนเมืองเชียงใหม่ไปไว้เมืองเชียงราย แบ่งเอา
 คนเมืองนครด้าปางไปไว้เมืองพะเยา เมืองงาว จะได้สำหรับรักษา
 บ้านเมืองต่อไป พระยานครด้าปาง พระยาอุปราชเมืองเชียงใหม่
 อุปราช ราชวงศ์ เมืองเชียงราย เมืองพะเยา เมืองงาว ก
 กราบถวายบังคมลาถลันไปจัดการตั้งบ้านเมือง ตามกระแสพระ
 บรมราชโองการทุกประการ พระยาเชียงใหม่เทศราชว่าราชการ
 เมืองมาได้ ๒๒ ปี

ตุศักราช ๑๒๖๘ ปีมะเมียอัฐศก ณเดือน ๘ พระยาเชียงใหม่
 พทราชวงศ์ ถัดแก่อดีเบญจกรรม โปรดเกด้า ๆ ให้พระยารักษมณฑลเชียร
 ทเป็นพระยาอัคราณภาพ กับหลวงพิทักษ์ดีเทพ ขึ้นไปปลงศพ
 พระยาเชียงใหม่

ตุศักราช ๑๒๖๙ ปีมะแมนพศก พระยาอุปราชมหาดวงค์ นาย
 พิมพ์สาร นำช้างพลายดีประหลาดตงมาถวายช้าง ๓ โปรดเกด้า ๆ ตั้ง
 พระยาอุปราชมหาดวงค์ เป็นพระยาเชียงใหม่ ตั้งนายพิมพ์สาร
 เป็นพระยาอุปราช ได้รับพระราชทานเครื่องยศโดยสมควรแก่ถานาศักดิ์
 พระยาเชียงใหม่ พระยาอุปราช กราบถวายบังคมลาถลันไป
 รักษาบ้านเมือง แล้วโปรดเกด้า ๆ ให้มีตราขึ้นให้หลวงนายหนา
 ขัยตั้งกำกับตราพระยาเชียงใหม่คำพันตงมาณกรุงเทพ ฯ

ครนตุศักราช ๑๒๓๐ ปีจอกสัมฤทธิ์ศก นายหนานขัยตงกา
 ตงมาเผ่ากุดดองขุดพระบาท จึงทรงพระกรุณาโปรดเกด้า ๆ ตั้ง

นายหนานชัยตั้งกาเป็นพระยาตำพูน ได้รับพระราชทานเครื่องยศโดย
 ต้มควรแก่ถ่านากัดดี พระยาตำพูนก็กราบถวายบังคมลากลับขึ้นไป
 รักษาเมือง แล้วพระยาเชียงใหม่ พระยาตำพูน เจ้าชังคณบอก
 ถวายโทษพระยานครน้อยอินท ลงมา ให้กราบบังคมทูลพระกรุณา
 ได้ทราบฝ่าอาดของชุดพระบาท จึงโปรดเกล้าฯ ให้มีตราขนไปหาตัว
 พระยานครน้อยอินทลงมา ณ กรุงเทพฯฯ ถวาย พระยานครตาปางน้อย
 อินทวารวชิการเมืองมาไว้ ๓๓ ปี ก็ถึงแก่กรรมที่กรุงเทพฯฯ เมื่อเดือน ๕
 ค่ำกราช ๓๒๓๐ บัญชีกรมมกุฎราช ๕ จึงทรงพระมหากรุณา โปรดเกล้าฯ
 ให้พระยาอุปราชญาณรังษี บุตรพระยานครคำได้ม ว่าราชการ
 เมืองนครตาปาง

ครั้นถึงค่ำกราช ๓๒๓๒ บัญชียังเป็นโทษก็ ๓ วันเดือน ๕ ขึ้นค่ำ ๓
 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสู่สุวรรณภูมิ ค่ำกราช ๓๒๓๓
 บัญชีครั้น ๕ ขึ้นค่ำ ๖ เดือน ๖ ขึ้นค่ำ ๕ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 เสด็จเสด็จถวญราชสมบัติบรมราชาภิเษก ครั้นถึงค่ำกราช ๓๒๓๔ ปีชวด
 จัตวา ค่ำ พระยาเชียงใหม่ พระยาตำพูน พระยาอุปราชผู้ว่า
 ราชการเมืองนครตาปาง แต่งให้เจ้านายญาติพี่น้องลงมาเฝ้าทูลต่อของ
 ชุดพระบาท เมืองเชียงใหม่ตั้งให้นายน้อยธรรมกิตติ เมืองนคร
 ตาปางแต่งให้พระยาราชวงศ์หนานบุญญา พระยาเมืองแก้วชัยตั้งก
 เมืองตำพูนชัยแต่งให้พระยาราชบุตรหนานศรีวิชัย กรมตั้งของเครื่อง
 ราชบรรณการลงมาทูลเกล้าฯ ถวาย นายธรรมกิตติ พระยาราชวงศ์
 หนานบุญญา เมืองแก้วชัยตั้งก พระยาราชบุตรหนานศรีวิชัย

ลงมาถึงกรุงเทพฯ บ่อยเป็นไซอิ๋วหวาดทโรคกตงแกกรรม พระบาท
 รมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริหา เมืองเชียงใหม่
 เขตแดนติดต่อกันกับพม่าเช่น เมืองเชียงตุง แดกอนเมืองเชียงใหม่
 เมืองนครลำปาง เมืองลำพูนไชย หรือมกนยกกกองทัพไปทำศึก
 รบกับเมืองเชียงตุง การก็ไม่สำเร็จ พม่าเช่นเมืองเชียงตุงยกกองทัพ
 ใจรมาตคองจับผู้คนพลเมือง ๆ เชียงใหม่ไปเนื่อง ๆ จึงโปรดเกล้าฯ
 ให้พระเจ้าอนุวงศ์ยาเธอ กรมหลวงวงศาธิราชสนิทเป็นแม่ทัพ กับ
 เจ้าพระยามหาศรเป็นแม่ทัพออกทัพ ยกขึ้นไปตีเมืองเชียงตุง
 ในบัดจตุศวรรคกัน นางทพนายาองทยกขึ้นไปรบเมืองเชียงตุง
 การก็ไม่สำเร็จ แต่พระยาเชียงใหม่มหาดวงศบวชอยู่ ถิ่นเมืองหนองบัว
 พระยาเชียงใหม่แต่งให้พระยาเมืองแก้ว นายน้อยมหาพรหม นาย
 สร้อยวงศ์ผู้บุตร กับญาติพี่น้องแล้วท้าวพระยารดาวคุมไพร่ยกขึ้นไป
 ช่วยรบพม่าเช่นเมืองเชียงตุง แต่พระยาเชียงใหม่ก็คิดว่าเตียงสเบียง
 อาหารตั้งกองทัพมิให้ขัดส จึงทรงพระราชดำริหา พระยา
 เชียงใหม่ก็มีความชอบอยู่

ครั้นลุศักราช ๓๓๑๕ บิณดูเบญจศก จึงโปรดเกล้าฯ ให้
 พระยาดัหวราชฤทธิไกร เชิญแผ่นพระศุพรรณบัตรกับเครื่องสูง ขึ้นไป
 พระราชทานพระยาเชียงใหม่มหาดวงศ เดือนขึ้นเป็นพระเจ้ามโหตร
 ประเทศราชขบตี นพิสัมพันธ์ราชฐาน ภูบาลบพิตร สติ
 ในอุทมิขียงภราชวงศ์ เจ้านางเชียงใหม่ พระเจ้ามโหตรประเทศ
 เป็นพระเจ้าเชียงใหม่ได้ ๕ เดือนกับ ๒๘ วัน ก็ตรวมกันตั้งแต่เป็น

พระยาเชียงใหม่มาได้ ๗ ปีเศษ ดุศักราช ๓๒๗๖ มีชาตฉก ๓ วัน
 แรม ๘ ค่ำ เดือน ๒ พระเจ้ามโหตรประเทศถึงแก่พิราลัย จึงมีตรา
 โปรดเกล้า ฯ ให้นำพระยาอุปราชพิมพิสาร บุตรพระยาเชียงใหม่
 ลำพูน เจ้าราชการเมือง กัดอเปรียบแก่แยงกนกับนายน้อยมหาพรหม
 กัดศัพท ทราบลงมาถึงกรุงเทพฯ ได้ทรงทราบฝ่าฝืนของชุดพระบาท จึง
 ทรงพระราชดำริหา ทเมืองเชียงใหม่เจ้านายมิได้ประนีประนอมเงน
 ดำคักการจะต่อกัน เตราชการทางเมืองเชียงตุงกยงคตพนกันอยู่
 ซึ่งจะได้ ใจแก่ราชการนหมได้

ครนดุศักราช ๓๒๗๗ ปีเถาะดีปตศก จึงมีพระบรมราชโองการ
 โปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพระยามุขมนตรี (เกต) หลวงวิสุทธิธรรมบัต
 (พร้อม) ให้นำพระงับการทเมืองเชียงใหม่ แล้วให้ปลัดศัพพระเจ้ามโหตร
 ประเทศราชด้วย เจ้าพระยามุขมนตรี หลวงวิสุทธิธรรมบัต ก็กราบ
 ถวายบังคมลาขึ้นไปณเมืองเชียงใหม่ณวัน ๓ เดือน ๔ แรม ๘ ค่ำ เจ้า
 พระยามุขมนตรี หลวงวิสุทธิธรรมบัต ให้นำไปตั้งณเมืองเชียงใหม่ ก
 ิจการบ้านเมืองเรียบร้อยเป็นปรกติ เจ้าพระยามุขมนตรี หลวง
 วิสุทธิธรรมบัต กับเจ้านายญาติพนของ ด้ช่วยกันปลัดศัพพระเจ้ามโหตร
 ประเทศราชเสร็จแล้ว ก็พาตัวพระยาเมืองแก้วหนานด้ริยวงศ์ บุตร
 พระเจ้าเชียงใหม่กาวิธะ กับนายน้อยมหาพรหม นายหนานด้ริยวงศ์
 บุตรพระเจ้ามโหตรประเทศราช พระยาลำพูน พระยาอุปราช เมือง
 นครลำปาง แตเจ้านายญาติพนของลงมาถึงกรุงเทพฯ ๓ วันเดือน ๘
 ๕ ค่ำศักราช ๓๒๗๘ ปีมะโรงอิฐศก แต่พระยาอุปราชพิมพิสารป่วย

ลงมาหาได้ ไม่ เจ้าพระยามอมนครกัณหาเจ้านายเมืองเชียงใหม่ เมือง
นครลำปาง เมืองลำพูนไชย เขาเผ่าทูตของชุดพระบาท จึงมีพระ
บรมราชโองการปลุกเสกด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ แลท่านอัครมหา
เสนาบดี ว่าเมืองลาวพงซาว เมืองแซก เมืองเขมร ซึ่ง
เป็นเมืองประเทศราชเข็องคค์เป็นเจ้า ก็เด็ตรงพระมหากษัตริย์
เป็นเจ้าทุก ๆ เมือง แต่ลาวพงซาวเมืองเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง
เมืองลำพูน ตั้งแต่พระเจ้าเชียงใหม่กาวิละ พระเจ้านครลำปาง
ดวงทิพ พระเจ้าลำพูนไชยบุญมา ถึงแก่พรตยแล้ว ตั้งเจ้า
เมือง อุปราช ราชวงศ์ เมืองแก้ว ครองโต ก็ตั้งเป็นพระยาทุก ๆ ครอง
ครั้งจะทรงพระมหากษัตริย์เจ้าเมือง อุปราช ราชวงศ์ ราช
บุตร เมืองแก้ว ซึ่งเป็นเจ้าทั้ง ๓ เมือง ให้ตั้งนครที่ใดยกขึ้นเป็น
เมืองประเทศราชอันใหญ่ แต่เจ้าเมือง อุปราช ราชวงศ์ ราชบุตร
เมืองแก้ว เมืองชนน ให้ตั้งเป็นพระยาอยู่ตามเดิม พระบรมวงศ
านุวงศ์แลท่านอัครมหาเสนาบดี ก็เห็นชอบด้วยตั้งกระแด้พระราชดำริห์
ทุกประการ จึงโปรดเกล้า ๆ ปลุกเสกด้วยท่านเสนาบดีทั้งปวงว่า
จะตั้งพระยาอุปราชพิมพ์ดีดารชนเป็นเจ้านครจางวาง ให้ว่ากต่างการ
สัตว์ชาติในเมืองเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง เมืองลำพูนไชย จะตั้ง
พระยาเมืองแก้วตรีวงศ์ เป็นเจ้านครเชียงใหม่ จะตั้งนายน้อย
มหเพรหมเป็นเจ้าอุปราช ให้ท่านเสนาบดีปลุกเสกพร้อมด้วยพระยา
ลำพูนไชย พระยาอุปราชเมืองนครลำปาง จะเห็นชอบด้วยประการ
ใด ปลุกเสกกันยังหาตกงไม่ พยพระยารัตนอาณาเขต เจ้าเมือง

เชียงราย มีใบบอกตงมาว่า พระยาอุปราชพิมพ์พิงดำรังแกกรรม
 แตนวนเดือน ๘ ขึ้น ๔ ค่ำ ค่ำกราช ๓๒๓๗ ปีมะโรงอัฐศก ฝ่าย
 พระยาดำขุนไชย พระยาอุปราชเมืองนครจำปาศักดิ์ ก็แจ้งความแก่ท่าน
 เสนาบดี ให้กราบบังคมทูลพระกรุณาว่า นายน้อยมหาพรหมนั้น
 เป็นคนกระต้างกระเดื่อง มีเด็ยอยู่ในถ้อยคำผู้ใหญ่ จะไปรุดเกล้า ๆ
 ตงนายน้อยมหาพรหมเป็นที่อุปราชเมืองเชียงใหม่ นายน้อยมหาพรหม
 ก็จะไปประพฤติการทศด ๆ ทำให้เสียราชการ ขอให้เอาตัวนายน้อย
 มหาพรหมไว้ตำราชการนตของพระเจ้าอยู่หัวที่กรุงเทพฯ ๆ ก็ขึ้น ถ้า
 จะทรงพระมหากรุณา โปรดเกล้า ๆ ให้พระยาเมืองแก้วตรียวงศ์เป็น
 เจ้านครเชียงใหม่ จะขอรับพระราชทานนายธรรมบัญญัติ บุตร
 พระยาอุปราชคำพัน เป็นที่อุปราช นายหนานตรียวงศ์ บุตร
 พระเจ้ามโหตรประเทศราช เป็นราชบุตร จะได้ควบคุมญาติพี่น้อง
 บ่าวไพร่ของพระเจ้ามโหตรประเทศราช ท่านเสนาบดีก็นำขอความ
 ขนกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท จึงมีพระ
 บรมราชโองการ โปรดเกล้า ๆ ว่าเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองประเทศราช
 ใหญ่ เขตแดนติดต่อกับอังกฤษพม่า จะตั้งอุปราชราชวงศ์ ก็ต้อง
 เอาใจผู้เป็นเจ้าเมืองแต่ญาติพี่น้องที่เมือง เกิดเคียงเห็นพร้อมกัน จึง
 จะไม่แตกร้างในราชการประการใดได้ ครองนงจะทรงพระมหากรุณา
 ตั้งแต่งตามญาติพี่น้องปฤกษาคถกลงกันนง แต่ที่เมืองแก้วจะทรง
 เปลี่ยนแปลงเสียใหม่ ให้เรียกว่าบรรตันทงเมืองใหญ่แต่เมืองขง

ครุณณวณ ๕ แรม ๒ ค่ำ เดือน ๓ ปีมะโรง อัฐศกศักราช ๓๒๑๗
 จังโปรดเกล้า ฯ เสด็จพระยาเมืองแก้วหนานสุริยวงศ์ บุตรพระเจ้า
 กาวีตะ เสด็จพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ ดำรงนพรัตน์ สุนทร
 ศาสตร์กษัตริย์เกษตร อรรถกวีเทศน์ โยนางกลไยราช มงคำสมบัติ เจ้านคร
 เชียงใหม่ คองนายหนานธรรมบัญญัติโยธาเจ้าอุปราช คองนายยันทนงค์
 เป็นเจ้าบุรีรัตน คองนายหนานสุริยวงศ์เป็นเจ้าราชบุตร แด้วทรง
 พระมหากษัตริย์โปรดเกล้า ฯ เสด็จพระยาอุปราชเมืองนครด้าปาง ขน
 เป็นเจ้าวรญาณรังษ กภคิราชธรรม สุพรรณโสมคไย โยนกวิสัย
 ประชาธิกร สมรมหาเดชเชษฐกเส่นางค์ ตำบลคมหานคราธิปัตย์
 เจ้านครด้าปาง คองราชวงศ์มหาพรหมบุตรเจ้านครดวงทิพ เป็น
 เจ้าอุปราช เสด็จพระยาจำปูนไชย เป็นเจ้าชัยตั้งกาพิศาดโสมภาคย์
 คุณ ทริภุญไชยรัชฎาธิราช ประเทศราชชุธระชาดา มลาวัยวงศ์
 มคยานุกุด ตำพูนนครวิชัย เจ้านครด้าปูนไชย ได้พระราชทาน
 เครื่องยศโดยสมควรแก่ถนัดสัดทุกคน แด้วพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์
 เจ้าอุปราช เจ้าบุรีรัตน เจ้าราชบุตร เมืองเชียงใหม่ เจ้า
 วรญาณรังษ เจ้าอุปราช เมืองนครด้าปาง เจ้าชัยตั้งกาพิศาด
 เมืองด้าปูนไชย ถกราบถวายบังคมลาถบขณไปรักษาบ้านเมือง แต่
 นายน้อยมหาพรหม บุตรพระเจ้ามโหตรประเทศนนโปรดเกล้า ฯ คอง
 ให้เป็นพระยาอุตรการโกศล ได้พระราชทานพานทอง ให้ท้าวราชกว
 อดของพระเดชพระคุณอยู่ทุกกรุงเทพฯ ฯ

ครุณนถนเดือน ๑๒ ปรม ๓๖ กั บมะแมเอกศก พระเจ้า
 เชียงใหม่ยกให้นายน้อยหน่อคำ นายน้อยแผ่นฟ้า คุมทัพไม่วาง
 คนเมเจงแดงมาทลเถตา กถวาย จึงมพระบรมราช โองการ โปรดเถตา ก
 ภา ทราชวงศ์เมืองเชียง ใหม่ยง้างขย นายน้อยหน่อคำกเป็นบุตร
 พระยาเชียง ใหม่ขางเผือก ควรจะเป้นทราชวงศ์ ได้ แต่นายน้อย
 แผ่นฟ้า หตานพระเจ้ากาวิละ ๆ กมีความชอบได้ เกิดยกด้อม รงบรมผู้ คุม
 ทาศ์กบพมาบัจจามิตร ก็ควรจะให้นายน้อยแผ่นฟ้าเป้นทหน่งที่ ได้
 ขน ในเมืองเชียง ใหม่ แต่ททางกได้ ทรงพระมหากรุณาตั้งแต่งเคม
 ด้วแห่งหมตแดง จะคองคตชอตั้งขน ให้ด้มควรแกทเกยวชองเป้นบุตร
 หตาน โดยดำตบ ทานเล้นาบตกเห่นพรอมคด้วยตั้งกระแด่พระบรมราช
 โองการ จึง โปรดเถตา กตั้งนายน้อยหน่อคำเป้นทเจ้าราชวงศ์ ตั้ง
 นายน้อยแผ่นฟ้าเป้นเจ้าราชภาคิไหญ ได้พระราชทานเครี อยศ์ โดย
 ด้มควรแกถานอศ์กดี แด้วเจ้าราชวงศ์ เจ้าราชภาคิไหญ ก็กราบ
 ถวายนังคมาถกตบขนไปนเมืองเชียง ใหม่ ฝ่ายพระยาอุตรการ โกศ์ข
 ทำราชการฉตของพระเดชพระคุณอยู่ หกรุงเทพ ๆ กถงแกถรรวมในบวทก
 โทศ์กศักราช ๑๒๒๒ ปี

ครุณศักราช ๑๒๒๕ บกัญเบญจศก เจ้าอุปราชมหาพรหมเมือง
 นครด้าปาง บวถงแกอด้เบญจกรรม ครุณนเดือน ๑ เดือน ๒ เดือน ๓
 ศักราช ๑๒๒๗ มีนถด้ปศศก เจ้าอุปราช เจ้าราชวงศ์ เจ้าราชบุตร
 เมืองเชียง ใหม่ บอกถถ้างโทษพระเจ้ากาวิ ไตรธด้ริยวงศ์ ตั้งมา
 เดือนธระณบบ ขอความคองถนว่าพระเจ้ากาวิ ไตรธด้ริยวงศ์เกณศ์ คณ

ทำทางออกจากเมืองเชียงใหม่ไปจนถึงท่าผาแดง แล้วจุดเอาช้างพังพายุ
 ๒ ช้าง กับปืน แต่งคนคุมขึ้นไปถวายพระเจ้าองค์ระ ๆ ก็ให้หม่อมเออ
 ดั่งของมา ให้แก่พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ ๆ พาพม่า กับเข้ามาเข้า ไปพูด
 ในที่ลับ ครั้นพม่าก่ดบ่ไปจากเมืองเชียงใหม่แล้ว พระเจ้ากาวิโลรส
 สุริยวงศ์ก็เอาดี เมพม่าไปฆ่าเสีย แล้วนายน้อยเทพวงศ์ นาย
 พระยาอุตรการ โสภณ ก็ร้องถวายฎีกากดอวโศกพระเจ้ากาวิโลรส
 สุริยวงศ์ให้ดุษข้อ
 จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ๆ ให้พระยามหามนตรี
 เจ้ากรมพระค้ำจวดจในขวา ขึ้นไปหาตัว พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์
 ลงมาณกรุงเทพ ฯ พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ เจ้าอุปราช เจ้าราชวงศ์
 เจ้าราชบุตร กับเจ้านายญาติพี่น้อง ก็ลงมาพร้อมด้วยพระยามหา
 มนตรี ถึงกรุงเทพ ฯ ณวัน ๕ เดือน ๘ แรม ๑๓ ค่ำ ปีระแวงขึ้น
 พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ กับเจ้านายญาติพี่น้องเข้าเฝ้าทูลละอองธุลี
 พระบาท ถวายต้นไม้ทองเงิน กับพานบุตรฟ้า โถदानเข้าเฝ้าทูลละออง
 ชุดพระบาทด้วย แดงกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า พ้า โถदानจะ
 เกลวพดเมืองเขามารขอเป็นข้าขอบขัณฑสีมา ตั้งขุนหลวงผู้บุตรเจ้า
 มาเฝ้าทูลละอองชุดพระบาทก่อน แล้วพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ เสด็จ
 แหมนทับทมเท่าผลเม็ดบัวแก่ ๒ วง ตั้งวาทของคำม้ายี่ร้อย ๓๕ ลำพัน
 ประจำยามใหญ่ ๓ ประจำยามเล็ก ๕ ตำบล ๓ ประทับทอดยกทับทมใหญ่ ๔
 ทับทมเล็ก ๕๖ รวม ๓๑๑ เม็ด ผาเกยดพม่า ๓ ฝืน ผาตาจอก
 ๘ ฝืน รวม ๓๓ ฝืน ของเจ้าองค์ระให้แก่พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ ๆ

นำหินทุตเกิดมา ๑ ถวาย จึงมีพระบรมราชโองการว่าของทงนเจ้าองจะ
 ให้แก่เจ้าเชียงใหม่ ก็ให้เจ้าเชียงใหม่เอาไว้เถิด จะทรงรับเอาได้
 แต่หนอนทบทมเองเดียด พอไม่ให้พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์เสียใจ
 แล้วมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ท่านเด่นาบค้ำวาระพระเจ้า
 กาวิโลรสสุริยวงศ์ ที่รายเจ้าขุปราช เจ้าราชวงศ์ เจ้าราชบุตร
 บอกกล่าวโทษตงมานั้น พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ก็เห็ดการหดกเดียด
 ท่านเด่นาบค้ำจึงนำขอความชน กราบบังคมทูล พระกรุณาทราบ ผ่าตของขอ
 พระบาท จึงมีพระบรมราชโองการปรึกษาด้วยพระบรมวงศานุวงศ์
 แด่ท่านเด่นาบค้ำ มีพระเจ้าพี่ของยาเซย กรมหลวงวงศศิริราชธนิท
 ท่านเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ที่ลุ่มพระกตงใหม่เป็นประธาน จึงทำ
 คำปรึกษาชนกราบบังคมทูลพระกรุณาว่า เมืองเชียงใหม่ เมือง
 นครลำปาง เมืองลำพูนไชย ก็เป็นเมืองประเทศราช พระเจ้า
 กาวิโลรสสุริยวงศ์ ก็ยังหวั่นความผิดเช่นชอใหญ่ตั้งหนึ่งตั้งใดไม่
 ขอรับพระราชทานให้ ได้ตั้งขึ้นไว้รักษาอาณาเขต รักรบองเจ้านาย
 เปนคณองบุตรหลาน ที่ราชการตตองพระเดชพระคุณค้ำไป แต่
 เจ้าราชวงศ์ เจ้าราชบุตร นายน้อยมหาวงศ์ นายหนานมหาทพ
 นายน้อยทพวงศ์ นายหนานธรรมดงกานัน ขอพระราชทานให้เอา
 คิ้วไว้ลกรุงเทษ ๑ กอน ถึงพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ กดบขนไป
 ถึงเมืองเชียงใหม่แล้ว ให้ปรึกษาด้วยเจ้าวรญาณรังษเจ้านครลำปาง
 เจ้าชัยตงกาพิศวัตเจ้านครลำพูนไชย ด้วยเปนเครือวงศ์วานญาติพี่น้อง

ถ้าเจ้าเมืองนครลำปาง เจ้าเมืองลำพูนไชย มีศุภอักษรลงมาประการ
 ไต่ จึงค่อยผ่อนปรนไปตามทางตามคักการจะอย่าให้แตกร้างกันได้
 ครั้นทรงทราบในคำปลุกษาแล้ว จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้า
 กาวี ไตรสต์ธัญวงศ์กับขุนโปณเมืองเชียงใหม่ พระเจ้ากาวี ไตรสต์
 ธัญวงศ์ก็กราบบทถวายบังคมลาถดับขันไปถิ่งเมืองเชียงใหม่แล้ว เอาคำ
 ปลุกษาของพระบรมวงศานุวงศ์แต่ท่านเสนาบดี ไปแจ้งต่อเจ้าวรญาณ
 รังษี เจ้านครลำปาง เจ้าชัยดงกาพิศาวดี เจ้าลำพูนไชย ทราบ
 ทุกประการแล้ว เจ้าวรญาณรังษี เจ้านครลำปาง เจ้าชัยดงกา
 พิศาวดี เจ้านครลำพูนไชย มีศุภอักษรลงมาว่า ทรงพระมหา
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้ากาวี ไตรสต์ธัญวงศ์เป็นเจ้าประเทศราช
 ใหม่ เจ้าราชวงศ์ เจ้าราชบุตร นายน้อยมหาดวงศ์ นายหนาน
 มหาเทพ นายน้อยเทพวงศ์ นายหนานธรรมดงกา ก็มิได้ขู่ใน
 ถ้อยคำถ้อยเปรียบเบียดเบียนผู้ใดเลย ทำให้ขุนเคืองโตผาดของชุดพระบาท
 ซอรับพระราชทานให้เอาต่อ เจ้าราชวงศ์ เจ้าราชบุตร นายน้อย
 เทพวงศ์ นายหนานมหาเทพ นายหนานธรรมดงกา นายน้อย
 มหาดวงศ์ ทำราชการนตของพระเดชพระคุณอยู่ ณกรุงเทพฯ ก่อน ครั้น
 ทรงทราบในศุภอักษรแล้วก็โปรดเกล้าฯ ให้เอาตัวเจ้านายเมืองเชียงใหม่
 ไปได้ตามคำปลุกษา

ครั้นเมื่อเบ็เกาะพศกศักราช ๓๒๒๕ ปี เจ้าอุปราชธรรมบัญญัติ
 บัญดงแก่กรรม ครั้นวัน & เดือน ๓๐ แรม ๑๓ ค่ำ พระเจ้า
 กาวี ไตรสต์ธัญวงศ์ กับเจ้านายญาติพี่น้องบุตรหลาน ช่วยกันปลงศพ

เจ้าอุปราชธรรมบัญญัติแล้ว จึงมีศุภอักษรบอกตงมาณกรุงเทพฯ
ณเดือน ๕ ปีมะโรงสัมฤทธิศก ว่าเจ้าอุปราชธรรมบัญญัติแก่กรรม
จะขอรับพระราชทานนายน้อยมหาวงศ์ บุตรเจ้าอุปราชธรรมบัญญัติ
ขึ้นไปครอบคณญาติพี่น้องบ้างไพร่ ทำราชการฉลองพระเดชพระคุณอยู่
ที่เมืองเชียงใหม่ กรมทรงทราบฝ่าตของขุดพระบาท จึงมีพระบรม
ราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้นายน้อยมหาวงศ์ กตบขันไปอยู่ณเมือง
เชียงใหม่ แต่เจ้าราชบุตรหนานสุริยวงศ์ บุตรพระเจ้ามโหตรประเทศ
ที่เขาคัวไฉนกรุงเทพฯ ๗ กตงแก่กรรม

ครั้นดศักราช ๒๒๓๖ ปีมะโรงสัมฤทธิศก พระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเษก

ดศักราช ๒๒๓๓ ปีมะเส็งเอกศก พระเจ้ากาวีโตรสสุริยวงศ์ มี
ศุภอักษรตงมาว่า พ้าโกदानเจ้าเมืองมอกใหม่ขัดแย้ง ไม่พา
ครอบครัวเข้ามาเหมือนสัญญาไว้แต่ก่อน พระเจ้ากาวีโตรสสุริยวงศ์
แต่งให้เจ้าบุรวรตน เจ้านายบุตรหลาน ยกไปตัดต่อนกวาดครอบครัว
พ้าโกदानมาณเมืองเชียงใหม่ กับช่างที่เมืองพร้าวตักตูกเป็นช่างต่าง
ช่าง ๓ แต่งให้หนานไชยวงศ์ พระยาไชยเด็ก คมตงมาถวาย
ถึงกรุงเทพฯ ๗ ณวันเดือน ๓ ขึ้น ๖ ค่ำ ปีมะเส็งเอกศกศักราช ๒๒๓๓ ปี
ทรงพระมหากรุณาให้แห่ช่างขึ้นไปสู่ โรงส้มโกละ ชนรวางพระราชทาน
นาม พระเศวตจรวรรณ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 กรมศุภราช ๓๒๓๓ ปีมะเส็งเชกศก พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์
 พามุขรหตามตงมาเนาทูตตองขุดพระบาท ถวายเครื่องราชบรรณาการ
 ให้เจ้าราชภาคินัย นายบุญทวงศ์ นายน้อยมหาอินท์ อยู่รักษา
 เมืองเชียงใหม่ เจ้าวรญาณรังษี เจ้านครดำปาง ก็แต่งให้เจ้า
 ราชวงศ์ บุตรพระเจ้านครดงทิพ เจ้าราชบุตรใจแก้ว บุตร
 เจ้าวรญาณรังษี ตงมาเนาทูตตองขุดพระบาท ถวายเครื่อง
 ราชบรรณาการด้วย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 กรมณเคื่อน ๒ ปีมะเส็งเชกศก กองทัพเงวตของทัพตอยกลงมา
 ตเมืองปายเมืองขนมืองเชียงใหม่ เจ้าราชภาคินัย นายบุญทวงศ์
 นายน้อยมหาอินท์ มีหนังสือแจ้งขอราชการตงมาเมืองนครดำปาง
 เมืองดำพูนไชย แต่งนายบุญทวงศ์ นายน้อยมหาอินท์ คุมกำลัง
 นายไพร่เมืองเชียงใหม่ ๓๐๐๐ คน เจ้าวรญาณรังษี เจ้านครดำปาง
 แต่งให้นายน้อยพิมพิสาร นายหนานไชยวงศ์ คุมกำลังนายไพร่เมือง
 นครดำปาง ๓๐๐๐ คน เจ้าไชยตังกาพิศาด เจ้าดำพูนไชย แต่ง
 ให้นายอินทวิไชย นายน้อยมหายศ คุมกำลังนายไพร่เมืองดำพูน
 ๕๐๐ คน ยกขึ้นไปช่วยเมืองปายก็หาทัพไม่ กองทัพเงวตพตอ
 เมืองมอกใหม่ ตเมืองปายแตก จุดเผาบ้านเรือนกวาดต้อนครอบครัว
 ครวไปเมืองมอกใหม่ กองทัพเมืองเชียงใหม่ เมืองนครดำปาง
 เมืองดำพูนไชย ยกติดตามไปจนถึงฝั่งน้ำลำตะตวน ก็หาทัพ
 เงวตพตอไม่ แะพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ กับเจ้านายเมือง
 เชียงใหม่ เมืองนครดำปาง ถกลงมาถงกรุงเทพ ฯ ณเดือน ๓ ทัพ ๒ ค้า

มีมะเส็งเอกศก พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ กับเจ้านายเมืองเชียงใหม่
 เมืองนครดําปาง ก็เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายเครื่องราช
 มรรณาการ พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ ก็น้อมเกล้าถวายคําหมั้น
 มังคมทูลพระกรุณา ขอรับพระราชทานเจ้าราชวงศ์หน่อคำ นายหนาน
 มหาเทพ กับญาติพี่น้อง ซึ่งเขาตัวไว้ณกรุงเทพฯ ฯ แต่ก่อน ขน
 ไปทำราชการฉลองพระเดชพระคุณอยู่ ณเมืองเชียงใหม่ จึงมีพระบรม
 ราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กตัญญูไป

ครั้นเดือน ๔ มีมะเส็งเอกศก ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้า ฯ

ตั้งเจ้าบรรตคนอินทนนท์ บุตรพระยาราชวงศ์มหาพรหม เป็นเจ้า
 อุปราช ตั้งนายพุทธวงศ์ บุตรเดียงพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์
 เป็นเจ้าราชบุตรเมืองเชียงใหม่ เมืองนครดําปางนั้นโปรดเกล้า ฯ
 ตั้งเจ้าราชวงศ์เป็นเจ้าอุปราช ตั้งเจ้าราชบุตรใจแก้วเป็นเจ้าราชวงศ์
 พระราชทานเครื่องยศ โดยสมควรแก่ฐานะศักดิ์ทุกคน พระเจ้ากาวิโล
 รอสสุริยวงศ์อยู่ทกรุงเทฯ ฯ ก็บอวยจง ครั้นทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท
 ก็พระราชทานหมอยาหมอนวด ให้ไปพยาบาลอาการก็หายดี

พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์จึงแจ้งความต่อท่านเสนาบดีว่า จะขอถวาย
 มังคมตากตัญญูไปรักษาตัวณเมืองเชียงใหม่ ท่านเสนาบดีก็ยก

อุปราช เจ้าราชวงศ์ เจ้าราชบุตร นายหนานมหาเทพ เจ้านายบุตรหลาน
 เมืองเชียงใหม่ เจ้าอุปราช เจ้าราชวงศ์ เมืองนครดําปาง
 เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท กราบถวายบังคมตากตัญญูไปณเมือง

เชียงใหม่ เมืองนครลำปาง จึงโปรดเกล้าฯ พระราชทานหมอยา

หมอยาให้ขึ้นไปด้วยพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์

ครั้นวัน ๓ เดือน ๖ แรม ๕ ค่ำมีมะเมียโทศก พระเจ้ากาวิโล

รสสุริยวงศ์ กับเจ้านายทั้ง ๒ เมืองก็ออกเรือจากกรุงเทพฯ ขึ้น

ไปถึงบ้านท่าแพนครศรีธรรมราชเมืองเชียงใหม่ ย่างทางอีกวัน ๓ จะถึงเมือง

พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ป่วยหนักถึง ครั้นถึงเดือน ๕ แรม ๒ ค่ำ

มีมะเมียโทศก เวลา ๒ โมงเช้า พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ก็ถึง

แก่พิราลัย เป็นพระเจ้าเชียงใหม่ได้ ๑๖ ปี เจ้าอุปราช แดเจ้า

นายบุตรหลาน ก็พาเอาศพพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ ไปฝังเมืองเชียงใหม่

ครั้นวัน ๕ เดือน ๕ แรม ๓ ค่ำมีมะเมียโทศก เจ้าราชภาคินัย

เมืองเชียงใหม่ก็ถึงแก่กรรม เจ้าอุปราช เจ้าราชวงศ์ เจ้านาย

บุตรหลาน มีศุภอักษรให้นายบุญทวงศ์ ถอดลงมาว่า พม่าเซ็นเมือง

เชียงตุงยกครอบครัวชายหญิงใหญ่น้อย ๓๗๐ คน มาตั้งอยู่ที่เมือง

เชียงแสน มีเรือน ๓๓๐ หลังเรือน กับครัวเจียวฟ้าโกถานทตักกวาด

มาไว้แต่ก่อน เป็นคนชายหญิงใหญ่น้อย ๓๐๐ คน ตั้งลงมาถวาย

ได้ทราบฝ่าดวงพระบาทแล้วจึงมีศุภอักษรโปรดเกล้าฯ ขึ้นไปให้เจ้า

อุปราชว่าราชการเมือง ให้นายบุญทวงศ์ว่าที่อุปราช แดงให้แต่ง

คนขึ้นไปว่ากล่าวแก่พวกพม่าเซ็นว่า ถ้าจะมาตั้งอยู่ที่เมืองเชียงแสนก็

ให้ยอมขึ้นแก่เมืองเชียงใหม่เมืองเชียงราย นายบุญทวงศ์ก็กราบถวาย

บังคมลาถอยขึ้นไปณเมืองเชียงใหม่ เจ้าอุปราชก็แต่งให้แสนท้าว

พระยาตาก ไปว่ากล่าวแก่พวกพม่าเซ็นเมืองเชียงแต่น พม่าเซ็น
ก็ยกหายอมชนแก่เมืองเชียงใหม่เมืองเชียงรายไม้

ครั้นมาเดือน ๓ ปีมะเมียโทศก โปรดเกล้าฯ ให้พระยาราชวรา
นุกต ขึ้นไปปลงศพพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ พระยาราชวรา
นุกต ขึ้นไปปลงศพพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ ในเดือน ๔ ปีมะเมียโทศก

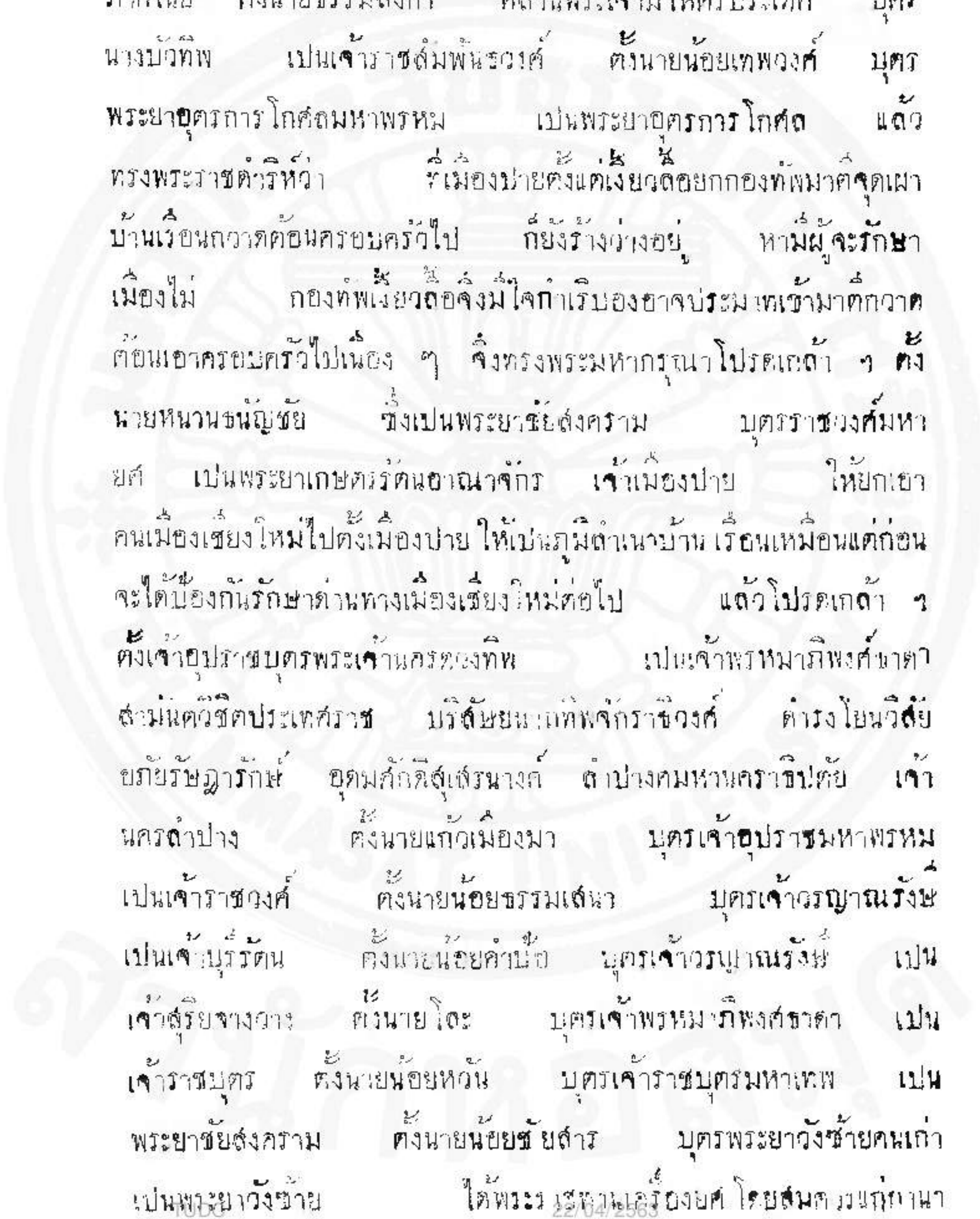
แต่ในเดือน ๔ นั้น พวกเงี้ยวพวกต๋อยกกองทัพเข้ามาตบตชนกวาด
ครอบครัวเผาบ้านเรือนในแขวงเมืองเชียงใหม่ เข้ามาจนถึงบ้านดง
หนองคายบ้านป่าแก ยังทางอีกวัน ๓ จะถึงเมืองเชียงใหม่ เจ้า
อุปราชผู้ว่าราชการเมืองเกณฑ ให้นายหนานธรรมลังกา ผู้เป็นทเจ้า
ราชดำพรองค์ นายอินทวงศ์ผู้เป็นทเจ้าราชภาคไนย กับนายหนาน
มหาเทพ นายน้อยบุญญา คุ่มกำลังนายไพร่ ๕๐๐๐ คน เจ้า
วรญาณรังษี เจ้านครดำปาง เกณฑ ให้นายน้อยบุญไชยผู้เป็นท
เจ้าราชดำพรองค์ กับพระยาอภัยราช คุ่มกำลังนายไพร่ ๕๐๐๐ คน
เจ้าชัยลังกาพิศาล เจ้าดำพูนไชย เกณฑ ให้นายอินทวไชย นายน้อย
มหายศ คุ่มกำลังนายไพร่ ๓๐๐๐ คน รวมเป็นคณนายไพร่ ๘๐๐๘ คน
ยกขึ้นไปตพวกเงี้ยวพวกต๋อแตกแตกถอยไป นายทัพนายกองยกติดตาม
คไปจนถึงท่าผาแดง กองทัพเงี้ยวกองทัพต๋อแตกไปพันเขตแดนเมือง
เชียงใหม่ ฝ่ายนายทัพนายกองทั้ง ๓ เมืองกพากันถอยมา แต่
นายหนานมหาเทพพนมมาถึงถางทางยังห่างเมืองเชียงใหม่ ก็ด้วย
ถึงแก่กรรม

กรมหมื่นมะแมศรีศักดิ์ เจ้าวรญาณรังษะน้อย เจ้าวรญาณรังษะ
 ว่าราชการเมืองนครจำปาศักดิ์ได้ ๑๖ ปี ถึงณเดือนเดือน ๗ แรม ๕ ค่ำ
 บัณฑิตศรีศักดิ์กราช ๑๒๓๓ ปี เจ้าวรญาณรังษะกตัญญู
 เจ้าชัยดิถีกาพิศาดเป็นพระยาจำปาศักดิ์ได้ ๗ ปี ทรงพระกรุณาโปรด
 เกด้า ฯ เดือนหนึ่งเป็นเจ้าจำปาศักดิ์ได้ ๓๗ ปี รวมแต่ได้ครองเมือง
 จำปาศักดิ์ได้ ๑๕ ปี ถึงแก่อุปราชในบั้นพระเมตตาคุณ โปรด
 เกด้า ฯ ให้พระศรีรัตนราชไปปลงศพเจ้าวรญาณรังษะ เจ้านคร
 จำปาศักดิ์ ฝ่ายกงสุตเข้เพราะอังกฤษหนึ่งต้องจึงความมายังท่าน
 เสด็จมาด้วยว่าราชการต่างประเทศ ว่าเมื่อพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์
 ยังไม่ถึงแก่อุปราช ให้เจ้านายบุตรหลานเสด็จมาด้วยพระยาจำปาศักดิ์
 เชียงใหม่ ไปเก็บรักษาไม้ขนดักแลทรัพย์สินของข้างมา โศกระบือ
 ข้างพื้นพวกพม่าต้องชู้ ซึ่งอยู่ในบังคับอังกฤษเป็นหลายเรื่องหลาย
 ราย ท่านเสด็จมาได้ความชื่อนอมเกด้ากตัญญูค่านับกราบบังคมทูล
 พระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท จึงโปรดเกด้า ฯ ให้พระยา
 จำปาศักดิ์ศรีบริบาล เจ้ากรมมหาดไทยฝ่ายเหนือถึง กับพระยาสุริย
 ภักดิ์ เจ้ากรมพระตำรวจจันทหารซ้าย ขนไปชำระความพม่าต้องชู้
 ซึ่งฟ้องหาเจ้านายเสด็จมาด้วยพระยาจำปาศักดิ์ เชียงใหม่ พระยาจำปาศักดิ์
 บริบาล พระสุริยภักดิ์ ขนไปถึงเมืองเชียงใหม่ ได้ชำระความพม่า
 ต้องชู้ เจ้านายเสด็จมาด้วยพระยาจำปาศักดิ์ไปบ้าง แต่คิดคิดฝ้าย
 โจทย์ฝ้ายจำเลยไม่ยอมกันมีอยู่หลายเรื่อง พระยาจำปาศักดิ์ พระ
 สุริยภักดิ์ กำหนดให้ โจทย์จำเลยลงมาชำระว่ากตัญญูกันณกรุงเทพ ฯ

แล้วพระยาจำแลนบดี พระศรียมภาค อพาทิวเจ้าเมืองราช เจ้า
 ราชบุตรเมืองเชียงใหม่ เจ้าอุปราชเมืองนครจำปาศักดิ์ เจ้านาย
 บุรุษต่าง ๒ เมืองลงมาเฝ้าทูลต่อของชุดพระบาท แต่เจ้าราชบุตร
 เมืองเชียงใหม่ลงมาถึงกรุงเทพฯ ๑ กิ่งแก้วกรม จึงโปรด
 เกด้า ๑ ให้พระยาจำแลนบดี ไปทำการปลงศพเจ้าราชบุตรณวัดบวร
 มงคล ฝ่ายพม่าต้องชู้ ซึ่งแท้ใจทัยพองหากด่าว่าโทษเจ้านายแลนทั่ว
 พระยาตากเมืองเชียงใหม่ ก็ตามลงมาขอร้องราชต่อกงตั้งเยนเรียด
 อังกฤษณกรุงเทพฯ ๑ กิ่งตั้งเยนเรียดอังกฤษ แจ้งความมายัง
 ท้าวแลนบดีผู้จากราชการต่างประเทศ ๑ ก็นำความขมหมอมเกิดอาถวาย
 คำนับกราบบังคมทูล พระกรุณา ครามผลของชุดพระบาท จึงมีพระ
 บรมราชโองการโปรดเกล้า ๑ ให้พระยาราชวรานุกูล พระยาจำแลน
 บดี พระยามหามนตรี ลงไปชำระความพม่าต้องชู้ โจทย์ เจ้า
 นายแลนท้าวพระยาตากเมืองเชียงใหม่จำเลย ที่บ้านกิ่งตั้งเยนเรียด
 อังกฤษ ได้ตัดสินความ โจทย์จำเลยยกเด็ก ๒๓ เวียง จำเลย
 แพ้ ๑๓ เวียง

ครั้นเดือน ๖ ปีระกาเบญจศก โปรดเกล้า ๑ ตั้งเจ้าอุปราช
 อินทนนท์บุตรพระยาราชวงศ์มหาพรหม ขึ้นเป็นท้าวอินทวิไชยานนท์
 พหุเทศภาคคี ศรีโยนางศดไนยราชวงศ์ มหาประเทศราชประชานิคม
 นพรัตน์ราชวงศ์ ดำรงพิพัฒน์ชยางคราชวงศ์ เจ้านครเชียงใหม่
 ตั้งนายน้อยยชชยวงศ์ บุตรเจ้าเชียงใหม่อินทนนท์ เป็นเจ้าราชบุตร
 ตั้งนายอินทรี บุตรเจ้พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ เป็นเจ้าราช

ภาคใหม่ ^๕คองนายธรรมดังก ^๕หุดานพระเจ้ามโหดรประเทศ บุคร
 นางบัวตัพ ^๕เป็นเจ้าราชดัมพันธวงศ์ ^๕คองนายน้อยเทพวงศ์ บุคร
 พระยาอุครการโกศลมหาพรหม ^๕เป็นพระยาอุครการโกศล ^๕แล้ว
 ทรงพระราชดำริห์ว่า ^๕๖ ^๕๗ ^๕๘ ^๕๙ ^๕๑๐
 บานเรือนถวาคือนครขอครว้ไป ^๕กึ่งวังวางอยู่ ^๕ห้ามผู้จะรักษา
 เมืองใหม่ ^๕๑๑ ^๕๑๒ ^๕๑๓ ^๕๑๔ ^๕๑๕
 คือขอครว้ไปเนื่อง ๆ ^๕จึงทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้า ๆ ^๕คอง
 นายหนานชนัญชัย ^๕ซึ่งเป็นพระยาชัยสงคราม ^๕บุครราชวงศ์มหา
 ยศ ^๕เป็นพระยาเกษมศรีรัตนอาณาจักร ^๕เจ้าเมืองป่า ^๕ให้ยกเอา
 คนเมืองเชียงใหม่ไปตั้งเมืองป่า ให้เป็นภูมิดำเนาบ้านเรือนเหมือนแต่ก่อน
 จะได้อภัยรักษาตามทางเมืองเชียงใหม่ต่อไป ^๕แล้วโปรดเกล้า ๆ
 ตั้งเจ้าอุปราชบุครพระเจ้านครหลวงทิพ ^๕เป็นเจ้าพรหมภิงศาต
 ดัมพันธวิศตประเทศราช ^๕บริดิษยนเขตทิพจักราชวงศ์ ^๕ดำรงโยนวิดิษ
 ษภัยรัชฎารักษ์ ^๕อุดมศักดิ์สุเรนทร ^๕ดำรงคมนาทรราชปดิษ ^๕เจ้า
 นครดำรง ^๕คองนายแก้วเมืองมา ^๕บุครเจ้าอุปราชมหาพรหม
 เป็นเจ้าราชวงศ์ ^๕คองนายน้อยธรรมเดชะ ^๕บุครเจ้าอรุณาณรังษ
 เป็นเจ้าบุรรัตน ^๕คองนายน้อยคานธ ^๕บุครเจ้าอรุณาณรังษ ^๕เป็น
 เจ้าสุริยจางวาง ^๕คองนายโตะ ^๕บุครเจ้าพรหมภิงศาต ^๕เป็น
 เจ้าราชบุตร ^๕คองนายน้อยหอน ^๕บุครเจ้าราชบุตรมหาเทพ ^๕เป็น
 พระยาชัยสงคราม ^๕คองนายน้อยชยดี ^๕บุครพระยาฉัยชัยคนแก้ว
 เป็นพระยาฉัยชัย ^๕ได้พระพรหมภิงศาตโดยสันตวรณักภาณา

ศักดิ์ทุกาน แล้วเจ้านครเชียงใหม่ เจ้านครลำปาง เจ้านาย
 บวรเสถียร ถักราบถวายบังคมลาถดบงนไปรักษาเมือง
 ครุณนเดียน ๑๒ ศักดิ์ราช ๑๒๓๕ บัระกาเบญจศก เจ้านคร
 เชียงใหม่ แต่งให้นายบุญทวงศ์ผู้ว่าที่อุปราช คุมเครื่องราชบรรณาการ
 ดงมาทูตเกล้า ๆ ถวาย จึงทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้า ๆ ตั้ง
 นายบุญทวงศ์ เป็นเจ้าอุปราชเมืองเชียงใหม่ ได้พระราชทาน
 เครื่องยศโดยสมควรแก่ถานาศักดิ์ เจ้าอุปราชถักราบถวายบังคมลา
 ถดบงนไปเมืองเชียงใหม่ แล้วโปรดเกล้า ๆ ให้หุดวงคเชนตรามาชัย
 ขนไปปดงศ์พระเจ้าชัยดังกาพิศาดเจ้าดำขุนไชยด้วย

ครุณนเดียน ๒ บัระกาเบญจศก เจ้าอินทวิไชยานนท์ เจ้านคร
 เชียงใหม่ แต่งให้นายน้อยบัญญัติ นายน้อยกำปั่น นายน้อยกำ
 ลัง คุมเข ดั่งของขนไปถวายพระเจ้าตะเคองเมืองข่งระ

ครุณนเดียน ๕ บัระกาเบญจศก ทูตที่โปรดเกล้า ๆ ให้ยก
 ไปทำหน้าที่ข้อสัญญาว่าด้วยถการเมืองเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง เมือง
 ลำพูนไชย ถดบงนเข้ามาถึงกรุงเตช ๆ จึงมีพระบรมราชโองการโปรด
 เล่า ๆ ให้พระพิเรนทรเทพ เจ้ากรมพระตำรวจใหญ่ซ้าย เที่ย
 ศักดิ์บักหา ดงเมืองด้อยสัญญา ขนไปแจ้งราชการแก่เจ้านครเชียงใหม่ เจ้า
 พรหมภักพงศา เจ้านครลำปาง เจ้าราชวงศ์ ผู้ว่าราชการ
 เมืองลำพูนไชย ให้จดคนตั้งด่านระวัง ใจผู้ร้ายตามข้อสัญญา เจ้า
 ขันทวิไชยานนท์ เจ้านครเชียงใหม่ เจ้าพรหมภักพงศา เจ้านคร
 กำปงDC เจ้าราชวงศ์ ผู้ว่าราชการเมืองลำพูนไชย ได้ตร เมใน

ศุภอักษรแล้ว ก็จัดคนออกไปตั้งด่านในแขวงเมืองเชียงใหม่ ๗ ตำบล
เมืองนครลำปาง ๔ ตำบล เมืองลำพูนไชย ๒ ตำบล รวม ๓๓ ตำบล
เป็นคนนาย ๑๑ โพร ๕๘๐ รวม ๕๙๑ คน

ครั้นเดือน ๓๐ ค่ำกราช ๓๒๓๖ บัจอศก เจ้าอินทวโษยนาท
เจ้านครเชียงใหม่ ให้นำน้อยเทพวงศ์ลงมาเฝ้าทอดตองรอดพระบาท
จึงโปรดเกล้าฯ ให้มีศุภอักษรให้นำน้อยเทพวงศ์ ถอนไปตั้งเจ้านคร
เชียงใหม่ ให้เกลเกลกองทัพจัดให้เจ้านายบุตรหลานขุนชั้นไปจับได้
พวกพม่าเซ็น ซึ่งมาตั้งอยู่ ณ เมืองเชียงแสน

แต่ในปีจอศกคักกราช ๓๒๓๖ ปีนี้ โปรดเกล้าฯ ให้พระนรินทร์
ราชเสน่ห์ ปลัดนายกรมพระกระต่าโหม เป็นข้าหลวงที่ ๑ หลวง
เสน่พทกษั กรมมหาดไทย เป็นข้าหลวงที่ ๒ ขึ้นไปอยู่ ณ เมือง
เชียงใหม่ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้ทหาร นาย ๓๐ คน ทหารเดว
๖๖ คน รวม ๙๖ คน ขึ้นไปประจำอยู่กับข้าหลวงที่เมืองเชียงใหม่
ด้วย ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินเดือนให้ข้าหลวง
ที่ ๑ ที่ ๒ ตามขุนหมื่นเสมียนนายโพร รวมมีหนังสือเงิน ๑๖๒ ซึ่ง
๑๒ คำถึง พระนรินทร์ราชเสน่ห์ หลวงเสน่พทกษั ขุนหมื่น
เสมียนมหาดนายโพร ความถวายบังคมถวายไป ณ เมืองเชียงใหม่
ณวัน ๓๒ ค่ำ บัจอศก ขึ้นไปถึงเมืองเชียงใหม่ในเดือน ๓ บัจอศก
นายน้อยปัญญา นายน้อยคำปัน นายน้อยคำถ้วน กัดบัวมาแต่
เมืองอังวะ ถึงเมืองเชียงใหม่ในเดือน ๒ บัจอศกนั้น แจ้งความต่อ
เจ้าอินทวโษยนาทเจ้านครเชียงใหม่ว่า 22/04/2568 ขึ้นไปถึงเมืองอังวะได้เข้า

เฝ้าเจ้าพระยาฯ ให้เกณฑ์ของผ้าผืนพันผืนส่งมอบทูลนายท่งไพร่ กับได้ทำ
 แผนกเมืององวะตงมาด้วย เจ้าอินทวิไชยานนท์เจ้านครเชียงใหม่
 จึงแต่งให้นายหนานสองเมือง คุมคูนายน้อยบุญญา นายน้อย
 กำปั่น นายน้อยคำจ๋อง กับนายสมทเมืององวะตงมาทูลเกล้าฯ
 ถวายณกรุงเทพฯ

ครั้นเดือน ๕ ปีจอศกศักราช ๒๒๓๖ ปี เจ้าอินทวิไชยานนท์
 เจ้านครเชียงใหม่ ปลุกษาพร้อมด้วยพระนรินทรราชเด็น จะเกณฑ์
 คนยกขนไปขับไล่พวกพม่าเช่น ซึ่งตั้งอยู่ ณเมืองเชียงแต่น พระ
 นรินทรราชเด็นจึงมีหนังสือจดมายังเมืองนครจำปาสัก เมืองตำพูนไชย
 ให้เกณฑ์คนยกขนไปช่วยเมืองเชียงใหม่ เจ้านครเชียงใหม่จึงแต่งให้
 นายน้อยเทพวงศ์ พระยาอุตรการโกศล นายน้อยหน่อเมือง คุมไพร่
 เมืองเชียงใหม่ ๓๐๐๐ คน เจ้านครจำปาสักตั้งให้เจ้าราชบุตร นาย
 สूरีย คุมไพร่เมืองนครจำปาสัก ๓๐๐๐ คน เมืองตำพูนไชยแต่ง
 ให้นายน้อยมหายศ คุมไพร่เมืองตำพูนไชย ๕๐๐ คน รวม ๒๕๐๐ คน
 ยกออกจากเมืองเชียงใหม่เดือน ๕ & ค่ำ

แต่ในเดือน ๕ ปีจอศกศักราช เจ้าราชวงศ์ดาวเรือง บุตรเจ้าตำพูน
 ชัยตั้งถา เจ้าราชบุตรน้อยสूरีย บุตรเจ้าตำพูนตั้งถา นายอินทวิไชย
 บุตรพระเจ้าตำพูนบุญมา เจ้าราชวงศ์ใจแก้ว นายน้อยอินทวิไชย บุตร
 เจ้าอรญาณรังษี นายอารีระ บุตรเจ้าอุปราชหมุดตา เมืองนครจำปาสัก
 ตงมาเฝ้าทูลต่อของชุดพระบาท ถวายเครื่องราชบรรณาการ ครั้น
 แรม ๒ ค่ำ ศักราช ๒๒๓๖ ปีจอศกศักราช ทรงพระมหากรุณา

โปรดเกล้าฯ คบเจ้าราชวงศ์ลาวเรือง ขนแปนทเจ้าท้าวตเวทิตนไฟโรจน์
 วร โฆษกิติศักดิ์ภณ วิมลคุณ หรือภูโยชยมหาเจดีย์บุชากรราชธูร ชูระชาดา
 ประดิษฐ์ารบตี เจ้านครด้าพูนไชย ตงนายน้อยจรัญ เป็นเจ้าอุปราช
 ตงนายพิมพ์ด้าว เป็นเจ้าราชบุตรเมือง ด้าพูนไชย ตงราชวงศ์ใจแก้ว
 เป็นเจ้าอุปราช ตงนายน้อยชนัญไชย เป็นเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์เมือง
 นครด้าปาง ตงนายอารียะ เป็นพระยาประเทศอุดรทิศ เจ้าเมือง
 พญา ใ้รับพระราชทานเครื่องยศโดยสมควรแก่ถานาศักดิ์ทุกคน แต่
 เจ้าราชสัมพันธ์วงศ์นั้น พระราชทานเครื่องยศเหมือนเจ้าราชวงศ์ แต่
 เจ้านครด้าพูนไชย เจ้าอุปราช เจ้าราชบุตร เมืองด้าพูนไชย เจ้า
 อุปราช เจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ เมืองนครด้าปาง พระยาประเทศอุดรทิศ
 เจ้าเมืองพญา ก็กราบถวายบังคมลาถับขึ้นไปเมืองนครด้าปาง เมือง
 ด้าพูนไชย

ครั้นเดือน ๓๐ มีชาวคชู้ตัก ศักดิ์ราช ๓๕๓๘ ปี เจ้านครเชียงใหม่
 มีศุภอักษรให้เจ้าอุปราช คุมข้างพลายเดบครบดงมาถวายเป็น ๓ กับ
 เจ้านครด้าพูน แต่งให้เจ้าบุรรัตน นายพรหม นายน้อยอินทยศ คุม
 ข้างพลายสูง ๕ ศอก ๓๐ นิ้วข้าง ๓ สูง ๕ ศอก ๘ นิ้วข้าง ๓ ถง
 มาถวาย กับขอพระราชทานเจ้าบุรรัตนเป็นทเจ้าราชวงศ์ นายน้อยพรหม
 เป็นทเจ้าบุรรัตน นายน้อยอินทยศเป็นพระยาชัยสงคราม กับเจ้านคร
 ด้าปาง มีศุภอักษรลงมาขอเจ้าราชบุตรเป็นทเจ้าบุรรัตน ขอพระยา
 วงษ์ไชยเป็นทเจ้าราชบุตร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ คบเจ้าบุรรัตน
 เมืองนครด้าพูน เป็นทเจ้าราชวงศ์ ตงนายพรหม เป็นทเจ้าบุรรัตน

เมืองนครดําพูน ตงนายหน้ยอินทยศ เป็นพระยาชัยสงคราม ตงเจ้า
 ราชบุตรเมืองนครดําปาง เป็นทเจ้าบริวคน แต่พระยาวงซ้ายหน
 โปรดเกล้า ๆ ตงว่าเป็นแต่เทือกเถาทั่วพระยา หากควรจะตงชนเป็น
 เจ้าไม แต่เป็นคนมีความชอบได้ราชการ โปรดให้ม้เครื่องยศเหมือน
 กับเจ้าราชบุตร ได้พระราชทานสัญญาบัตรแต่เครื่องยศเสร็จแล้ว เจ้า
 ราชวงศ์ เจ้าบริวคน พระยาชัยสงคราม เมืองนครดําพูน เจ้าบริวคน
 พระยาวงซ้ายเมืองนครดําปาง พวกนี้ กราบ ถวาย บังคม ดา กตบชนไป
 ณเมืองนครดําปาง เมืองดําพูนไชย ๆ

เจ้าพนักงานหอสมุด